

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANA BİLİM DALI**

**GÜNDEM BELİRLEME KURAMI BAĞLAMINDA
YEREL MEDYA ÜZERİNE BİR İNCELEME:
KASTAMONU GAZETESİ**

GÖZDE MINİK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DOÇ. DR ERSOY SOYDAN

HAZİRAN - 2023

KASTAMONU

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

GÖZDE MINİK

İmza

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜNDEM BELİRLEME KURAMI BAĞLAMINDA YEREL MEDYA ÜZERİNE BİR İNCELEME: KASTAMONU GAZETESİ

GÖZDE MINİK

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GAZETECİLİK ANA BİLİM DALI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. ERSOY SOYDAN

Gündem belirleme kuramı, medya kurumlarının toplumun gündemini belirleme sürecindeki etkilerini açıklamaktadır. Medya kurumları, yayınlayacakları haberler ve içerikler aracılığıyla izleyicilerin, okuyucuların veya dinleyicilerin hangi konulara odaklanacağına ve bu konuları nasıl ele alacaklarına yön verirler. Bu nedenle, medya kurumlarının seçtikleri konular ve olaylar, toplumun ilgisini çeken ve tartışmaya açık olan konulara dönüşür. Bu çalışmada yerel bir gazete olan Kastamonu Gazetesi gündem belirleme kuramı çerçevesinde incelenmiştir. Gazete, Kastamonu ve çevresindeki gelişmeleri takip ederek, bölgedeki önemli konuları halka duyurmakta ve böylece yerel gündemi oluşturmada etkin bir rol oynamaktadır.

Kastamonu Gazetesi, yerel bir gazete olarak, yerel halkın ilgisini çeken ve yaşamlarını etkileyen konulara odaklanmaktadır. Gazete, siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik meseleleri kapsayan geniş bir yelpazede haberler sunarak, okuyucularının ilgisini çekmeyi hedeflemektedir. Böylelikle, gazete, bölgenin gündemini belirlemede etkili bir araç haline gelmektedir. Bu çalışmada Kastamonu Gazetesi'nin yazı işleri müdürü ile yapılan bir derinlemesine mülakata da yer verilmektedir. Gazete sorumlusu, gazetenin gündem belirleme sürecindeki yaklaşımını ve haber seçimlerini açıklamaktadır. Yerel halkın beklentilerini ve ihtiyaçlarını gözeterek, gazete haberlerini seçmekte ve toplumun ilgisini çeken konulara öncelik vermektedir. Bu sayede, gazete, okuyucularının gündemine uygun haberler sunarak, toplumda tartışma ve farkındalık yaratmaktadır. Kastamonu Gazetesi'nin gündem belirlemedeki rolü, yerel bir medya kurumu olarak toplumun nabzını tutma ve bölgedeki önemli konulara odaklanma yeteneğiyle şekillenmektedir. Gazete, yerel halkın sesini duyurmakta ve toplumun katılımını teşvik ederek aktif bir rol oynamaktadır. Böylece, Kastamonu Gazetesi, bölgedeki gelişmeleri yakından takip ederek, toplumun gündemini belirlemede önemli bir araç haline gelmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Gündem belirleme, yerel basın, yerel basın tarihi, Kastamonu, Kastamonu yerel basını, Kastamonu Gazetesi

Haziran 2023, 110 Sayfa

ABSTRACT**MSC THESIS****AN ANALYSIS ON LOCAL MEDIA WITHIN THE AGENDA SETTING
THEORY: KASTAMONU NEWSPAPER****GÖZDE MINİK****KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE****DEPARTMENT OF JOURNALISM****SUPERVISOR: ASSOC. PROF. DR. ERSOY SOYDAN**

The Agenda-Setting Theory explains the influence of media institutions in shaping the public agenda. Media organizations, through the content and news they choose to broadcast, guide viewers, readers, or listeners on what topics to focus on and how to approach these subjects. Consequently, the topics and events selected by media outlets transform into matters of interest and debate within society. In this study, the local newspaper “Kastamonu Gazetesi” is examined within the framework of the Agenda-Setting Theory. The newspaper covers developments in Kastamonu and its surrounding areas, disseminating significant regional issues to the public and thus playing an effective role in shaping the local agenda.

As a local newspaper, “Kastamonu Gazetesi” focuses on subjects that capture the attention and affect the lives of the local people. By providing a wide range of news encompassing political, social, cultural, and economic matters, the newspaper aims to engage its readers. In doing so, the newspaper becomes a potent tool in determining the region's agenda. The study also includes an in-depth interview with the Managing Editor of “Kastamonu Gazetesi.” The newspaper's editorial approach and news selection process are explained by the responsible individual. By considering the expectations and needs of the local community, the newspaper chooses its stories and prioritizes topics that pique the public's interest. Consequently, the newspaper delivers news that resonates with its readers' agenda, fostering discussions and raising awareness within society. The role of “Kastamonu Gazetesi” in agenda-setting is shaped by its ability to gauge the pulse of the community as a local media institution and focus on crucial regional issues. The newspaper amplifies the voice of the local population, actively encouraging community involvement and participation. Thus, “Kastamonu Gazetesi” becomes a vital instrument in shaping the local agenda by closely monitoring regional developments and effectively determining the matters of significance within the community.

KEYWORDS: agenda setting, local press, history of local press, kastamonu, local press in kastamonu, kastamonu newspaper

TEŞEKKÜR

Atatürk; özgür bir kadın olarak hayatıma yön vermem, eşit haklara sahip olmam için verdiğiniz mücadeleye minnettarım. Size olan teşekkür borcum asla bitmeyecek.

Tez çalışmam boyunca desteklerini esirgemeyen, bir danışmandan daha çok bir ağabey gibi yanımda duran danışmanım Sayın Doç. Dr. Ersoy Soydan'a ve hocam Sayın Prof. Dr. Erdem Güven'e en büyük teşekkürlerimi sunuyorum.

Sayın Soydan'dan aldığı güçle her gün "Tezin ne oldu?" sorusunu yılmadan soran ve bu çalışmayı tamamlamamda en az Sayın Soydan kadar emeği olan annem Asuman Mınık'a, son altı ayını işsiz olarak tamamladığım bu süreçte her ihtiyacımı, hiçbir şikâyette bulunmadan, karşılayan babam Kenan Mınık'a ve her zaman olduğu gibi tez yazım sürecimde de maddi manevi desteğini sürekli hissettiğim ağabeyim Can Emre Mınık'a var oldukları için teşekkür ediyorum.

Konu edindiğim kuramın Türkiye'deki çalışmalarını yapan, bundan 20 yıl önce kuramın isim babası Prof. Dr. Maxwell McCombs'un davetiyle kendisinin yanında yer alan, çalışmalarıyla ve bana bulunduğu tavsiyelerle yolumu aydınlatan Prof. Dr. Erkan Yüksel'e büyük bir teşekkür borçluyum. Ayrıca, yaptığı doktora tezine ulaşamadığımı belirttiğimde çok kısa bir sürede tezini bana gönderen kuramın ülkemizdeki büyük temsilcilerinden Sayın Prof. Dr. Süleyman İrvan'a teşekkür ediyorum.

Kastamonu basını ile ilgili büyük bir özenle hazırladığı çalışmalarla yön gösteren Sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Mustafa Eski'ye, her kaynağını koşulsuz kullanmama müsaade eden, konuşmalarıyla beni güçlendiren Arkeolog Sayın Dr. Murat Karasalihoğlu'na ve Melih Özel'e, en önemlisi gazetelerinin onlarca yıllık arşivini sakınmadan kullanımına sunan, "Dördüncü Cemre'nin kalbe düştüğünü öğreten" büyük şair, basın adamı, idolüm Siyami Özel'in kanlı canlı mirası; ağabeyim, Kastamonu Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Sayın Cemil Özel'e minnettarım...

GÖZDE MINİK

Kastamonu, 2023

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAYI	iii
TAAHHÜTNAME	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR	xiii
1. GİRİŞ	1
2. METODOLOJİ	7
2.1. Araştırmanın Amacı	7
2.2. Araştırmanın Önemi	7
2.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	8
2.4. Araştırmanın Yöntemi ve Örneklemi	8
2.5. Verilerin Analizi	8
3. GÜNDEM BELİRLEME YAKLAŞIMI	9
3.1. Yaklaşımın Temsilcileri	9
3.1.1. Walter Lippmann	9
3.1.2. Bernard Cecil Cohen.....	10
3.1.3. Kurt Lang ve Gladys Engel Lang	11
3.1.4 Maxwell McCombs ve Donald Shaw	12
3.2. Gündem Belirleme Süreci	12
3.2.1. Medya Gündemi	14
3.2.2. Kamu Gündemi.....	15
3.2.3. Politika Gündemi	16
3.3. Medyanın Gündem Kurması.....	17
4. TÜRKİYE’DE YEREL BASIN	20
4.1. Ulusal ve Yerel Basın Kavramı	20
4.1.1. Ulusal Basın Kavramı	20
4.1.1. Yerel Basın Kavramı	21
4.2. Yerel Basının İşlevi	22
4.2.1. Haber Verme İşlevi.....	22
4.2.2. Denetim ve Eleştiri İşlevi	23
4.2.3. Kamuoyu Oluşturma ve Aydınlatma İşlevi	24
4.2.4. Eğitim ve Eğlendirme İşlevi	24
4.3. Yerel Basının Önemi	25
4.4. Yerel Basının Temel Sorunları	26
4.4.1. Finansal Zorluklar.....	26
4.4.2. İçerik Kalitesi.....	27
4.4.3. Çalışma Koşulları	27
4.4.4. Yetersiz Kaynaklar	28
4.4.5. Dijitalleşme Sürecinde Yetersizlik	29
5. TÜRKİYE’DE YEREL BASIN TARİHİ: “VİLAYET GAZETELERİNDEN ÇOK PARTİLİ DÖNEME”	31
5.1. Vilayet Gazeteleri	31

5.2. Milli Mücadele Döneminde Yerel Basın.....	35
5.3. Cumhuriyet Döneminde Yerel Basın	38
5.4. Çok Partili Dönem ve Sonrası Yerel Basın	40
5.4.1. Demokrat Parti Dönemi	40
5.4.2. Milli Birlik Komitesi Dönemi	43
5.4.3. 1980 Darbesi Dönemi ve Sonrası	45
6. TARİHSEL SÜREÇ İÇİNDE KASTAMONU BASINI.....	48
6.1. Kastamonu Basınının Simgeleri: Öne Çıkan 5 Gazete.....	52
6.1.1. Kastamonu Vilayet Gazetesi.....	52
6.1.2. Köroğlu Gazetesi	55
6.1.3. Açıksöz Gazetesi	57
6.1.4. Doğrusöz Gazetesi	60
6.1.5. Mücadele Gazetesi.....	62
7. KASTAMONU GAZETESİ: GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE	
YOLCULUĞU	64
7.1. Siyami Özel	64
7.2. Kastamonu Gazetesi'nin Kuruluşu ve Günümüze Gelişi.....	65
8. KASTAMONU GAZETESİ'NİN 50 YILLIK GEÇMİŞİ: GÜNDEMİ	
BELİRLEME SÜRECİ.....	68
8.1. 1974 – 1980 Yılları Arasında Öne Çıkan Haberler	69
8.2. 1980 – 1990 Yılları Arasında Öne Çıkan Haberler	78
8.3. 1990 – 2000 Yılları Arasında Öne Çıkan Haberler	84
8.4. 2000 – 2010 Yılları Arasında Öne Çıkan Haberler	89
8.4. 2010 – 2022 Yılları Arasında Öne Çıkan Haberler	93
9. KASTAMONU GAZETESİ'NİN GÜNDEM BELİRLEMEDEKİ	
YERİ: CEMİL ÖZEL'İN PERSPEKTİFİNDEN	97
10. SONUÇ VE ÖNERİLER	101
KAYNAKLAR.....	105
YÜZ YÜZE YAPILAN GÖRÜŞMELER.....	108
EKLER.....	109
EK A: Görüşme Soruları.....	110

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 1 Gündem belirleme sürecinin temel unsurları 13

TABLOLAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1 Vilayet Gazetelerinin Yıllara Göre Yayını	32
Tablo 2 Kastamonu Eski Harfli Süreli Yayınları	50
Tablo 3 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Kastamonu'da SSK Şubesi'nin kurulması gerektiği" ile ilgili haberlerin ve köşe yazılarının dağılımı.....	69
Tablo 4 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "TRT'nin Kastamonu tanıtımını içeren yayınlar yapması gerektiği" ile ilgili haberlerin ve köşe yazılarının dağılımı	71
Tablo 5 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "İlgaz'da milli park oluşturulması gerektiği" ile ilgili haberlerin ve köşe yazılarının dağılımı.....	72
Tablo 6 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Kale burçlarının yıkıldığı ve onarılması gerektiği" ile ilgili haberlerin dağılımı	74
Tablo 7 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "DSİ Bölge Müdürlüğü kurulması gerektiği" ile ilgili haberlerin ve köşe yazılarının dağılımı.....	75
Tablo 8 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Belediyenin dükkan yapması kararının yanlış olduğu" ile ilgili haberlerin dağılımı	78
Tablo 9 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Yakacak odun bulunmayışı" ile ilgili haberlerin dağılımı.....	79
Tablo 10 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Kuduz vakasının ortaya çıkışı ve önlem alınması gerektiği" ile ilgili haberlerin dağılımı	81
Tablo 11 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü'nün Kastamonu'da kurulması gerektiği" ile ilgili haberlerin dağılımı	82
Tablo 12 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "PTT Başmüdürlüğü kurulması gerektiği" ile ilgili haberlerin dağılımı.....	84
Tablo 13 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Vakıflar Yurdunun restore edilmesi gerektiği" ile ilgili haberlerin dağılımı	85
Tablo 14 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Ahmet Rugancı'nın İnebolu seçmen listesinde yer alması" ile ilgili haberlerin dağılımı	86
Tablo 15 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Eğitim Fakültesi Kampusu" ile ilgili haberlerin dağılımı.....	87
Tablo 16 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Yaşanan protokol gerilimi" ile ilgili haberlerin dağılımı.....	89
Tablo 17 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Polis MYO" ile ilgili haberlerin dağılımı	90
Tablo 18 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Kırım Kongo" ile ilgili haberlerin dağılımı	91
Tablo 19 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Elektrik Sorunu" ile ilgili haberlerin dağılımı	92
Tablo 20 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Terminal esnafı" ile ilgili haberlerin dağılımı	93

Tablo 21 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Havaalanının açılması" ile ilgili haberlerin dağılımı.....	94
Tablo 22 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Merkez Spor Salonunun yer konusu" ile ilgili haberlerin dağılımı	95
Tablo 23 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Cide Rıfat Ilgaz MYO'nun isim değişikliği" ile ilgili haberlerin dağılımı	96

SİMGELER VE KISALTMALAR**Kısaltmalar**

CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
DP	: Demokrat Parti
MBK	: Milli Birlik Komitesi
BİK	: Basın İlan Kurumu
MDP	: Milliyetçi Demokrasi Partisi
HP	: Halkçı Parti
ANAP	: Anavatan Partisi
MGK	: Milli Güvenlik Konseyi
SHP	: Sosyal Demokrat Halkçı Parti
DYP	: Doğru Yol Partisi

1. GİRİŞ

Gündem belirleme kuramı, medya ve iletişim alanında en çok kabul gören teorilerden biridir. Kuramın temel varsayımı, medyanın sadece nasıl düşünüleceği konusunda etkili olmadığı, aynı zamanda insanların ne hakkında düşünecekleri konusunda da etkili olduğudur. Bu kuramın kökenleri, 1920'lerde Amerikalı gazeteci ve yazar Walter Lippmann tarafından kaleme alınan “Public Opinion” (Kamuoyu) adlı esere dayanmaktadır.

Lippmann, insanların gerçek dünyayı doğrudan deneyimlemediklerini, bunun yerine dünya hakkında düşüncelerini medya, politikacılar ve diğer güç odakları tarafından sunulan bilgilere dayandırdıklarını belirtir. Lippmann'a göre, insanlar gerçeği algılama konusunda kısıtlıdır ve medya, insanların algılarını şekillendirerek onlara ne hakkında düşüneceklerini söyleme gücüne sahiptir.

Lippmann'ın teorileri, 1960'larda Bernard Cohen ve diğer araştırmacılar tarafından yeniden ele alınmıştır. Cohen, 1963 yılında yayınlanan “The Press and Foreign Policy” (Basın ve Dış Politika) adlı eserinde, medyanın insanlara ne düşüneceklerini değil, ne hakkında düşünmeleri gerektiğini söylediğini belirtir.

Gündem belirleme kuramı, Maxwell McCombs ve Donald L. Shaw tarafından 1970'lerde ortaya atılmıştır. McCombs ve Shaw, 1968 ABD başkanlık seçimlerindeki medya raporları üzerine yaptıkları çalışmada, medyanın seçmenlerin gündemini belirlediğini gösterdiler. Araştırmaları, medyanın hangi konulara odaklandığına bağlı olarak insanların hangi konulara daha fazla önem verdiklerini ortaya koymuştur.

Gündem belirleme kuramı, yerel basının gündem kurma sürecinde önemli bir rol oynadığına da işaret eder. Yerel basın, insanların günlük hayatlarında doğrudan etkileşimde buldukları bir kaynak olduğu için, yerel konulara odaklanarak gündemi şekillendirme gücüne sahiptir. Bu nedenle, yerel basının gündem belirleme sürecindeki rolü, ulusal medyanın yanı sıra incelenmesi gereken bir konudur.

İletişim, insanlık tarihinin başlangıcından itibaren var olan bir fenomendir. İnsanlar, iletişim yoluyla bilgi, deneyimler ve idealar paylaşarak toplumları oluşturmuş,

kültürleri geliştirmiş ve uygarlıklar kurmuşlardır. İletişimin tarihi, yazılı kaynaklar, arkeolojik buluntular ve iletişim araçlarının evrimi üzerine yapılan araştırmalarla aydınlatılmıştır.

İletişim tarihi, insanlığın ağızdan ağza sözlü iletişimle başladığı dönemlerden itibaren şekillenmeye başlamıştır. İnsanlar, dilin gelişimiyle birlikte sözlü iletişim yoluyla deneyimlerini, bilgilerini ve hikâyelerini aktarmışlardır. Sözlü iletişim, dil aracılığıyla toplumların değerlerinin, normlarının ve tarihlerinin nesilden nesile aktarılmasını sağlamıştır.

Yazının icadı, iletişimde devrim niteliğinde bir dönüm noktası olmuştur. Aynı zamanda tarihin ve uygarlığın başlangıcı olarak da kabul edilmektedir. Yazılı iletişim, bilginin kalıcı bir şekilde kaydedilmesini sağlamış ve bilginin zaman ve mekâna bağımlılığını azaltmıştır. İlk yazılı formlar, duvar yazıları, kil tabletler ve papirüsler olarak ortaya çıkmıştır. Daha sonra matbaanın icadı ile kitaplar yaygınlaşmış ve bilginin yayılımı hızlanmıştır.

Matbaanın icadı, iletişimde devrim niteliğinde bir gelişme olmuştur. Kitaplar, daha hızlı, daha ucuz ve daha geniş kitlelere ulaşmaya başlamıştır. Baskı teknolojisi, bilginin daha kolay ve hızlı bir şekilde kopyalanabilmesini sağlamış, bilgiye erişimi demokratikleştirmiştir. Kitaplar, bilginin yayılmasını kolaylaştırarak eğitim, bilimsel keşifler ve kültürel dönüşümler için önemli bir rol oynamıştır.

Telekomünikasyon teknolojileri, iletişimin hızını ve kapsamını genişletmiştir. Telgraf, telefon, radyo ve televizyon gibi teknolojiler, iletişimi daha hızlı ve geniş kitlelere ulaştır duruma getirmiştir. Bilgi ve haberler, artık anında dünyanın farklı bölgelerine iletilmekte ve insanlar arasında hızlı bir şekilde etkileşim sağlanmaktadır. Sonraki dönemlerde ise internet ve mobil iletişim teknolojileri, iletişimde devrim yaratmıştır. İnsanlar, sosyal medya, e-posta, mesajlaşma uygulamaları ve diğer dijital platformlar aracılığıyla anında iletişim kurabilmekte ve bilgiye kolayca ulaşabilmektedir.

İletişim, toplumları ve kültürleri etkileyen güçlü bir faktördür. İletişimin evrimi, toplumsal değişimlere yol açabilir ve kültürel etkileşimi artırabilir. İletişimin hızı ve yaygınlığı, bilginin ve fikirlerin hızla yayılmasını sağlamaktadır. Bu da toplumların değerlerinde, inançlarında ve davranışlarında değişikliklere neden olabilmektedir.

İletişim, kültürel çeşitlilik ve zenginliği artırabilirken, aynı zamanda kültürel homojenleşmeye de yol açabilmektedir. Ekonomik açıdan bakıldığında ise, iletişim teknolojileri, ticaretin ve işbirliğinin artmasını sağlamıştır.

Basın, modern toplumun en önemli iletişim araçlarından biridir. Haberlerin doğru ve tarafsız bir şekilde topluma ulaştırılması, toplumun bilgilendirilmesi ve kamuoyunun özgür bir şekilde oluşması için basının etkin bir şekilde çalışması gerekmektedir.

Basının tarihi de çok eskilere dayanmaktadır. İlk gazeteler, duvar gazeteleri olarak ortaya çıkmış, el yazması haber mektupları ve broşürler onu izlemiştir. Daha sonra matbaanın icadıyla gazeteler yaygınlaşmış ve bilginin hızla yayılmasını sağlamıştır. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte radyo, televizyon ve internet gibi yeni medya platformları ortaya çıkmıştır. İnternet ve dijital teknolojiler, basının daha hızlı, geniş kitlelere ulaşan ve etkileşimli bir şekilde çalışmasını sağlamıştır.

Basın, demokrasinin sağlıklı bir şekilde işlemesi için önemlidir. Halkın haber alma hakkı, demokrasinin temel bir unsuru olarak kabul edilir. Basın, toplumun güçlülerinin eylemlerini denetlemesine, kamuoyunun oluşmasına ve kamusal tartışmalara katkıda bulunmasına yardımcı olur. Bağımsız ve özgür basın, demokratik bir toplumun temel unsurlarından biridir.

Türkiye'de yerel basın, toplumun haber alma ihtiyacını karşılayan önemli bir iletişim aracıdır. Yerel gazeteler, radyo ve televizyon kanalları, yerel olayları takip eder, yerel sorunlar hakkında haberler yapar ve bölgede yaşayan insanların sesini duyurur. Bu nedenle, yerel basının gündemi belirleme gücü oldukça yüksektir.

Ancak, son yıllarda dijital medyanın yükselişi ve sosyal medyanın etkisiyle, yerel basının konumu ve etkisi değişmeye başlamıştır. Geleneksel medya organları, yeni medya araçlarına uyum sağlamakta zorlanırken, insanlar da daha fazla dijital platformları kullanarak haberleri takip etmeye başladılar.

Türkiye'de yerel basın, toplumsal katılım, demokrasi ve kültürel ifade açısından büyük bir öneme sahiptir. Yerel basın, bölgesel haberlerin yayılmasını sağlar, toplumu bilgilendirir, kamusal tartışmalara katkıda bulunur ve kültürel ifadenin yaşamasını destekler. Ayrıca, yerel basın demokratik süreçlere katılımı teşvik eder,

yerel yönetimleri denetler ve yerel kültürel kimliğin korunmasına katkıda bulunur. Bu nedenle, yerel basın güçlendirilmesi ve desteklenmesi, demokratik bir toplumun oluşturulmasında ve kültürel zenginliğin korunmasında kritik bir role sahiptir.

Kastamonu ilinde yerel basın, şehrin kültürel, ekonomik, sosyal ve siyasi hayatının önemli bir parçasıdır. Bu basın organları, şehrin halkına güncel haberler, yerel etkinlikler, ekonomi ve iş dünyası ile ilgili gelişmeler ve siyasi gelişmeler hakkında bilgi sağlamakta, aynı zamanda toplumun sesi olarak işlev görmektedir.

Kastamonu'daki yerel basın, çeşitli gazeteler, dergiler, radyo istasyonları ve çevrimiçi haber siteleri tarafından temsil edilmektedir. Bu medya organları, Kastamonu ilinin tarih, kültür ve sosyal dokusunu yansıtan haberleri yayınlamaya, yerel toplumun gündemini belirlemede önemli bir rol oynamaktadır.

Kastamonu ilindeki yerel basının bir diğer önemli işlevi ise siyasi haberlerin yayınlanmasıdır. Yerel seçimler, referandumlar ve genel seçimler gibi siyasi olaylar, yerel basının ilgi odağıdır. Bu medya organları, seçmenleri bilgilendirmek ve seçim sonuçları hakkında analizler yapmak için önemli bir araçtır.

Bu çalışmanın giriş bölümünden sonra gelen ikinci bölümünde çalışmanın yöntemi anlatılmış ve araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, yöntemi ve örneklemini hakkında bilgiler aktarılmış ve sonrasında da verilerin analizi yapılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümü, “gündem belirleme” yaklaşımına odaklanmış ve bu yaklaşımın temsilcileri tanıtılmıştır. Bu bölümde, gündem belirleme süreci hakkında detaylı bilgiler verilmiş ve medyanın gündemi nasıl belirlediğiyle ilgili açıklamalar yapılmıştır.

Dördüncü bölüm, Türkiye'deki yerel basın konusuna ayrılmış, ulusal ve yerel basın kavramları incelenmiştir. Aynı zamanda yerel basının işlevleri ele alınmış ve yerel basının önemi ile karşılaşılan temel sorunlar vurgulanmıştır.

Beşinci bölümde, vilayet gazetelerinden çok partili döneme kadar olan yerel basın tarihi ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Vilayet gazeteleri, Milli Mücadele

dönemindeki yerel basın, cumhuriyet dönemindeki yerel basın, çok partili dönem ve sonrasındaki yerel basın süreçleri incelenmiştir.

Altıncı bölüm, Kastamonu basın tarihine odaklanmaktadır. Bu bölümde, Kastamonu basınının sembolü olan ve önemli bir yere sahip olan beş gazete ayrıntılı bir şekilde analiz edilmiştir. Bu gazetelerin geçmişi, içerikleri ve etkileri hakkında detaylı bilgiler sunulmuştur. Her bir gazetenin Kastamonu basınındaki rolü ve katkıları ayrı ayrı ele alınmıştır. Bu analizler, Kastamonu'daki basın ortamının gelişimini anlamak ve Kastamonu gazetelerinin topluma olan etkisini değerlendirmek açısından önemlidir.

Yedinci bölüm, çalışmanın odak noktası olan Kastamonu gazetesinin tarihine ayrılmıştır. Bu bölüm, Kastamonu gazetesinin kökenlerini, kuruluş sürecini ve tarih boyunca yaşadığı önemli dönüm noktalarını ayrıntılı bir şekilde inceler. Gazetenin kuruluşundan kapanışına kadar olan süreçteki yönetim değişiklikleri, içerik ve yayın politikalarındaki evrimler detaylı bir biçimde ele alınır. Aynı zamanda gazetenin etkisi, okuyucu profili ve toplum üzerindeki etkileri de değerlendirilmiştir. Kastamonu gazetesinin yerel basındaki yeri ve önemi, bu bölümde kapsamlı bir şekilde analiz edilmektedir.

Sekizinci bölümde, gazetenin gündem belirlemedeki rolü araştırılmıştır. Kastamonu gazetesinin 1974 yılından kapanışına kadar olan arşivleri taranmış ve gazetenin ilde hangi konuları gündeme taşıdığı ve bu konuların ardından nasıl aksiyonlar alındığı analiz edilmiştir.

Dokuzuncu bölüm, gazetenin son Yazı İşleri Müdürü Cemil Özel ile gazetenin yereldeki gündem belirleme yaklaşımı konusunun tartışıldığı önemli bir bölümdür. Bu bölümde, Cemil Özel ile yapılan derinlemesine mülakat aracılığıyla gazetenin gündem belirleme süreci ve yaklaşımı ele alınmıştır. Cemil Özel, gazetenin yönetimindeki deneyimlerini, gazetenin yerelde nasıl bir etki yarattığını ve Kastamonu'da hangi konuların gündemde öne çıktığını anlatmıştır.

Gazetenin gündem belirleme süreci incelenirken, Cemil Özel'in editöryel politikaları, haber seçimleri ve olaylara yaklaşımı da detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Ayrıca, gazetenin Kastamonu'da hangi konuları gündeme getirdiği, bu konuların toplumda nasıl yankı uyandırdığı ve gündemdeki konuların sonrasında nasıl

aksiyonlar alındığı da araştırılmıştır. Bu bölümde gazetenin gündem belirlemedeki stratejileri, güçlü yönleri ve zorlukları da ele alınmıştır. Son olarak, onuncu ve son bölümde çalışmanın sonuçları ve önerileri sunulmuştur.

2. METODOLOJİ

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ilk olarak Roma döneminde senato kararlarını duyuran duvar gazeteleri olarak başlayan, ticaretin gelişmesinden sonra ise ticari etkinliklerin duyurulduğu haber mektuplarına dönüşen, daha sonra da önce haftalık sonra da günlük olarak yayın hayatına başlayan gazetelerin zaman içerisinde geçirdiği evrim ile birlikte halkın gündemini nasıl oluşturduğunu incelemektir.

Bu çalışmada özellikle taşrada önemli bir yere sahip olan yerel basın, Anadolu şehirlerinde gündemi nasıl oluşturduğu gözler önüne serilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın bahse konu gazetesi Kastamonu, kurulduğu günden bu tarafa halkın haber alma ihtiyacını karşılamada yanında, yerelde önemli bir gündem belirleme işlevi de taşımıştır.

Kastamonu Gazetesi, ilin en eski gazetesi olma unvanını kapanmasına rağmen hala taşımakta, internet sitesi üzerinden devam ettiği yayınlarıyla gündem belirleme işlevini sürdürmektedir.

2.2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, 1974 – 2022 yılları arasında bilfiil yayın hayatını sürdüren Kastamonu Gazetesi'nin, halkın gündemini nasıl oluşturduğunu anlatmaktadır. Bu araştırma, yerel bir gazetenin Kastamonu sınırları içerisinde yaptığı yayınlar sonucu oluşturduğu kamuoyunu gözler önüne sermek adına ve bu alanda yapılan ilk çalışma olması sebebiyle önem taşımaktadır.

Kastamonu Gazetesi, bilhassa ilk Yazı İşleri Müdürü Siyami Özel koordinesindeyken, şehirde çok önemli bir güç haline gelmiştir. Özellikle şehirde çıkan tek gazete olduğu zamanlarda şehrin sorunları hakkında büyük söz sahibi olmuş, Kastamonu ilinin çıkarları için her zaman öncülük etmiştir.

Siyami Özel'in ani vefatının ardından Kastamonu Gazetesi'nin başına geçen oğlu Cemil Özel, babasından aldığı bayrağı kırk yıldan uzun bir süre taşımıştır.

Kastamonu Gazetesi'nin onar yıllık aralıklarla taranan arşivleri göstermiştir ki, gazete şehirde gündem belirleme konusunda önemli bir yere sahip olmuştur.

Kastamonu Gazetesi örneği, yerel basının şehir yaşamında ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Yerel basın, yadsınmaz bir gücü elinde tutar. Bu araştırma, bu noktada belirleyici olacaktır.

2.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Yapılan bu araştırma, Ocak 1974 ve Aralık 2022 tarihleri ile sınırlıdır. Alanda yapılan bilimsel çalışmalar, raporlar, Kastamonu yerel basını ve Kastamonu Gazetesi'nin kuruluşundan kapanışına kadar olan basılı yayınları araştırmanın sınırlarını oluşturmaktadır.

2.4. Araştırmanın Yöntemi ve Örneklemi

Nitel araştırma yöntemine başvuru bu çalışmada veri toplama tekniği olarak "Derinlemesine Görüşme" türü kullanılmıştır.

Araştırmada "Olasılıklı Olmayan Örneklem Türleri"nden "Amaçlı Örneklem" türüne başvurulmuştur. Araştırmada Kastamonu ilinde yayın yapmış Kastamonu Gazetesi kasıtlı olarak seçilmiştir.

Amaçlı örneklem, özellikle bilgilendirici olan örnek olayları seçmek için uygundur. Kastamonu Gazetesi'nin gündem belirleme konusundaki yeri de bu konuda önem taşımaktadır.

2.5. Verilerin Analizi

Nitel araştırmayla toplanan verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bireyin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara da yer verilmiştir.

Veriler, görüşmedeki sorular ve cevapları dikkate alınarak sunulmuştur. Elde edilen bulgular yorumlanmış ve düzenlenmiştir.

3. GÜNDEM BELİRLEME YAKLAŞIMI

İngilizce karşılığı “agenda-setting” olan ve Türkçeye çoğunlukla “gündem belirleme” diye çevrilen kavramın kimi çalışmalarda daha başka karşılıklarına da rastlanmaktadır. Türkçede sıkça kullanılan bir kavram olan “gündem belirleme”, farklı yerlerde “gündem kurma”, “gündem hazırlama”, “gündem koyma” veya “gündem koyma ve saptama” gibi farklı çevirilerle karşılık bulabilmektedir. Bu farklılıklar dikkat çekicidir. (Erkan, 2008, s. 97)

Gündem Belirleme Yaklaşımı, medyanın etkisini göstermek için liberal çoğulcu paradigma içinde ortaya konan çabaların bir sonucudur. (İrvan, 2001, s. 69) Gündem belirleme yaklaşımı, insanların bir konu hakkında düşünme ve tartışma eğilimini belirleyen faktörleri analiz etmektedir. Bu yaklaşıma göre, medya, politik liderler ve diğer etkili aktörler, belirli konulara odaklanarak kamuoyu görüşlerini ve davranışlarını etkileyebilirler. Bu nedenle, gündem belirleme süreci, siyasi kampanyalar, medya etkileşimi ve halkla ilişkiler stratejileri gibi birçok alanda kullanılan bir kavramdır. Özetle, gündem belirleme yaklaşımı, belirli bir konu hakkında düşüncelerimizi ve davranışlarımızı belirleyen faktörleri analiz ederek, bunların nasıl etkilediğini anlamaya çalışır. Bu yaklaşım, iletişim çalışmaları, sosyal psikoloji ve siyaset bilimi gibi birçok alanda kullanılmaktadır.

3.1. Yaklaşımın Temsilcileri

Gündem belirleme kuramı, 1970'li yıllarda bilimsel yayınlarda yer almaya başlasa da, aslında daha önce yapılan araştırmaların temelinde yatmaktadır. Önceden yapılan araştırmalar ve araştırmacılar da bu düşünce kuramının oluşumunda önemli bir rol oynamıştır. Aşağıda kuramın önemli temsilcileri kısaca açıklanmıştır.

3.1.1. Walter Lippmann

Walter Lippmann (1889-1974), Amerikalı gazeteci, yazar ve siyasi düşünürdür. İletişim, siyaset ve halkla ilişkiler konularında önde gelen isimlerden biri olarak kabul edilmektedir. Lippmann, düşünceleriyle 20. yüzyılın en etkili gazetecileri arasında sayılmaktadır. Lippmann, iletişim kuramları alanında öne çıkmıştır. 1922'de yayınlanan “Public Opinion” (Kamuoyu) adlı kitabında, halkın günlük hayatta

karşılaştığı bilgi bolluğu ve çelişkilerle baş edememesinin yarattığı sorunlara dikkat çekmiştir. “Kamuoyu” adlı kitap, aslında kitle iletişim araçlarıyla ilgili bir konuyu ele almasına rağmen başlık olarak kamuoyunu kullanmaktadır. (Özçetin, 2019, s. 87)

Lippmann'a göre, medya, halka hangi konuların önemli olduğunu göstererek gündem belirler ve halkın bu konular hakkında ne düşüneceğine etki eder. (Lippmann, 2020) Medya, gerçeklerin yerine kendi yorumlarını ve düşüncelerini halka sunar ve bu nedenle, halkın gerçekleri tam anlamıyla anlaması ve doğru kararlar alması zordur. Lippmann, halkın gerçekleri anlamasını kolaylaştırmak için, özel bir meslek grubu olan “bilgi uzmanlarının” yaratılmasını önermiştir. Lippmann, kitle iletişim araçlarının bizim dış dünya hakkındaki algılarımızı, yani “zihnimizdeki resimleri” şekillendirdiğini ilk kez ifade etmeyen ancak en öz ve en başarılı şekilde ifade eden kişilerden biridir. (Atabek, 1998, s. 160) “Başımızdan geçmemiş bir olay hakkında sahip olabileceğimiz tek duygunun, söz konusu olayın zihnimizdeki imajının yarattığı duygu olduğunu” ileri süren Lippmann (Atabek, 1998, s. 159), bu ifadeyle adını belirlemeden ama net bir şekilde medyanın gündem belirleme işlemini belirtmiştir. (Yüksel, 2001, s. 34) Lippmann, gazetecilik mesleğindeki etkisi ve siyasi düşünceleri ile hatırlanır. Halkın gerçekleri anlaması ve doğru kararlar alması konusundaki fikirleri, günümüzde bile tartışılmaktadır.

3.1.2. Bernard Cecil Cohen

Bernard Cecil Cohen (1926-...), Amerikalı bir siyaset bilimcidir. İletişim araştırmaları, kamuoyu araştırmaları ve gündem belirleme konularında yaptığı çalışmalarla tanınmaktadır. Cohen, 1963 yılında yayınladığı “The Press and Foreign Policy” (Basın ve Dış Politika) adlı kitabında gündem belirleme teorisine önemli katkılarda bulunmuştur. Kitabında, medyanın bir konuyu ele alarak insanların bu konuya odaklanmasını sağladığını ve dolayısıyla kamuoyu gündemini belirlediğini savunmuştur. Cohen tarafından ortaya konulan “Medya, ne düşüneceğimizi söyleyemeyebilir, ancak ne hakkında düşüneceğimizi söylemede son derece başarılıdır” ifadesi (Cohen, 1963, s. 13), gündem belirleme yaklaşımının temel düşüncesini özlü bir şekilde ifade etmektedir. (Yüksel, 2001, s. 24)

Cohen'a göre, medya bir olayı ne kadar çok ele alırsa, insanların o olaya dair farkındalığı ve ilgisi o kadar artar. Bu da olayın kamuoyu gündeminde daha önemli bir yer edinmesine yol açar. Cohen ayrıca, medyanın olayları nasıl ele aldığına ve hangi açıdan bakarak sunum yaptığına dikkat çekerek, bu sunumun insanların olaya bakışını etkilediğini ve kamuoyu gündemini belirlediğini belirtmiştir. Süleyman İrvan'a göre: “Bu formülleştirimle Bernard C. Cohen, bilişler (ne hakkında düşünüleceği) ile fikirler ve tutumlar (ne düşünüleceği) arasında bir ayırım yapmış oldu. Bu ayırmadan hareketle, gündem belirleme çalışmalarının bilişsel düzey üzerinde yoğunlaştıklarını söylemek yanlış olmayacaktır”. (İrvan, 1997, s. 66)

Cohen'ın gündem belirleme teorisi, medyanın yalnızca olayları rapor etmekle kalmadığını, aynı zamanda olayları belirli bir çerçevede sunarak insanların olaya bakış açısını etkilediğini göstermiştir. Bu teori, günümüzde hala iletişim ve kamuoyu araştırmalarında önemli bir yer tutmaktadır.

3.1.3. Kurt Lang ve Gladys Engel Lang

Amerikalı iletişim bilimciler Kurt Lang (1924-2006) ve Gladys Engel Lang (1919-2016), birçok alanda araştırmalar yapmışlardır. Ancak özellikle siyasi iletişim ve kamuoyu araştırmaları konusunda uzmanlaşmışlardır. Kurt Lang ve Gladys Lang, gündem belirleme kuramında önemli bir yere sahiptirler. Lang ve Lang (1959), “Kitle İletişim Araçları ve Oy Verme” başlıklı çalışmalarında, gündem belirleme yaklaşımının erken dönemdeki tanımını şöyle yaparak ortaya koymuştur: “Kitle iletişim araçları dikkati belirli konulara çeker. Politik insanların kamu imajlarını yaratır. Gazeteler sürekli kitle içerisindeki bireylerin ne hakkında düşünmeleri, bilmeleri ve hissetmeleri gerektiğini öneren nesnelere sunarlar.” (Atabek, 1998, s. 161)

Kurt Lang ve Gladys Lang, gündem belirleme teorisini ortaya koyarken, medyanın insanların hangi konulara daha çok önem vermesini sağladığını ve bu konuların da kamuoyunun düşüncelerini ve tutumlarını etkilediğini savunmuşlardır. (Lang & Lang, 1977) Yani medyanın seçtiği haberler ve konular, insanların zihninde öncelikli hale gelerek, diğer konulara göre daha fazla önem kazanmaktadır. Bu nedenle,

medyanın belirlediği gündem, toplumun dikkatini çeken, tartışılan ve üzerinde düşünülen konuları oluşturur.

3.1.4 Maxwell McCombs ve Donald Shaw

Maxwell McCombs ve Donald Shaw, gündem belirleme yaklaşımının önde gelen isimleridir. 1968 yılında yayınladıkları “The Agenda-Setting Function of Mass Media” (Medyanın Gündem Belirleme İşlevi) adlı makaleleri, gündem belirleme yaklaşımının temelini oluşturmuştur. McCombs ve Shaw, bu makalelerinde medyanın toplumun gündemini belirlemedeki etkisini araştırmış, medyanın gündem belirleme gücünü ölçmek için araştırmalar yapmışlardır. Araştırmada, seçim dönemlerinde medyanın hangi konuları haberleştirdiği ve nelerin seçmenlerin gündemine yerleştiği üzerine odaklanmışlardır. McCombs ve Shaw, bu çalışmada medyanın öncelik verdiği ve halka ilettiği konular ile halkın öncelik verdiği konular arasında bir uyum olduğu tezinden yola çıkmışlardır. (Özçetin, 2019, s. 118)

McCombs ve Shaw, medya ve kamu gündemi arasındaki ilişkiyi tanımlarken “gündem belirleme” terimini kullanarak önemli bir katkı sağlamışlardır. (Yüksel, 2001, s. 37) McCombs ve Shaw'un gündem belirleme yaklaşımına yaptıkları katkılar, medya araştırmaları ve iletişim teorisi alanında önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca, gündem belirleme sürecinde medyanın etkisini ölçmek için kullanılan yöntemler ve araştırmalar, bu alanda yapılan çalışmaların önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

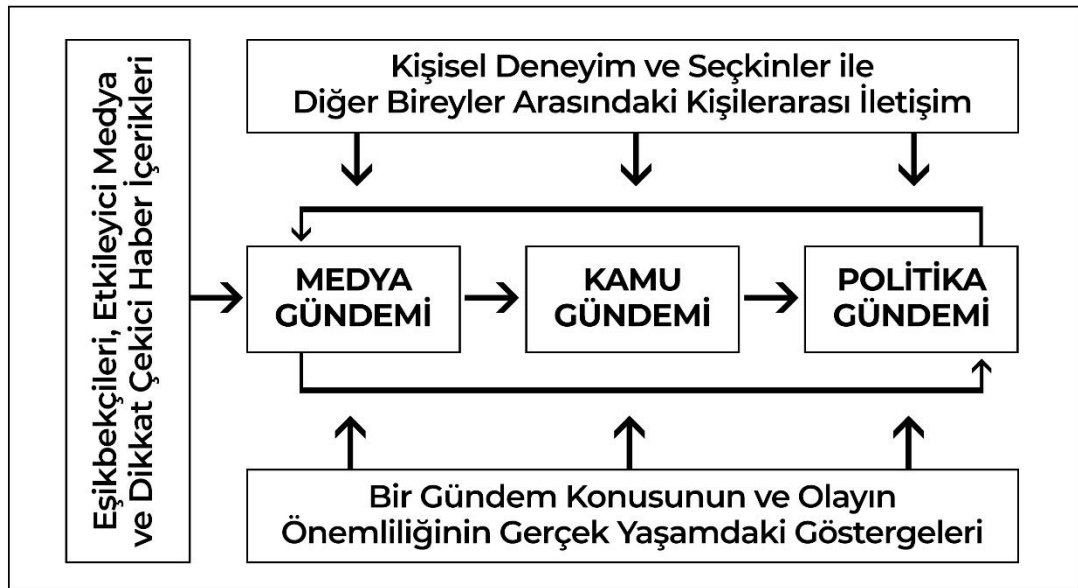
3.2. Gündem Belirleme Süreci

Gündem belirleme süreci, belirli bir konu veya olayın toplumun gündemine gelmesi ve önem kazanması için bir dizi faktörün bir araya gelmesiyle oluşur. Bu faktörler medya, siyasi liderler ve halk gibi farklı paydaşların etkileşimi sonucu ortaya çıkar. Gündem belirleme süreci, sorun savunucuları arasındaki rekabeti yansıtan ve medyanın profesyoneller, kamuoyu ve politikacılar üzerindeki etkisini ifade eden bir kavramdır. (Terkan, 2005, s. 57)

Medya organları, haber seçimleri, sunum şekilleri ve veri paylaşımı ile toplumun belirli konulara ilgi duymasına ve bunları tartışmasına neden olabilir. Medyanın

gündem belirleme etkisi, bir konu hakkında yapılan haber sayısı, haberlerin ön sayfalarda yer alması, haberin yayınlandığı zaman dilimi, haberin sunumu ve haberin kaynaklarının seçimi gibi faktörlere bağlıdır. Siyasi liderler de toplumun gündemini belirlemede etkilidir. Önemli bir konuya yönelik açıklamaları, hükümetin aldığı kararlar veya bir politika değişikliği gibi olaylar, kamuoyunun ilgisini çeker ve tartışılmasına neden olur. Siyasi liderlerin gündem belirleme etkisi, yetki ve otoritelerine, siyasi güçlerine, konuya olan yakınlıklarına ve halkın onlara duyduğu güvene bağlıdır. Son olarak, halkın tepkileri ve ilgisi de gündem belirleme sürecinde önemlidir. Halkın gündemdeki konulara olan ilgisi, medyanın haber seçimlerine ve siyasi liderlerin politikalarına yön verebilir. Gündem belirleme süreci, bu farklı paydaşların etkileşimi sonucu oluşur ve belirli bir konunun toplumun gündemine gelmesini ve önem kazanmasını sağlar. Rogers ve Dearing, gündem belirleme sürecinde üç farklı gündem türünden bahsederler: medya gündemi, kamu gündemi ve politika gündemi. Yapılan araştırmalar da genellikle bu üç gündem türü bağlamında ele alınır. (İrvan, 1997, s. 72)

Gündem belirleme sürecinde, medya, kamuoyu ve politika gündemleri birbirleriyle karşılıklı olarak etkileşim halindedir. (Atabek, 1998, s. 172)

Şekil 1 Gündem belirleme sürecinin temel unsurları (Dearing & Rogers, 1996, s. 5)

3.2.1. Medya Gündemi

Gündem belirleme süreci, bir konunun veya meselesinin toplumda ne kadar önemli ve öne çıkan bir konu haline geldiğini belirleyen bir süreçtir. Medya gündemi de bu süreçte önemli bir rol oynamaktadır. Medyanın gündem belirleme işlevi, birçok araştırmada ele alınmıştır ve bu araştırmalar, medyanın belli konuları ön plana çıkararak, hangi konuların önemli olduğuna dair bir algı oluşturduğunu ve bu konuların dikkat çekiciliğini artırdığını göstermektedir. (Terkan, 2005, s. 60)

Medya gündemi, medyanın belirli bir dönemde hangi konulara odaklandığını ve bu konuları nasıl ele aldığını ifade eder. Medya, bir konuyu sık sık gündeme getirerek, o konunun toplumda daha fazla dikkat çekmesine, tartışılmasına ve hatta politika yapıcıların dikkatini çekmesine neden olabilir. Kitle iletişim araçları, çevre sorunları, terör, enflasyon ve yüksek fiyatlar gibi farklı konu başlıklarını içeren bir dizi konuyu ele almaktadır ve bu konular, medyanın belirlediği gündemde yer almaktadır. (Atabek, 1998, s. 165-166)

Medyanın gündem belirleme süreci, haberlerin yayınlanma sıklığı, haberin görsel ve işitsel sunumu, haberin içeriği, haberin kaynakları, haberin yer aldığı sayfa ve haberin veriliş biçimleri gibi faktörlere dayanmaktadır. Gündem belirleme sürecinde, medya araçlarının türü de önemli bir faktördür. Araştırmalar, farklı medya araçlarının farklı gündem belirleme etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. (Terkan, 2005, s. 61)

Araştırmalar, medya gündeminin belirlenmesinde gazetecilerin olayları nasıl seçtikleri, hangi açılardan ele aldıkları ve hangi kaynaklara başvurdukları gibi faktörlerin etkili olduğunu göstermektedir. (Atabek, 1998, s. 167)

Medya gündemi araştırmalarında, medya kuruluşlarının örgütlenme yapısı ve haber üretim sürecinin medya içeriğinin şekillenmesinde en temel konular olduğu belirtilmektedir. (Terkan, 2005, s. 61)

3.2.2. Kamu Gündemi

İrvan'a göre: "Medya gündeminin kamu gündemi üzerindeki etkisi, iletişim araştırmalarının en temel ilgi alanlarından birisini oluşturmuştur. Gündem belirleme yaklaşımının asıl ilgi odağı da kamu gündeminin nasıl belirlendiği üzerinedir." (İrvan, 2001, s. 85)

Kamu gündemi, toplumun ve bireylerin tartişmalarına önem verdiği konuları ifade eder. Bu konular, halkın günlük yaşamında karşılaştığı veya ilgilendiği sorunlar, siyasi konular, ekonomik gelişmeler, sosyal meseleler, kültürel olaylar, spor etkinlikleri, felaketler ve benzeri birçok konuyu içerebilir. Kamu gündemi, medya ve politikacıların halkın ilgisini çekmek istedikleri konulara odaklanarak oluşur. Medya, halkın ilgisini çeken konuları haberleştirerek gündeme taşır ve böylece kamusal tartişmaların odağına yerleştirir. Bu süreçte politikacılar da medyanın ilgi odağına giren konulara yönelerek halkın dikkatini çekmeye çalışırlar. Çok sayıda araştırma, kamu gündemi ve medya gündemi arasındaki ilişkiyi inceleyerek, bu iki gündemin ne kadar örtüştüğünü ortaya koymaya çalışmıştır. (İrvan, 1997, s. 93)

Halkın öncelikli sorunlarını belirlemek için kullanılan bir yöntem, açık uçlu bir soru olan "Bugün ülkenin en önemli sorun/sorunları nelerdir?" sorusunun yanıtlanmasıdır. Bu yöntemle elde edilen yanıtlar, kamu gündemine ilişkin bir liste oluşturur. (Yüksel, Koçak, Dingin, & Karaca, 2023, s. 27)

Kamu gündemi, toplumun ve bireylerin tartişmalarına önem verdiği konuları ifade ettiği için, halkın karar verme sürecinde etkili bir rol oynamaktadır. Politikacılar, bu nedenle halkın ilgi odağına giren konuları dikkate alarak politikalarını belirlerler ve bu konuları kullanarak seçmenlerin desteğini kazanmaya çalışırlar. Kamu gündemi, halkın yaşadığı sorunlarla ve medya tarafından öne çıkarılan konular arasındaki etkileşimi ve ilişkiyi inceleyerek öncelik belirlemeyi amaçlar. (Terkan, 2005, s. 90)

Medyanın kamunun gündemini belirlediğine dair ilk gündem belirleme çalışmalarında sıkça vurgu yapılmıştır. Bu nedenle, ilişkinin tek yönlü olduğu düşünölmüştür. Ancak, gerçekte hayatta meydana gelen olayların, hem medyanın hem

de kamunun gündemini etkileyebileceği gerçeği göz ardı edilmemelidir. (Atabek, 1998, s. 173)

3.2.3. Politika Gündemi

İrvan'a göre: "Gündem belirleme yaklaşımı çerçevesinde gerçekleştirilen araştırmaların son halkasını, politika gündemine ilişkin çalışmalar oluşturmaktadır." (İrvan, 1997, s. 111)

Siyasal gündem, bir toplumun sorunlarının özetini sunarak, o toplumun önceliklerini yansıtan bir kavramdır. Bu gündem, politika yapıcılar tarafından çözülmeye çalışılan sorunları, liderler, çıkar grupları ve medya gibi çeşitli liderlik kesimleri tarafından kabul edilen sorunları veya genel kamuoyunun büyük bir bölümünün endişelerini yansıtan sorunları içermektedir. (Terkan, 2005, s. 122)

Siyasi gündem araştırmaları, bir konunun ya da sorunun hükümet politikalarına dâhil edilmesindeki faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır. (Dearing & Rogers, 1996, s. 72)

Medyanın siyaset gündemi üzerinde etkisi, Yüksel, Koçak, Dingin, ve Karaca'ya göre şöyle anlatılmıştır:

"Medya, siyaset gündemi üzerinde etkisi olan başlıca unsurlardan biridir. Siyaset ve medya arasında karşılıklı ve güçlü ilişkiler bulunur. Hatta buna "ortak yaşam ilişkisi" de denir. Medya neler olup bittiğini kamuoyuna aktarmak için haber ve bilgi almak üzere siyasetçilerle görüşmek ister; siyasetçiler de icraatlarını aktarabilmek, görüşlerini seçmenlerine ulaştırabilmek için medyada görünmeyi arzular." (Yüksel, Koçak, Dingin, & Karaca, 2023, s. 34)

Hükümetlerin karşı karşıya kaldığı sorunlar arasında birçok seçenek mevcuttur, ancak bu sorunlardan sadece bazıları politik gündemin merkezine yerleştirilir. (Atabek, 1998, s. 168)

Nejdet Atabek'e göre: "Bir sorunun politika gündemine nasıl girdiği sorusunu gerektiği gibi yanıtlayabilmek için hükümetlerin politik kararları nasıl aldığını; potansiyel olarak mevcut pek çok sorunlar arasından bazılarının politika gündeminin üst sıralarına nasıl yerleştiğini incelememiz gerekir." (Atabek, 1998, s. 168)

Siyasal gündemle ilgili yapılan araştırmaların çoğunda, iletişim akademisyenleri kitle iletişim araçlarının siyasi gündemi nasıl etkilediğini ve bu etkinin güçlü ya da zayıf olduğunu araştırmışlardır. Bu araştırmaların çoğu, medya gündeminin (ya da kamu gündeminin) siyasi gündemi güçlü bir şekilde etkilediğini gösterirken, bazı araştırmalar ise bu etkinin daha zayıf olduğunu bulmuştur. (Yaşın, 2008, s. 21)

Gündem belirleme çalışmalarında, politika gündemi araştırmalarının sınırlı bir yere sahip olduğu gözlemlenmektedir. Bu tür araştırmaların niteliği, önemli bir faktördür. (İrvan, 1997, s. 112)

Sonuç olarak, politika gündemi belirleme süreci, politikacıların ve hükümet yetkililerinin belirli konuları tartışması, medyanın bu konuları topluma duyurması ve toplumun bu konulara ilgi göstermesi gibi birkaç aşamadan oluşur. Politika gündemi belirleme süreci, toplumun hayatında önemli bir yer tutar ve siyasi kararların alınmasında etkili bir rol oynar.

3.3. Medyanın Gündem Kurması

Medya, toplumun en önemli iletişim araçlarından biridir ve haberler, insanların düşünce ve davranışlarını etkilemede önemli bir rol oynamaktadır. Medya, insanların dikkatini çektiği konuları belirlemede ve gündem belirleme sürecinde etkili bir araçtır. Gündem belirleme süreci, bir konunun kamuoyunda önem kazanması ve tartışılabilir hale gelmesi sürecidir. Bu süreçte, medya, insanların ilgi duyduğu konuları belirler ve bu konuları haber olarak sunmaktadır. Medya, belirli bir konu hakkında sıklıkla haber yaparak, kamuoyunda o konunun önemli olduğu algısını yaratmaktadır. Medya, gündem kurma sürecinde yalnız başına rol oynamayan karmaşık bir faktördür ve konular hakkında etkili içerikler sağlamak için hedef kitlelerin ilgisini çekecek stratejiler ve diğer etkenlerin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. (Damlapınar, 2001, s. 50)

Medyanın gündem kurması, birçok faktöre bağlanabilmektedir. Bunlardan biri, medyanın sahip olduğu kaynaklardır. Örneğin, büyük haber ajansları, gazeteler ve televizyon kanalları, haberleri toplama, işleme ve yayınlama konusunda uzmanlaşmıştır ve bu kaynaklar, belirli bir konuda haber yapılmasını kolaylaştırır. Bir diğer faktör, medyanın yarattığı algıdır. Medya, belirli bir konuda sürekli haber

yaparak, o konunun önemli olduğu algısını yaratır ve insanları o konu hakkında düşünmeye ve tartışmaya teşvik etmektedir. Medya, toplumun ilgi, talep ve beklentilerine göre içerik üretmekte ve bu içerikleri toplumun gündemine sunmaktadır. Toplum da medyayı takip ederek geri bildirimde bulunmakta ve bu süreçte karşılıklı etkileşim gerçekleşmektedir. Özellikle seçim dönemlerinde, seçmenlerin siyasi karar alma sürecinde ihtiyaç duydukları bilgileri almak için medyaya daha fazla başvurmasıyla bu etkileşim daha da artar. (Güz, Hazar, & Topbaş, 2018, s. 3)

Eşik bekçiliği, medya rutinlerinin bir parçası olarak öne çıkar ve medya gündemini şekillendirmede önemli bir rol oynar. Bu medya rutinleri içinde, özellikle medya gündeminin oluşumunu etkilemede kritik bir unsur temsil eder. (Terkan, 2005, s. 69-70)

McCombs ve Shaw tarafından ifade edildiği üzere, editörler, yazı işleri personeli ve yayıncılar yaptıkları seçimler aracılığıyla özellikle siyasi gerçekliğin şekillenmesinde büyük bir etki sahibidir. Bu nedenle, gündem belirleme süreci ile eşik bekçiliği kavramı arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. (McCombs & Shaw, 1972, s. 176)

Gündem belirleme çalışmaları, medyanın halkın öncelikleri ve endişeleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Medya, yayınları aracılığıyla kamuoyunun dikkatini belirli konulara çekerek siyasal gündemi de şekillendirebilmektedir. Bu nedenle medyanın gündemi, toplumun gündemiyle örtüşmekte ve hatta bazen toplumun gündemini belirleyebilmektedir. (Yüksel, 2001, s. 186)

Genellikle siyasi liderler, medyanın belirlediği önemli sorunları politika gündemine almakta, toplumun dikkatini o konulara yoğunlaştırmakta ve bu sorunlara çözüm aramaktadırlar. Böylece medyanın öncelikleri, siyasilerin öncelikleri haline gelmektedir. (Yüksel, 2001, s. 187) Medya, sadece hangi konuların gündemde olacağını değil, aynı zamanda bu konular hakkında nasıl düşünülmesi gerektiği konusunda da önemli bir etkiye sahiptir. Bu etki, demokratik seçimlerde adayların seçilip seçilemeyeceğine dair kararların verilmesinde belirleyici olabilmekte, çünkü medyanın adaylarla ilgili tutumları, seçmen davranışlarını doğrudan etkileyebilmektedir. (Yüksel, 2001, s. 187-188)

Bir konunun medyanın gündeminden düşse bile, medyanın kamunun zihnindeki etkisiyle, konunun uzun süre unutulmadığı belirtilmektedir. Medya, kamuoyu algısının oluşmasında ve belirli konuların ön plana çıkmasında önemli bir rol oynadığı için, medyanın kamunun zihnindeki etkisi zamanla azalsa bile hala devam edebilir. Bu etki, medyanın kamunun zihnindeki ağ bağlantılarını güçlü bir şekilde kurmasıyla daha da artmaktadır. Yüksel, Koçak, Dingin, ve Karaca konuyla ilgili şöyle demiştir:

“Bir konu medyanın gündeminden düşse bile; eğer medya ağ bağlantıları ile kamu ağ bağlantıları güçlü bir şekilde kurulduysa, bu bağlantıların kamunun zihninde çok daha uzun süre devam ettiğini, konuya ilişkin daha sonra medya gündeminde haber yayınlanmasa da konuların hemen unutulmadığını ortaya koymaktadır.” (Yüksel, Koçak, Dingin, & Karaca, 2023, s. 263)

Sonuç olarak, medya, gündem belirleme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Medya, toplumun ilgi gösterdiği konuları belirlemekte ve bu konuları haber olarak sunarak, kamuoyunun ilgisini çekmektedir. Ancak medyanın haberlerinde doğruluk, dengelilik ve tarafsızlık önemli bir konumda bulunmaktadır.

Gündem belirleme kuramı, yerel basın gündem kurma sürecinde önemli bir rol oynadığına da işaret etmektedir. Yerel basın, insanların günlük hayatlarında doğrudan etkileşimde buldukları bir kaynak olduğu için, yerel konulara odaklanarak gündemi şekillendirme gücüne sahiptir. Bu nedenle, yerel basının gündem belirleme sürecindeki rolü, incelenmesi gereken bir konudur.

4. TÜRKİYE'DE YEREL BASIN

Türkiye'de yerel basın, medya sektörünün önemli bir parçasıdır ve yerel toplulukların bilgiye erişiminde ve katılımında kilit bir rol oynamaktadır. Yerel basın, bir bölge veya yerel toplulukta yaşayan insanlar arasındaki iletişimi ve bilgi akışını sağlamak, yerel sorunları gündeme getirmek, toplumun farklı kesimlerini temsil etmek ve yerel kültürü korumak için önemli bir araçtır. Bu nedenle, yerel basının işlevi, yerel demokrasinin güçlenmesine ve yerel toplulukların güçlü bir kimlik geliştirmesine katkıda bulunur.

Yerel basının tarihi, Türkiye'nin tarihiyle de yakından ilişkilidir. Vilayet gazetelerinin ortaya çıkışı, milli mücadele dönemi ve cumhuriyet dönemi boyunca yerel basının önemi ve işlevleri, çok partili dönemdeki gelişmeler ve günümüzdeki durumu gibi konular, Türkiye'deki yerel basının tarihsel ve toplumsal bağlamını anlamak için önemlidir. Bu bölümde, Türkiye'deki yerel basının kavramı, işlevi, önemi, temel sorunları ve tarihi gelişimi gibi konulara değinilecektir.

4.1. Ulusal ve Yerel Basın Kavramı

4.1.1. Ulusal Basın Kavramı

Uluslararası ilişkilerin önem kazandığı günümüzde, ulusal basın kavramı giderek artan bir ilgiyle ele alınmaktadır. Ulusal basın, bir ülkenin kendi sınırları içerisinde yayın yapan ve ülke genelinde geniş bir okuyucu kitlesine hitap eden basın kuruluşlarını ifade etmektedir. Bu basın kuruluşları, haber, yorum ve analizlerin yanı sıra çeşitli konulara yönelik incelemeler, röportajlar ve araştırmalar da yapmaktadır. Türkiye'deki mevcut şartlar göz önünde bulundurulduğunda, ulusal basın olarak adlandırılan yayın organları İstanbul merkezli olup, yüksek tirajlı gazete, radyo ve televizyon kanalları aracılığıyla tüm ülkede kamuoyuna hitap etmektedir. Hedef kitlesi Türkiye'nin tümü olan bu medya organları, İstanbul'dan çıkarak ülke geneline dağıtılmaktadır. (Vural, 1996, s. 1060)

Türkiye'de ulusal basın, özellikle 20. yüzyılın başlarından itibaren hızlı bir gelişme göstermiştir. Cumhuriyet dönemi ile birlikte basın özgürlüğü ve basın sektörüne yönelik devlet destekleri, Türkiye'de ulusal basının yükselişine katkı sağlamıştır.

Bugün Türkiye'de birçok ulusal gazete, dergi, televizyon kanalı ve internet sitesi bulunmaktadır. Bu basın kuruluşları, ülke genelindeki olayları ve gelişmeleri takip ederek, kamuoyunu aydınlatma görevini üstlenmektedirler. Türkiye'de basın, uzun bir geçmişe sahip olan İstanbul merkezli bir kurum olarak ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle ulusal basın kavramı da İstanbul basını ile özdeşleştirilmektedir. Dolayısıyla, ulusal düzeydeki kamuoyu da genellikle İstanbul merkezli gazetelerin ve yayın organlarının etkisi altında kalabilmekte veya yönlendirilmeye çalışılabilmektedir. (Vural, 1997, s. 57)

Türkiye'de ulusal basın, bazı sorunlarla da karşı karşıyadır. Özellikle son yıllarda, medyanın tekelleşmesi ve gazetecilik mesleğinin ticarileşmesi nedeniyle, bazı gazete ve televizyon kanallarının siyasi güçler tarafından kontrol edilmesi ve haberlerin sansürlenmesi gibi sorunlar yaşanmaktadır. Bu durum, ulusal basının tarafsızlığı ve güvenilirliği açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır.

4.1.1. Yerel Basın Kavramı

Yerel basın, bir bölgede veya yerel bir alanda yayın yapan basın organlarına verilen genel bir addır. Yerel basın organları, genellikle sınırlı bir bölgedeki haberleri, etkinlikleri, ilanları ve reklamları kapsamaktadır. Bu organlar, yerel kamuoyunu bilgilendirmeyi ve halkın ilgi alanlarını yansıtmayı amaçlamaktadır. Yerel basın, Anadolu veya taşra basını olarak da bilinen bir kavramdır. Bu kavram, kamuoyunda, gazetecilik alanında, siyasi veya basına ilişkin araştırmaların yapıldığı alanlarda da bu şekliyle isimlendirilmektedir. (Vural, 1996, s. 1060)

Yerel basın organları, genellikle gazete, dergi, radyo, televizyon, internet siteleri veya diğer çevrimiçi platformlar gibi birçok farklı formatta yayın yapabilirler. Yerel basın, bölgedeki toplulukların haberlerini ve etkinliklerini duyurmanın yanı sıra, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, kültürel etkinlikler, iş dünyası ve ticari faaliyetler gibi birçok alanda da bilgi vermek için kullanılmaktadır. Yerel basın, ulusal basının aksine, yerel işletmelerin ve reklam verenlerin ilgi odağıdır. Bu nedenle, yerel basın, yerel işletmelere pazarlama ve tanıtım imkânı sunmaktadır. Böylece, yerel ekonomiyi canlandırarak yerel toplulukların gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Vural, yerel basın ile ilgili şu cümleleri kullanmıştır:

“Ulusal basına malzeme sağlayan yerel basın, doğrudan doğruya bölge halkıyla iç içe yaşadığı için bölgede gelişen olaylara çok daha yakındır; bölgeyi ve bölge halkını daha iyi algılar. Yerel halk, kendi gazetesinde kendi sorunlarını, gelişmelerini, sesini, yüzünü görür. Kendisi ve çevresi ile ilgili her şeyi daha yakından izler; olaylara sahip çıkar. Yöre halkının moral kaynağı olan yerel basın, bu nedenle, yöre halkının, çevresi ile ve kendisi ile ilgili yaşamasını sağlar. Yetkilileri yönlendirir.” (Varol, 1992, s. 192)

Akcan'a göre: “Yerel basın, yani Anadolu basını aynı zamanda Kurtuluş Savaşı basını olarak değerlendirilmelidir. 1919 yılında büyük kurtarıcı Mustafa Kemal'in başlattığı Kurtuluş Savaşı'nda O'nun görüş ve düşüncelerini Türk kamuoyuna yerel olarak yayımlanan Anadolu basını iletmıştır.” (Akcan, 1996, s. 1073)

4.2. Yerel Basının İşlevi

Türkiye'de yerel basın, toplumun günlük yaşamı hakkında bilgilendirme yapmanın yanı sıra, bölgesel ve yerel konulara ilişkin haber ve yorumları okuyucularına sunarak, yerel kimliğin ve kültürel değerlerin korunmasına da katkı sağlamaktadır. Yerel basın, toplumun günlük haber alma ihtiyacını karşılayan, yerel toplulukların görüşlerini, beklentilerini ve taleplerini yansıtan bir işlev görmektedir. Yerel basın, aynı zamanda yerel siyasi, ekonomik ve toplumsal gelişmeleri izleyerek, yerel yönetimlere, sivil toplum örgütlerine ve yerel işletmelere de rehberlik etmektedir. Yerel basın, yerel yönetimlerin faaliyetlerini denetleyerek, kamuoyu önünde hesap vermelerini sağlamakta ve böylece şeffaf bir yönetim anlayışının gelişmesine katkı sağlamaktadır. Yerel basın, ayrıca toplumun sorunlarının dile getirilmesi ve çözüm önerilerinin sunulması açısından da önemli bir işlev görmektedir. Yerel basın, bölgesel ve yerel sorunlara dikkat çekerek, bu sorunların çözümüne yönelik farkındalık oluşturmakta ve toplumsal hareketliliği sağlamaktadır. Demokratik toplumlarda basının oldukça önemli olan görevleri veya toplumsal işlevleri bulunmaktadır. Bunlar, haber verme, denetim ve eleştiri, kamuoyu oluşturma ve aydınlatma, eğitim ve eğlendirme işlevleridir. (Vural, 1997, s. 102)

4.2.1. Haber Verme İşlevi

Basının haber verme işlevi, toplumu bilgilendirmek ve güncel olaylar hakkında insanları haberdar etmekle ilgilidir. Bu işlev, toplumun genel olarak bilgilendirilmesine katkı sağlamakta ve halkın güncel olaylar hakkında bilgi sahibi

olmasını sağlamaktadır. Haber verme işlevi, aynı zamanda demokratik bir toplumda özgür bir basın varlığı için de önemlidir, çünkü insanların haber alma özgürlüğüne sahip olması, toplumda demokratik bir tartışma ortamı oluşmasına ve halkın bilinçli kararlar vermesine katkı sağlamaktadır. Basın, haber verme işleviyle toplumun genel olarak bilgilendirilmesine katkı sağlar. Bu işlev, güncel olaylar hakkında insanları haberdar etmekle ilgilidir ve halkın bilgi sahibi olmasını sağlar. Basın, bu haberleri objektif bir şekilde sunarak, somut gerçekleri yansıtmaya çalışır ve okuyucuya hiçbir şekilde değer yargısı veya eleştiri sunmaz. Haberler, doğru ve tarafsız bir şekilde sunulmalıdır ve okuyucunun kendi yargılarına bırakılmalıdır. (Eren, 1986, s. 37)

Bu, özgür bir basının varlığı için de son derece önemlidir ve demokratik bir toplumda haber alma özgürlüğüne sahip olmak, toplumda tartışma ortamının oluşmasına ve insanların bilinçli kararlar vermesine yardımcı olur. Gazeteler, Türkiye'de ve dünya genelinde en uzun geçmişe sahip kitle iletişim araçlarıdır ve temel görevleri en iyi, en çarpıcı, en geniş, en yeni ve en doğru haberleri okuyucularına sunmaktır. Gazeteciliğin en önemli işlevi haber vermek olup, televizyon ve radyo gibi diğer kitle iletişim araçları da günlük ve hızlı haber akışı sağlamaktadır. Haberler ve yorumlar, farklı bakış açılarından sunulduğunda gerçek toplumsal işlev yerine getirilmiş olur ve okuyuculara tam bir bilgi aktarımı sağlanır. (Vural, 1997, s. 115)

4.2.2. Denetim ve Eleştiri İşlevi

Demokratik ve özgürlükçü çoğulcu rejimi benimseyen ülkelerde, basın siyasi iktidarın kullanımını denetleme ve eleştirme gibi önemli bir işlev üstlenir. Bu kamusal görev, demokrasilerde basını dördüncü kuvvet olarak tanımlayan bir rol oynar. Ancak, siyasi iktidarın kullanımı ile ilgili bu önemli görev, sık sık siyasal iktidarla basın arasında gerilime sebep olabilir. (Öztürk, 1993, s. 115-116)

Basın, toplumsal olaylar hakkında objektif bir bakış açısıyla haberler sunarak halkın doğru bilgilendirilmesini sağlar ve gerektiğinde eleştiri yaparak güç sahibi kişi veya kurumları denetler. Bu sayede, toplumda şeffaflık ve hesap verebilirlik kültürü oluşur ve demokratik değerlerin korunmasına katkı sağlanır. Basın, demokrasinin gereği olarak siyasi iktidarın icraatlarını araştırmalı, incelemeli ve eleştiriler getirerek kamuoyunu bilgilendirmeli ve aydınlatmalıdır. Ancak bu görevi yerine getirirken

yargısız infaza yönelmemeli ve iktidarı elinde tutanlara hoş görünmeye çalışmamalıdır. (Vural, 1997, s. 117)

4.2.3. Kamuoyu Oluşturma ve Aydınlatma İşlevi

Basın, toplumda kamuoyu oluşmasına ve aydınlanmasına önemli katkılar sağlayan bir işlevi yerine getirmektedir. Basın, toplumda meydana gelen olayları, gelişmeleri, politikaları, kararları, vb. haber ve yorumlar şeklinde yayınlayarak toplumun bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır. Bu sayede toplumda farklı konularda görüşler oluşur ve tartışmalar yapılır. Bu tartışmalar, toplumda farklı kesimlerin birbirini anlamasına ve birlikte hareket etmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca basın, toplumda yaşanan sorunların çözümüne de katkı sağlayabilir. Örneğin, kamuoyunda gündeme getirilen bir sorun, çözümünü için yetkililerin dikkatini çekebilir ve çözüm sürecinde etkili olabilir. Bu nedenle, basının kamuoyu oluşturma ve aydınlatma işlevi, demokratik bir toplumun vazgeçilmez unsurlarından biridir. Basının kamuoyu oluşturma işlevi, çalışmanın gündem belirleme yaklaşımı kısmında değinilen “Medyanın Gündem Kurması” bölümünden ayrı olarak düşünülmemelidir. Son yıllarda Türkiye’de medya, hızla değişen gündem yoğunluğu ve kamuoyuna yönelik bilgi ve haber bombardımanı ile karşı karşıyadır. Politikacılar tarafından iletilen mesajlarla değil, ekonomistler, güvenlik görevlileri, din adamları, sanatçılar ve sporcular gibi geniş bir yelpazedeki kişilerin mesajları da medyanın gündemini etkileyebilmektedir. Ancak, günümüzde küreselleşen dünyada kitle iletişim araçlarının toplumlar üzerindeki etkisinin açık bir şekilde görüldüğü ve büyük ölçüde gündemi bu araçların belirlediği bir gerçektir. (Vural, 1997, s. 140)

4.2.4. Eğitim ve Eğlendirme İşlevi

Basının eğitim işlevi, okuyuculara farklı alanlarda bilgi sunarak onların bilgi düzeylerini arttırmayı hedeflemektedir. Bu nedenle, gazetelerde yer alan haberlerin yanı sıra, kültür, sanat, bilim ve teknoloji gibi alanlarda yapılan haberler ve yazılar, okuyucuların genel kültür seviyelerini arttırmak amacıyla önem taşır. Ayrıca, okuyuculara yönelik öğretici yazılar ve makaleler de yayımlanabilir. Türkiye’deki basın, kendi arasında çekişmeler yaşarken ve bunları açıkça gösterirken, eğitici misyonunu tam olarak yerine getirip getirmediği şüpheli hale gelmiştir. Basın,

toplumu eğitime işlevinde yetersiz kalmakta ve kamuoyuna yansıttığı çatışmalarda ahlaki ilkeleri göz ardı etmektedir. (Vural, 1997, s. 142)

Basının eğlendirme işlevi ise, okuyucuların günlük hayatlarında stres atmak ve eğlenmek için kullanabilecekleri bir kaynak olarak görülebilmektedir. Bu amaçla, magazin haberleri, çeşitli oyunlar, bilmece ve bulmacalar gibi içerikler yayınlanabilir. Bunun yanı sıra, sinema, tiyatro, müzik ve diğer kültürel etkinlikler hakkında yapılan haberler de okuyucuları eğlendirmeye yönelik olarak kullanılabilir. Türkiye'deki yazılı basın, eğlendirme işlevini diğer görevlerine göre daha başarılı bir şekilde yerine getirmektedir. Baskı kalitesinin artmasıyla birlikte, magazin, sanat ve toplumun ilgisini çeken haberlere daha fazla yer verilerek okuyucuların ilgisi çekilmekte ve ilgi uyandırmaktadır. Bu sayede, gerçekliği kanıtlanmış haber yayıncılığı da diğer görevlerle birlikte daha başarılı bir şekilde yerine getirilmektedir. (Vural, 1997, s. 141)

Basının bu işlevleri, toplumun genel ihtiyaçlarına yönelik olarak yerine getirilmelidir, ancak haber verme işleviyle çelişmemelidir. Ayrıca, basının eğitim ve eğlendirme işlevleri, ahlaki ve toplumsal değerlerin korunması açısından da dikkatli bir şekilde ele alınmalıdır.

4.3. Yerel Basının Önemi

Türkiye'de yerel basının önemi son yıllarda artmaktadır. Yerel basın, yerel sorunların çözümüne katkı sağlamakta, yerel toplulukların ihtiyaçlarını ve beklentilerini dile getirmekte ve yerel yönetimlerin faaliyetlerini takip ederek kamuoyu ile paylaşmaktadır. Yerel basın, yerel yönetimlerin çalışmalarını denetlemekte, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesinin yerleşmesine yardımcı olmaktadır. Yerel basın, aynı zamanda, yerel toplulukların sorunlarına çözüm arayan sivil toplum örgütlerine de destek vermektedir. Yerel basın, bu örgütlerin faaliyetlerini takip ederek, kamuoyunu bilgilendirmekte ve örgütlerin çalışmalarını desteklemektedir. Yerel basının önemi, özellikle Türkiye'nin demokratikleşme sürecinde giderek artmaktadır. Yerel basın, yerel toplulukların sorunlarını gündeme taşıyarak, toplumun katılımını artırarak, yerel demokrasinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bazı insanlar yerel basını sadece küçük ölçekli işletmeler olarak düşünürler ancak aslında yerel basın, bu

toprakların işgal altındayken kurtuluş mücadelesine ve Cumhuriyet Türkiye'sinin kuruluşuna katkıda bulunmuş önemli bir kurumdur. (Vural, 1996, s. 1061) Yerel basın, haberleri ve bilgileri halka ulaştırarak, vatandaşların bilinçlenmesine ve özgürlük mücadelesine katkıda bulunmuştur. Bu nedenle yerel basının tarihsel ve toplumsal önemi oldukça büyüktür. Kurtuluş Savaşı sırasında İstanbul basını sessiz kalırken, yerel gazeteler örnek bir gazetecilik sergilemiştir. Emperyalist güçlerin ülkeyi işgaline karşı mücadele veren yerel basın, toplumun örgütlenmesi ve haberleşmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu dönemde yerel basın, işlevi ve tirajı açısından zengin ve saygın bir dönem geçirmiştir. (Ahmet, 1981, s. 28)

Mustafa Kemal Atatürk, modern Türkiye'nin kurucusu olarak, kamuoyunun ve kamuoyu gücünün önemini çok iyi anlamış liderlerden biridir. Atatürk, basının kamuoyunu aydınlatma ve yönlendirme aracı olduğunun farkında olarak, Kurtuluş Savaşı dönemi ve savaş sonrası yeniden yapılan Türkiye'de, basın araçlarını toplumun sağlıklı gelişimi için kullanmak için büyük çaba sarf etmiştir. Bu çabaları, dönemin tüm olumsuz koşullarına rağmen gerçekleştirmiştir. (Vural, 1997, s. 62-63)

Yerel basın, bölgedeki sorunları ve bu sorunların çözüm önerilerini gündeme getirerek, yerel yönetimlerle merkezi yönetim arasında bir köprü işlevi görür. Halkın gözü kulağı ve yerel yönetimin dili olan yerel basın, küreselleşme sürecinde bölge halkını koruyarak, onları biraz olsun küreselleşmenin etkilerinden kurtarır. Yerel basın ayrıca, ülke basınına da malzeme sağlayarak, uyarıcı bir rol üstlenir ve onlara yardım ortamı hazırlar. (Girgin, 2001, s. 161)

4.4. Yerel Basının Temel Sorunları

4.4.1. Finansal Zorluklar

Yerel basın, geleneksel medya ile dijital medya arasındaki geçiş döneminde finansal zorluklarla karşı karşıyadır. Reklam gelirlerindeki azalma, yüksek baskı maliyetleri ve düşük tirajlar, yerel basının karlılığını azaltmaktadır. Ulusal gazeteler lotarya ve promosyonlarla tirajlarını yüz binlerce artırabilirken, yerel basın mali yetersizliklerle boğuştuğundan bu tür bir artışa olanak tanımamaktadır. (Vural, 1997, s. 181)

Anadolu'daki gazetelerin genellikle küçük matbaalar şeklinde faaliyet gösterdiği, çok sınırlı sayıda muhabir kadrosuna sahip oldukları ve kâğıt, matbaa malzemeleri ve

resmi ilanlar konusunda sürekli olarak zorluklarla karşılaştıkları belirtilmektedir. (Tokgöz, 1979-1980, s. 288)

Günümüzün dijital dünyasında, yerel basının hayatta kalma mücadelesi artarak devam etmektedir. Finansal zorluklar, yerel basının karşı karşıya kaldığı en büyük sorunlardan biridir. Çoğu yerel gazete, küçük ölçekli işletmeler olarak çalışmaktadır ve genellikle mali kaynaklara erişimleri sınırlıdır. Bu nedenle, gelir elde etmek için ücretli abonelikler, reklamlar, sponsorluklar ve devlet yardımları gibi alternatif finansman yöntemlerini kullanmak zorundadırlar. Ancak, bu kaynaklara erişmek zor olabilir ve yerel gazeteler genellikle yeterli miktarda finansmana sahip olmazlar. Yerel gazetelerin finansal zorlukları, işletmelerinin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Yerel gazeteler, artan maliyetlerle karşı karşıyadırlar ve küçük tirajları nedeniyle gelirleri sınırlıdır. Özellikle dijital dönüşümle birlikte, reklamcılık işi artık çevrimiçi mecralara kaydığından, yerel gazetelerin reklam gelirleri düşmüştür.

4.4.2. İçerik Kalitesi

Bazı yerel gazeteler, düşük tirajları ve sınırlı kaynakları nedeniyle içerik kalitesinde düşüş yaşamaktadır. Bu da okuyucuların yerel gazeteleri terk etmesine ve dijital medyaya yönelmesine neden olmaktadır. Yerel gazetelerin finansal zorluklarının sonucu, çalışanlarının sayısında kesintilere, gazetenin sayfa sayısında azalmaya ve içeriğin kalitesinde düşüşe neden olabilmektedir. Yerel gazeteler, muhabir kadrosu, teknoloji ve malzemeleri yenileme ve diğer yatırımlar için yeterli finansman sağlayamadıklarından, çoğu zaman tedarik zincirlerinde yetersiz kalabilmekte ve kaliteli içerik üretememektedirler. Günümüzde pek çok haber ajansı, belirli bir ücret karşılığında yerel basına haber içeriği sağlayabilmektedir. Ajanslar, şehirde bulunan çalışanlarının yaptıkları haberleri sistemlerine yükleyerek aboneleri olan yerel gazetelere bu haberleri ulaştırmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, artık yerel gazeteler de hızlı ve kolay haber akışından yararlanabiliyorlar. Ancak önemli olan, gazetelerin nitelikli haberler yayınlama kaygısına sahip olmaları ve bütçelerinden bu amaçla belirli bir miktar ayırmalarıdır. (Vural, 1997, s. 198)

4.4.3. Çalışma Koşulları

Çoğu yerel gazete, mali yetersizlikler nedeniyle sınırlı sayıda personel ile çalışmak zorunda kalınmaktadır. Bu personellerin ücretleri genellikle düşüktür ve çalışma

saatleri oldukça uzundur. Ayrıca, gazetecilik mesleğinin doğası gereği, haberlerin anlık olarak takip edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, gazetecilerin gece-gündüz demeden çalışmaları gerekebilir. Gazete çalışanlarının morali, çalışma motivasyonu, kişisel gelişimlerini sürdürme isteği, nitelikli işler yapma arzusu ve gazetecilik ilkelerine uygun çalışma gibi konularda, çalışma koşulları etkilidir. (Vural, 1997, s. 194)

Yerel basın çalışanlarının en büyük sorunlarından biri, düşük ücretlerdir. Yerel gazetelerin genellikle mali sıkıntılar içinde olmaları, çalışanların düşük ücretlerle yetinmek zorunda kalmalarına neden olmaktadır. Bu durum, çalışanların motivasyonunu ve yaratıcılığını olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, düşük ücretler, nitelikli gazetecilerin yerel basında çalışma isteklerini azaltmaktadır. Yerel basın çalışanlarının bir diğer sorunu, iş yüküdür. Yerel basın kuruluşları, genellikle çok az personelle çalışmakta ve birkaç kişiye çok sayıda iş düşmektedir. Bu durum, çalışanların iş yüküyle başa çıkmalarını zorlaştırmakta ve iş performanslarını olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, yoğun iş yükü, çalışanların iş ve özel hayat dengesini sağlamalarını da zorlaştırmaktadır. Yerel basında çalışanların bir diğer sorunu, iş güvencesidir. Yerel gazetelerin genellikle mali sıkıntılar içinde olmaları, iş güvencesini olumsuz etkilemektedir. İş güvencesi olmadan çalışanlar, işlerini kaybetme korkusuyla çalışma motivasyonunu ve yaratıcılığını kaybedebilirler. Ayrıca, iş güvencesizlikleri, gazetecilerin özgürce haber yapmalarını ve kamuoyunu bilgilendirmelerini de engelleyebilir.

4.4.4. Yetersiz Kaynaklar

Yerel basının en temel kaynak sorunu, finansmandır. Yerel gazeteler, daha küçük okuyucu kitlesine sahip olduklarından, reklam ve abonelik gelirleri açısından ulusal gazetelere kıyasla daha az kâr elde etmektedirler. Yerel gazeteler ayrıca, baskı maliyetleri, dağıtım maliyetleri ve diğer işletme giderleri gibi maliyetlerle de karşı karşıyadır. Bu sınırlı kaynaklar, gazete sahiplerinin gazete kadrosuna yatırım yapmasını engelleyebilir, işlerini yürütmek için daha az çalışan ve daha az nitelikli çalışanlarla yetinmek zorunda kalabilirler. Diğer bir kaynak sorunu, yerel gazetelerin haber toplama kaynaklarının sınırlı olmasıdır. Ulusal gazeteler ve büyük medya kuruluşları, haber toplama ve dağıtımını için daha fazla kaynağa sahip olabilirler, bu da yerel gazetelerin rekabet edebilmesini zorlaştırabilir. Buna ek olarak, yerel gazeteler

genellikle haber takibi yapmak için yeterli sayıda muhabirleri veya yeterli kaynakları olmadığından, genellikle yerel hükümetler veya işletmeler tarafından sağlanan basın bültenlerine dayanmak zorunda kalırlar. Dijital teknolojilerin artması, yerel gazetelerin kaynak sınırlamalarına bir başka etken olarak ortaya çıkmaktadır. İnternet ve diğer dijital platformlar, yerel gazetelerin çevrimiçi yayınlara geçmesine ve daha geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmasına olanak tanısa da, dijital platformlardan gelir elde etmek, geleneksel basından daha zordur. Yerel gazeteler, dijital reklamcılık ve abonelik gelirleri gibi yeni gelir kaynaklarına odaklanmak zorundadırlar, ancak bu alanlarda da büyük medya kuruluşlarıyla rekabet etmek zorundadırlar. Yerel basının mali zorlukları, düşük tirajları ve reklam gelirlerinin yetersizliği, yerel gazetelerin fikir işçileri kadrosunu da etkilemektedir. Bu nedenle birçok gazetede gazete sahibi veya aile üyeleri, fikir işçisi olarak çalışmaktadır ve çalışan-çalıştıran ayrımı olmaması, haber toplama ve değerlendirme konusunda yeterli düzeye ulaşmayı engellemektedir. (2. Türk Basın Kurultayı, 1976, s. 113)

4.4.5. Dijitalleşme Sürecinde Yetersizlik

Yerel basın, dijitalleşme sürecinde geri kalmıştır. Yeterli teknolojik altyapıya sahip olmayan yerel gazeteler, internet üzerinden okuyucularına erişimi zorlaştırmaktadır. Yeni teknolojik ilerlemeler, yeni araçlarla birlikte insanların yeni düşünme tarzları geliştirmesine olanak sağlamaktadır. (Molo, 2022, s. 71) Ayrıca, sosyal medyanın güçlü etkisi nedeniyle yerel gazetelerin sosyal medya hesaplarının doğru bir şekilde yönetilmesi önemlidir. Vural'a göre: "Sahip olduğu teknolojik kadar sahip olmadığı teknoloji de yerel basını olumlu ya da olumsuz biçimi ile etkileyen unsurlardan biridir. Yerel basın artık sahip olduğu teknoloji kadar yayılabilme, etkileyebilme, okunabilme, kamuoyunun aracı olabilme olanağına sahiptir." (Vural, 1997, s. 188)

Günümüzde dijitalleşme sürecinin hızlanması, haber alma ve paylaşma yollarında büyük bir dönüşüme neden olmuştur. Bu dönüşüm, yerel basını da etkisi altına almıştır. Yerel basın, dijitalleşme sürecinde yeterli kaynaklara sahip olamamaktadır. Bu nedenle, yerel basının dijital platformda etkin bir şekilde var olabilmesi için, finansal kaynaklarının artırılması gerekmektedir. Dijitalleşme sürecindeki en büyük sorun, yerel basının internet kullanımını konusunda yeterli bilgi birikimine sahip olmamasıdır. Gazeteler, internet siteleri ve diğer dijital platformlarda etkin bir şekilde var olmak için, teknik konularda bilgi birikimi olan personel istihdam

etmeleri gerekmektedir. Ancak, yerel basının finansal kaynaklarının yetersizliği, bu tür personel istihdamına olanak tanımamaktadır. Bunun yanı sıra, yerel basının dijital platformlarda varlığı için gerekli olan yazılım ve donanım maliyetleri de oldukça yüksektir. Yerel gazetelerin internet sitelerinin oluşturulması, bakımı ve güncellenmesi için gereken yazılım ve donanım maliyetleri, gazetelerin yetersiz kaynakları nedeniyle çok yüksek bir maliyet oluşturmaktadır. Yerel basının dijitalleşme sürecinde karşılaştığı bir diğer sorun da, internet sitelerinde yerel halka hitap edecek içerik üretme konusunda yetersizliklerdir. Yerel basın, internet sitelerinde yerel halkın ilgi alanlarına yönelik haberler üretmekte zorlanmaktadır. Bu da yerel gazetelerin dijital platformlarda varlığına katkı sağlamayan bir faktördür.

5. TÜRKİYE'DE YEREL BASIN TARİHİ: “VİLAYET GAZETELERİNDEN ÇOK PARTİLİ DÖNEME”

Türkiye'de yerel basın, genellikle ulusal basının gölgesinde kalmış, ancak ülkenin sosyal, kültürel ve siyasi yaşamında önemli bir rol oynamıştır. Yerel basının tarihi, Türkiye'nin modernleşme süreci ve siyasi değişimleriyle paralel olarak şekillenmiştir. Bu nedenle, Türkiye'deki yerel basının tarihi, ülkemizin tarihi ile sıkı bir şekilde bağlantılıdır.

Yerel basının tarihi, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerine kadar uzanmaktadır. İlk yerel gazeteler, İstanbul'da çıkan Takvim-i Vekayi ve Ceride-i Havadis gibi ulusal gazetelerin ardından, 1860'lı yıllarda Beyrut, Rusçuk, İzmir, Selanik, Trabzon gibi şehirlerde yayınlanmaya başlamıştır. Bu gazeteler, genellikle vilayet gazeteleri olarak adlandırılmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde ve Cumhuriyet dönemi başlangıcında, yerel basın siyasi ve kültürel hayatın önemli bir parçası haline gelmiştir. 1908 yılında ilan edilen II. Meşrutiyet sonrasında, yerel basın daha da önem kazanmıştır. Bu dönemde çıkan yerel gazeteler, yerel sorunları ve halkın taleplerini dile getirmiş, sosyal ve kültürel konulara değinmiştir.

Türkiye'de çok partili siyasi hayatın başlamasıyla birlikte, yerel basın da önemli bir değişim sürecine girmiştir. Bu dönemde çıkan yerel gazeteler, siyasi görüşleri yansıtmakla birlikte, yerel sorunları da gündeme taşımıştır.

Bugün Türkiye'deki yerel basın, dijitalleşme süreci ve ekonomik zorluklar nedeniyle önemli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Ancak, yerel basının tarihi, ülkenin sosyal, kültürel ve siyasi değişimleriyle paralel olarak şekillenmiş ve halkın haber alma ve düşünce özgürlüğünü savunma konusundaki çabalarına katkı sağlamıştır.

Bu bölümde “Vilayet Gazetelerinden Çok Partili Döneme” kadar uzanan Türkiye yerel basın tarihi konularına değinilecektir.

5.1. Vilayet Gazeteleri

Tanzimat sonrasında 1864 tarihli nizamname ile vilayet sistemine geçilmesiyle birlikte, hemen hemen her vilayet merkezinde matbaalar açılmıştır. Bu matbaalar öncelikle valiliklerin ihtiyaç duyduğu matbu evrakları basmanın yanı sıra kitap, yıllık

ve takvim gibi yayınları da bastılar. Ayrıca, birçok vilayet merkezinde valilik adına resmi vilayet gazeteleri yayımlandı. (Kabacalı, 2000, s. 88-89) Vilayet gazeteleri, günümüze kadar gelen yerel gazeteciliğin temelini oluşturmuştur.

Fuat Paşa, Suriye'deki iç karışıklıkların bastırılması için olağanüstü yetkilerle görevlendirilmişti. 1860 yılında Beyrut'ta yayınlanan “Hadika al-Ahbar” isimli Arapça gazeteyi yerel yönetimin resmi sözcüsü haline getirmiş, bu sayede, Türkçe ve Arapça olarak yayınlanan ilk vilayet gazetesi ortaya çıkmıştır. (Koloğlu, s. 31)

Bazı vilayet gazeteleri, bölgede ikinci bir dilin yaygın olarak kullanılması sebebiyle hem Türkçe hem de o dilde yayınlanmıştır. (Kabacalı, 2000, s. 89) Vilayet gazetelerinde, yerel dillerin kullanımı teşvik edilmiş, Türkçenin zorlanması veya yerel dillerin ihmal edilmesi gibi bir yaklaşım hiçbir zaman benimsenmemiştir. Bu yaklaşım, yerel dillerin de resmi olarak kullanılarak gelişmesine fırsat tanıdığı için oldukça önemlidir. (Koloğlu, s. 32)

Tablo 1 Vilayet Gazetelerinin Yıllara Göre Yayını (Koloğlu, s. 32-33)

Yıl	Vilayeti	Gazetenin Adı	Dili
1860	Beyrut	Hadika al-Ahbar	Türkçe-Arapça
1865	Ruşçuk	Tuna	Türkçe-Bulgarca
1865	Şam	Suriye	Türkçe-Arapça
1866	Trablusgarp	Trablusgarp	Türkçe-Arapça
1867	Halep	Gadir el Fırat	Türkçe-Arapça
1867	Cebeli Lübnan	Lübnan	Arapça-Fransızca
1867	Erzurum	Envar-ı Şarkiye	Türkçe-Ermenice
1867	Girit	Girit	Türkçe-Rumca
1868	Edirne	Edirne	Türkçe-Rumca
1868	İşkodra	İşkodra	Türkçe
1868	Yanya	Yanya	Türkçe-Rumca
1869	Diyarbakir	Diyarbakir	Türkçe-Ermenice
1869	Bursa	Hüdavendigar	Türkçe-Ermenice
1869	Halep	Fırat	Türkçe-Arapça
1869	Konya	Konya	Türkçe-Rumca
1869	Selanik	Selanik	Türkçe-Rumca-

			Bulgarca-Yahudice
1869	Selanik	Selanik	Türkçe-Rumca- Bulgarca-Yahudice
1869	Trabzon	Trabzon	Türkçe-Rumca
1869	Bağdat	Zevra	Türkçe-Arapça
1871	Prizren	Prizren	Türkçe-Sırpça
1872	Kastamonu	Kastamonu	Türkçe
1872	Adana	Seyhan	Türkçe-Rumca
1872	Yemen	Yemen	Türkçe-Arapça
1873	Manastır	Rumeli	Türkçe
1874	Ankara	Ankara	Türkçe
1874	İzmir	Aydın	Türkçe
1876	Hersek	Neretva	Türkçe-Sırpça
1877	Priştine/Üsküp	Kosova	Türkçe-Sırpça
1877	San'a	San'a	Türkçe-Arapça
1878	Sivas	Sivas	Türkçe
1882	Rodos	Cezair-i Bahri Sefid	Türkçe-Rumca
1883	Mamuretü'l Aziz	Mamuretü'l Aziz	Türkçe
1884	Manastır	Manastır	Türkçe
1884	Musul	Musul	Türkçe-?
1888	Beyrut	Beyrut	Türkçe-Arapça
1903	Kudüs	Kudüs	Türkçe-Arapça
1908	Hicaz	Hicaz	Türkçe-Arapça

Bazı vilayet matbaaları, gazete basmak için gerekli teknik donanıma sahip değildi. Bu nedenle, kimi gazetelerin teknik açıdan eksiklikleri hemen dikkat çekiyordu. (Kabacalı, 2000, s. 89)

Devletin vilayet matbaaları için yatırım yapması, özel girişimcilerin yüksek masraflardan kurtulmasını ve sadece baskı masrafı ödeyerek yayın yapma fırsatı bulmasını sağlamıştır. Ancak devletin sahip olduğu matbaalarda baskı yapmak, bir

tür ön sansüre tabi olmak anlamına gelmiştir. Buna rağmen, bu sayede taşra bölgelerinin kültür hayatına hareketlilik getirilmiştir. (Koloğlu, s. 33)

Vilayet gazeteleri genellikle haftada bir kez, 2 veya 4 sayfa olarak yayımlanıyor ve çoğunlukla resim ve karikatürlere yer verilmiyordu. Tirajları genellikle 500 ya da daha azdı. Bazı illerde ise okuyucuların erişebilmesi için duvarlara yapıştırılıyorlardı. (Kabacalı, 2000, s. 89)

Nizamnameler, vilayet mektupçularının sorumluluğu altında olan resmi ve gayri resmi nitelikteki tüm yazıların gazetelerde yer alabileceğini belirtmektedir. Bu nedenle, gazetelerin büyük kısmı mektupçular tarafından yazılmıştır. Ancak birçok yörede, yayın kurulları oluşturulmuş ve yörenin kalemi kuvvetli kişileri bu kurullara dâhil edilmiştir. Bazen de, yörenin aydınları vilayetlerde resmi görev almış ve gazetelere yazı yazma fırsatı bulmuştur. (Varlık, 1985, s. 100)

Konu hakkında Varlık şöyle demiştir:

“Vilayetlerde mektupçu olarak görev yapan kişilerin çoğu gazetecilik ve yazarlık deneyimine sahip kişilerdir. Örneğin Ahmed Mithat Efendi önce Tuna gazetesinde çalışmış, burada deneyim kazanmış, Mithad Paşa'nın Bağdat'a tayin edilmesinden sonra onunla beraber giderek Bağdat'ta yayınlanan Zevra gazetesinin sorumluluğunu üstlenmiştir. İstanbul'da yayımladığı gazetede yer alan bir yazıdan ötürü sürgün olarak Trablusgarp'a gönderilen Şemseddin Sami de Trablusgarp gazetesinin başına getirilmiştir.” (Varlık, 1985, s. 101)

Vilayet gazeteleri, yaptıkları yayınlarda öncelikle bilinçli gazetecilik yaklaşımını öne sürmekteydi. Vilayet gazeteleri sadece resmi duyuruları yayımlayan bir bülten değil, gerçekten dinamik bir özel girişimcilik anlayışıyla hareket ediyorlardı. (Koloğlu, s. 35)

Kastamonu Vilayet Gazetesi'nde Kastamonu Valisi Sırrı Paşa tarafından yazılan “Hak Söz Acıdır” başlıklı yazı da, bu düşünceyi onaylar niteliktedir.

“İl gazeteleri, mahallin hakiki vukuatını okuyucularına bilgilendirmeyip de yalnız memurlardan lüzumlu lüzumsuz bahsederek, onları methetmeleri veya İstanbul'da çıkan gazetelerin makale ve haberlerini aynen alıp yayımlamalarıyla, şüphe yok ki mukaddes vazifelerini ihmal etmiş olurlar.

Hoşa gitsin gitmesin, mahallin hakiki vukuatını gizlemek veyahut ta uzakta olanları kandırmak için başka şekilde göstermeye çalışmak, il gazeteleri için korudukları memleket menfaatlerine karşı affedilemez bir kabahat, tabir caizse büyük bir ihanet değil midir? Öyleyse gazetemiz eğriye eğri, doğruya doğru demekle niçin ayıplansın?” (Varlık, 1985, s. 101)

Gazetelerin yayın hayatı oldukça farklılık gösterir, bazıları sadece birkaç yıl yayın yapabilişken bazıları ise son zamanlara kadar varlıklarını sürdürebilmiştir. Türkiye

Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra, özel gazeteciliğin özendirilmesi ve desteklenmesi amacıyla, bazı vilayet gazeteleri kapatılmıştır. (Varlık, 1985, s. 102)

Cumhuriyet döneminde bazı vilayet gazeteleri yayınlanmaya devam etti. Önceden olduğu gibi vilayet matbaaları kullanıldı, ancak bu süre zarfında birçok ilde özel matbaalar kuruldu ve özel gazeteler de çıkarıldı. Bülent Varlık'a göre: "Matbaalarda çalışan personel, önceleri çoğunlukla İstanbul'dan gelmiş, ancak zaman içinde bölgeden matbaacılar da yetiştirilmiştir. Bazı vilayetlerde sanat okulları, sanayi okulları açılmış, mevcut matbaalar bir uygulama alanı haline sokulmuş, bu yolla matbaacılar yetiştirilmiştir." (Varlık, 1985, s. 100)

Vilayet gazeteleri, Osmanlı Devleti'nin kontrolü altındaki bölgelerde basının İstanbul merkezinden çıkarak yaygınlaşmasına önemli bir katkı sağlamıştır. Bu gazeteler, kitlelerin basının önemini anlamasında büyük bir rol oynamıştır. Milli Mücadele yıllarında Anadolu'da yerel gazetelerin yayınlanmasında, vilayet gazetelerinin tecrübelerinden yararlandığı da düşünülebilir.

5.2. Milli Mücadele Döneminde Yerel Basın

Milli Mücadele, Osmanlı İmparatorluğu'nun Birinci Dünya Savaşı'ndaki yenilgisi sonrası, Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasıyla başlayan ve Türk milletinin egemenliğini yeniden kazanmak için verdiği mücadeledir. Bu süreçte Türk milleti, her bölgede farklı şekillerde örgütlenerek mücadeleye katılmıştır. Kuvâ-yı Millîye adı verilen yerel direniş birlikleri, Milli Mücadele'nin en önemli yapı taşlarından biridir. Milli Mücadele dönemi, 1919 yılında Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkması ile başlayıp, 1922 yılındaki Büyük Taarruz ile sona ermiştir. (Güneş, 2023)

Milli Mücadele dönemi, Türk milletinin tarihindeki en önemli dönüm noktalarından biridir. Bu dönemde Türk milleti, bağımsızlığını kazanmak için büyük bir mücadele vermiş, sarsılmaz bir irade göstermiştir. Bu mücadele, Türk milletinin vatan sevgisi, milli birlik ve beraberliği, inançları, tarihi ve kültürel mirası ile güçlü bir şekilde bağlantılıdır. Milli Mücadele'nin başlamasında en önemli rolü Mustafa Kemal Paşa oynamıştır. Mustafa Kemal, Anadolu'nun dört bir yanındaki milli mücadele örgütlerini bir araya getirerek, Türk milletinin bağımsızlığı için bir mücadele planı hazırlamıştır. Bu plan, Türk milletinin ortak hedefleri etrafında birleşmesini sağlamıştır. (Tanfer, 1991, s. 323)

Milli Mücadele dönemi boyunca Türk milleti, birçok zorluğa göğüs germiş, ekonomik, siyasi ve askeri zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Ancak Türk milleti, milli birlik ve beraberliğini koruyarak, tüm bu zorlukları aşmayı başarmıştır. Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğindeki milli hareket, Anadolu'nun dört bir yanında örgütlenmiş Kuvâ-yı Millîye birliklerini tek bir çatı altında birleştirmiş ve düzenli bir ordu oluşturmuştur. Bu ordunun başarısı, milli mücadeledeki zaferlerin en önemli faktörlerinden biridir. Ancak, bu dönem boyunca Kuvâ-yı Millîye ruhunu yansıtan ve Anadolu'daki halkın örgütlenmesinde büyük rolü olan yerel basın çalışmalarını da göz ardı etmemek gerekmektedir.

Milli Mücadele dönemi boyunca Türk milleti, hem içeride hem de dışarıda büyük bir mücadele vermiştir. Türk milleti, bu mücadeleyle sadece bağımsızlığını kazanmakla kalmamış, aynı zamanda birçok modern reformu da hayata geçirmiştir. Bu reformlar, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda önemli bir rol oynamıştır.

İnuğur, Milli Mücadele döneminde basını şöyle anlatmıştır:

“1918-1923 yıllarını kapsayan bu dönemde, merkezi İstanbul'da bir Osmanlı hükümeti, bir de merkezi Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümeti vardır. Osmanlı hükümeti işgal kuvvetleri ile işbirliği yapmakta, Ankara hükümeti ise, ülkenin bağımsızlığı için Kurtuluş Savaşı'nı yürütmekteydi. Basında bu duruma paralel olarak İstanbul basını ve Anadolu basını olmak üzere iki merkezde gruplaşmıştır. İstanbul basınında da bu bölünmeye yansıtan çeşitli gruplaşmalar müşahade edilmektedir.” (İnuğur, 1999, s. 337)

İstanbul basını, önce padişahın kontrolü altındaydı, ardından 1920 yılında İstanbul'un işgalinden sonra hem padişahın hem de işgal kuvvetlerinin baskısı ve sansürü altına girmiş ve bu nedenle, İstanbul gazeteleri sık sık boş sayfalar yayınlamak zorunda kalmıştır. Mustafa Kemal'in asi olduğu yolundaki fetvayı yayınlayan İstanbul basını, uygulanan sansür sebebiyle Mustafa Kemal ve arkadaşlarının vatanı kurtarmaya çalıştıkları yolundaki karşıt fetvayı yayımlayamamıştır. Anadolu basını, Ulusal Bağımsızlık Savaşı hakkında sansürsüz ve her türlü bilgiyi sağlarken, İstanbul basını sansür nedeniyle savaşla ilgili bilgiler verememiş ve sayfaları boş kalmıştır. İstanbul basını, Ulusal Bağımsızlık Savaşı hakkında bilgi verme olanağını ancak 1921 yılında, savaşın başarıyla sonuçlanacağı belirlenmeye başladığı zaman elde etmiştir. (Özkaya, 2001, s. 16,17,19)

1919 yılında Türkiye genelinde toplamda 110 Türkçe süreli yayın yayınlanmıştır. Bu yayınların %50'si taşradaki süreli yayınlardan oluşmuş ve bu yayınların büyük bir

çoğunluğu gazetelerden oluşmuştur. Ayrıca, Türkçe süreli yayınların sayısı toplam süreli yayınlar içinde düzenli bir şekilde artış göstermiştir. Taşrada yalnızca 1919 yılında ilk defa yayımlanan Türkçe gazetelerin sayısı 39'dur. (Kocabaşoğlu & Akan, 2019, s. 58,59,81)

Anadolu illerinde, kâğıdın, mürekkebin ve yetişmiş matbaacıların bile bulunmadığı bir ortamda, birçok yokluğa rağmen birkaç sayfalık gazeteler çıkarılmıştır. Gazeteler, Anadolu halkının birlik ve beraberliklerini sağlama çabasını bütün yokluklara rağmen sürdürmüştür. (İnuğur, 1999, s. 351)

Milli Mücadele'yi destekleyen birçok vatansever gazeteci, o dönem sorgulanıyor, tutuklanıyor ve ağır cezalara çarptırılıyordu. Ancak tüm bu engellere rağmen Milli Mücadele yanlısı basın kararlılıkla ilerliyor ve zaferin kazanılmasında ayrı bir güç oluşturuyordu. Anadolu gazeteleri, Milli Mücadele'nin zorlu günlerinden aydınlık günlere geçişinde en büyük destekçilerden biri olmuştur. (Baykal, 1981)

Milli mücadele döneminde, gazetelerin yayınlanması ve dağıtımını olayların gelişimine bağlıydı. Ancak cephelerde harekâtların olduğu dönemlerde ve asgari şartlar izin verildiği takdirde, gazete tirajları artmıştır. Ayrıca, savaşın sonucunu bekleyen halkın bilgi eksikliğini gidermek için gazetelerin normal baskılarına ek olarak el ilanı, ikinci baskı, akşam baskısı gibi baskılar da yapmışlardır. Gazetelerin sayfa sayısı, boyutu ve içeriği, gazetenin elindeki kâğıt stoku ve getirebilecekleri kâğıt miktarına bağlıdır. Yerel gazeteler arasında boyut açısından önemli bir fark yoktur, ancak ilk çıkışlarında boyutları biraz küçük olabilir. Daha sonra alınan destekle birlikte sayfaları büyür ve sayfa sayısı artar. O dönemde gazeteler genellikle haftada iki gün, dört sayfa şeklinde yayınlanmıştır. Gazetenin çıktığı yerlerde yaşanan olağanüstü durumlar da sayfa sayısının artmasına neden olabilir. (Ayhan, 2005)

Gazetelerde klasik sayfa düzeni kullanılmıştır. Tipo tekniği kullanılan gazeteler de klasik sayfa düzenine sahip olduğundan, gazetelerde fazla bir görsellik bulunmamaktadır. Gazete sayfalarının oluşturulması, yazıların sütun halinde düzenlenmesi, bunların dikey sütunlara yerleştirilmesi ve üzerlerine biraz daha büyük puntolarla başlık atılması anlamına gelmektedir. Gazetelere bakıldığında hemen hemen hepsinin resimsiz ve renksiz olduğu görülmektedir. Ancak zaferlerin ilan edildiği veya işgal edilmiş toprakların geri alındığı dönemlerde, gazeteler

ellerinde bulunan mürekkep ve kâğıt kalitesine göre renkli ve resimli basımlar yapmışlardır. Bazı komutanların resimlerini de gazetelerde yayınlamışlardır. İstanbul basını renkli bir yapıdadır. Ancak Ankara basını ve taşra gazeteleri renksizdir. Milli Mücadele dönemi gazetelerinden Hâkimiyet-i Milliye'nin bazı sayılarında ise resimler bulunmaktadır. Milli Mücadele dönemi gazetelerinin tarz ve üslubu lirik bir yapıya sahiptir. Gazeteler sürekli, vatanın kurtarılması temalı kahramanlık şiirleri yayınlamaktadır. (Ayhan, 2005)

Gazetelerin dağıtımı, iç dağıtım ağı olarak kullanılan çocuklar tarafından yapılmaktadır. İl merkezlerinin dışındaki yerlerde ise posta veya güvenilir kişiler aracılığıyla gazeteler bizzat ulaştırılmaktadır. İşgal altındaki bölgelerde ise gazetelerin dağıtımı Milli Mücadele taraftarı özel gruplar tarafından gerçekleştirilmektedir. Gazetelerin başlıca görevi, halkı düşman işgaline karşı organize etmek, Milli Mücadele örgütlerine destek vermek, bilgilendirmek ve halkın moralini en olumsuz durumlarda bile yüksek tutmaktır. Savaşın en kötü dönemlerinde bile, olumsuz haberlerin yayınlanmadığı gazeteler, halkın moralini bozmamak için haber yapmamış, zaferlerin yaklaştığını hissettiklerinde ise verdiği haberlerle dünyaya meydan okumuşlardır. Gazeteler arasındaki ilişkiler karşılıklı haber alma ve verme şeklinde olmuştur. Birbirlerine “kardeş gazete” unvanı veren gazeteler, önemsedikleri haberleri diğer bir gazeteden alarak kendi gazetelerinde yayınlamışlardır. (Ayhan, 2005)

Rus telsiz sistemi, İstanbul'da yayınlanan gazetelerde çıkan haberlerin çevirisi, Anadolu Ajansı ve Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi, Matbuat ve İstihbarat Umum Müdürlüğü tarafından kurulan istihbarat şubeleri, Avrupa askeri telsiz istasyonu aracılığıyla elde edilen dış haberlere ait yayınlar, yabancı gazete ve dergilerde çıkan haberler Anadolu basınının haber kaynakları olarak sıralanabilir. (Haykır & Haykır, 2017, s. 318)

5.3. Cumhuriyet Döneminde Yerel Basın

Türkiye'de Cumhuriyet dönemi, Türkiye'nin modernleşme sürecinin başlangıcı olarak kabul edilir. 1923 yılında Mustafa Kemal Atatürk tarafından kurulan Türkiye Cumhuriyeti döneminde modern bir devlet yapısı kurulmaya çalışılmıştır.

Cumhuriyet dönemi, Türkiye'nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan önemli bir dönemdir. Atatürk, ülkeyi çağdaş bir devlet haline getirmek için bir dizi inkılaplar başlatmıştır. Bu inkılaplar arasında Türk alfabesinin Latin harfleriyle değiştirilmesi, kadınların oy kullanma hakkının verilmesi, laiklik ilkesinin kabul edilmesi ve modern eğitim sisteminin kurulması gibi önemli adımlar yer alır. Atatürk dönemi, Türkiye'nin sanayileşme sürecine de girdiği bir dönemdir. Bu dönemde, tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş yapılmış ve Türkiye, büyük bir ekonomik dönüşüm yaşamıştır. Atatürk, Türkiye'nin modernleşmesi için birçok alanda reformlar yapmış ve bu reformlar, Türkiye'nin bugünkü haline gelmesinde önemli bir rol oynamıştır. Mustafa Kemal Atatürk, Milli Mücadele döneminde kazanılan savaşta basının önemini bildiği için, basınla Cumhuriyet döneminde de yakın ilişkiler kurmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanıyla birlikte, Türk basınında yeni bir dönem başlamış ve 1912'den beri uygulanan sansür uygulaması kaldırılmıştır. (Tuğlacı, 1990, s. 1484)

Bunun sonrasında ülkenin modernleşmesi, laik ve demokratik bir ulus devleti olma yolundaki inkılaplara karşı artan muhalefet, hükümeti harekete geçirmiş ve Takrir-i Sükûn kanunu ile İstiklal Mahkemeleri kurulmuş, bu sayede muhalif basın üzerindeki hükümet kontrolü artırılmıştır. Ancak, 1921 Anayasası ile basının haber alma özgürlüğü, basın organlarının güvence altına alınması ve basın çalışanlarının özgürce düşüncelerini ifade etme haklarının korunmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmıştır. Benzer şekilde, 1924 Anayasası'nın 74. maddesiyle basın, yasalar çerçevesinde serbest bırakılmış ve yayınlanmadan önce herhangi bir denetime veya incelemeye tabi tutulmamıştır. (Kopar, 2016, s. 132)

1928'de Latin harflerine geçişin ardından basın sektörü zor bir durumda kalmıştı. Buna destek olmak ve ikinci çok partili sisteme geçiş sürecinde oluşan tepkileri azaltmak amacıyla, 1931 yılında Cumhuriyet döneminin ilk basın yasası olan Matbuat Kanunu kabul edilmiştir. (Haykır & Haykır, 2017, s. 322)

Matbuat Kanunu'nun kabul edilmesiyle birlikte, saltanat, hilafet, komünizm ve anarşizm yanlısı yayınlar madde tasrihiyle yasaklanmıştır. Hükümet, yurt ve ülke yararına ters düşen yayınları kapatma yetkisine sahip olmuştur, Matbuat Müdürlüğü bir telefon emriyle gazeteleri kapatabilmiştir. (Koloğlu, s. 119)

Cumhuriyet döneminde Mustafa Kemal, basının kamuoyu oluşturmadaki önemini fark etmiş ve bu nedenle birçok gazeteciyi Meclise milletvekili olarak sokarak desteklerini garanti altına almıştır. Yunus Nadi, Celal Nuri, Mahmut, Falih Rıfkı, Hakkı Tarık, Mahmut Esat, Haydar Rüştü, Yakup Kadri gibi birçok gazeteci, Mustafa Kemal'in desteğiyle Meclise girmişlerdir. Bu sayede, basının devrimlere desteklerini sürdürmeleri sağlanmıştır. (Kılıç, 2008, s. 193)

Anadolu basını da, Cumhuriyet döneminde gerçekleşen olaylardan ve çıkarılan yasalardan etkilenmiştir. Özellikle Harf İnkılabının ardından Anadolu gazeteleri de Latin harfleriyle yayımlanmaya başlamıştır. Ancak, yeni alfabeyi bilmeyenlerin sayısı fazla olduğundan, gazetelerin okuyucu sayısı hızla azalmış ve tirajları önemli ölçüde düşmüştür. Bu durum, birçok gazetenin kapanma riskiyle karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. Hükümet, bu duruma karşı çıkarak, gazetelerin ayakta kalmasını sağlamak için 3 yıl boyunca gazetelere prim ödemesi yapmıştır. (Gevgilili, 1986)

Ancak millet mekteplerinin açılması ve okuma yazma seferberliği sayesinde okuryazar sayısının artmasıyla gazeteler yeniden okuyucularına kavuşmuştur. (Tuğlacı, 1990, s. 1492)

Türkiye'deki gazetelerin sayısı, 1919 Mayıs'ından 1938 yılının sonuna kadar 582'ye ulaşmıştır. Bu gazetelerin 76'sı İstanbul'da, 406'sı ise taşrada yayınlanmıştır. Taşra gazetelerinin illere göre dağılımı şöyledir: İzmir 54, Trabzon 28, Adana 27, Ankara 25, Bursa 24, Samsun 16, Eskişehir 13, Kastamonu 12, Gaziantep 11. (Güneş, 2007)

Tıpkı Milli Mücadele döneminde olduğu gibi Cumhuriyet dönemi boyunca da Anadolu basınının en önemli işlevlerinden biri, halka yapılan inkılapları ve yenilikleri duyurmak, tanıtmak olmuştur. Yerel basın, halkın nabzını tutarak, çağdaş Türkiye yolunda atılan adımlar için devletle birlikte çalışmış ve mücadele etmiştir. (Haykır & Haykır, 2017, s. 324)

5.4. Çok Partili Dönem ve Sonrası Yerel Basın

5.4.1. Demokrat Parti Dönemi

27 yıl boyunca tek parti yönetimi ile idare edilen Türkiye, 14 Mayıs 1950'deki seçimlerle Demokrat Parti'ye halkın çoğunluğunun verdiği oy ile çok partili döneme

geçiş yapmıştır. Seçim sonuçlarına göre, DP % 52,7 oy oranı ile 408 milletvekili kazanırken, CHP % 39,4 oy oranı ile sadece 69 milletvekili çıkarmıştır. Millet Partisi 1, bağımsızlar 9 milletvekiline sahip olmuşlardır. On bir yıl boyunca cumhurbaşkanlığı görevini yürüten İsmet İnönü artık ana muhalefet partisi lideri haline gelmiştir. DP hükümeti dönemi, Türkiye'de bir dizi reformu beraberinde getirdi. Hükümet, birçok alanda modernleşme ve demokratikleşme hamleleri yaptı. Bu hamleler arasında, Türkiye'de ilk kez seçimlerin serbest ve adil bir şekilde yapılması, basın özgürlüğünün genişletilmesi ve sivil toplum kuruluşlarının oluşumu yer alıyordu. 1946'da çok partili hayata geçildikten sonra, 1950 ile 1960 arasında Demokrat Parti'nin üç kez tek başına iktidar olduğu on yıllık süre boyunca Türk basını, tarihinin en kritik günlerinden bazılarını yaşadı. Bu dönemde gerçekleşen bazı bilinçaltı mühendislikleri, hala günümüzde etkisini sürdürmektedir. (Bulunmaz, 2012, s. 212)

Demokrat Parti iktidara gelmeden önce, muhalefetteyken basın özgürlüğünü savunmuş ancak iktidarda kaldığı dönem boyunca baskıcı yasal düzenlemeler ve yöntemlerle basını susturma yoluna gitmiştir. Bu dönemde, hükümet yanlısı basın, resmi ilanlar, kâğıt tahsisleri ve örtülü ödenek gibi yöntemlerle desteklenmiştir. (Çakır & Yavalar, 2017, s. 268)

Demokrat Parti, ilk iktidar döneminde (1950-1954) basın özgürlüğünü gerçekleştirmek amacıyla hızlı değişiklikler yapmıştır. Bu olumlu gelişmeler sonucunda hükümete olan halk desteği artmıştır. Demokrat Parti, 1954 seçimlerinde daha fazla oy alarak 1954-1957 dönemine girmiştir. İkinci Dünya Savaşı'na girilmemesi sonrasında oluşan ekonomik fazlalık, DP hükümeti tarafından birinci dönemde harcanmıştır. Bu durum, ikinci dönemde ekonomik refahın azalmaya başlaması ve dış politikada yaşanan sorunlar ile birlikte siyasi istikrarsızlık nedeniyle gergin bir atmosfer oluşmasına sebep olmuştur. Bu dönemde DP hükümeti, gazetelere ve gazetecilere karşı zorlayıcı yasalar çıkarmış, sansür uygulamaları ve yasakların arttığı bir ortam hazırlamıştır. Ekonomik durgunluk ve siyasi karışıklıkların artması nedeniyle seçimler bir yıl önceye alınmış ve 1957 yılında yapılmıştır. Bu seçimlerde Demokrat Parti, gergin bir ortamda ve basına karşı aldığı tavırların etkisiyle yine tek başına iktidar olsa da oy oranı %50'nin altında kalmıştır. Bu sonuçla Demokrat Parti, son dönemi olan 1957-1960 dönemine girmiştir.

Demokrat Parti'nin üçüncü iktidar dönemi boyunca, ülke siyasi istikrarsızlık içindeydi ve bu durum basına yansdı. Demokrat Parti, basına karşı daha sert tedbirler almaya başladı: gazetelerin kapatılması, gazetecilere dava açılması, basına karşı tehditler ve baskıcı dil kullanılması, gazetecilerin hapse atılması, sansür uygulamaları ve ekonomik baskılar gibi. Bu baskıcı atmosfer, günümüzde yandaş medya olarak bilinen 'besleme basın' kavramının ortaya çıkmasına yol açtı. Bu süreçte, basında gazetecilere karşı yapılan kovuşturmalar ve mahkûmiyetler, sansür uygulamaları ve ekonomik baskılar, yurt içinde ve yurt dışında büyük tepkilere neden oldu. Demokrat Parti, siyasi rakiplerini bile basına karşı daha az tehlikeli olarak görüyordu ve üçüncü iktidar döneminde, basına karşı hiçbir vicdanî sınır tanımadan gerçekleşen gelişmelere yol açtı. (Bulunmaz, 2012, s. 212)

DP iktidarı döneminde, hükümet ilanlarındaki öncelikleri nedeniyle düşük tirajlı gazetelere daha fazla ilan verilirken, yüksek tirajlı gazetelerle benzer veya daha az ilan verilmiştir. Örneğin, Zafer gazetesinin aldığı ilan miktarı 500-900 bin lira arasında iken, İzmir'de Yeni Asır ve İstanbul'da Havadis en fazla ilan alan gazeteler arasındadır. 1959 Ağustos ayından itibaren baskı sayısı ve abonelik esaslarına göre belirlenen bir kararname hükümet tarafından kötüye kullanılmış, kararname ile birlikte Demokrat Parti organı gazeteleri birinci kategoriye, DP'yi destekleyenleri ikinci kategoriye, tarafsız gazeteleri ise üçüncü kategoriye alınmışlardı. Ulus, Dünya ve Yenigün gazetelerinin adları ilan listesinden çıkartılmıştı. Daha sonra Yeni Sabah gazetesinin ilanları da kesilmişti. Resmi ilanlar kesildikten sonra özel ilanların da verilmemesi için genel müdürlüklere telefon edildiği belirlenmişti. (Çakır & Yavalar, 2017, s. 269)

DP'nin ilk 2 yılı dışındaki 8 yıllık dönem boyunca düşman gördüğü basına karşı uyguladığı yasaklar, sansür, basına yönelik argümanları ve siyasi gücün getirdiği düşünsel zafiyetler, Türk basın tarihi için "kaybedilen ve karanlık yıllar" olarak kabul edilir. Bu dönem aynı zamanda günümüz Türk basınının bilinçaltına işleyen birçok davranışın temelini atıldığı bir dönemdir ve bu davranışlar bugün halen basının refleksi halindedir. (Bulunmaz, 2012, s. 212)

Bu bağlamda 27 Mayıs 1960 askeri darbesinin önemli gerekçelerinden bir tanesi DP'nin özgürlükleri sınırlayarak dozu giderek artan otoriter bir yönetime dönüşmesi olarak öne çıkmaktadır. (Gençalp, 2017, s. 332)

5.4.2. Milli Birlik Komitesi Dönemi

Başbakan Adnan Menderes, 1960 Mayıs ayının ortalarında yurt içindeki seyahatlerine büyük önem vermiştir. Halka yaptığı konuşmalarda CHP'yi isyan, fitne, fesat ve anarşinin kaynağı olarak suçlamıştır. Ona göre, CHP seçimsiz ve kurallara aykırı yollarla iktidara gelmeye çalışmıştır. Menderes, seçmenlerin tercihlerinin önemli olduğuna inanmış ve iktidarın halkın oylarıyla belirlenmesi gerektiğini savunmuştur ve bu şekilde seçilenlerin kanunsuz bir şekilde gönderilemeyeceğini belirtmiştir. 27 Mayıs 1960 gecesi gerçekleştirilen askeri darbe sonrasında, radyoda yayınlanan ve Kurmay Albay Alparslan Türkeş'in okuduğu bildiriyle Türkiye'nin demokrasi krizi ve son olaylar nedeniyle kardeş kavgasına sürüklenmemesi amacıyla Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından ülkenin yönetiminin ele alındığı ilan edilmiştir. (Börklüoğlu, 2017, s. 14)

27 Mayıs 1960 sabahı, Türkiye Cumhurbaşkanı Celal Bayar, TBMM Başkanı Refik Koraltan, Bakanlar Kurulu ve Tahkikat Komisyonu üyeleri, DP milletvekilleri Harp Okulu'na götürüldü ve siyasal partilerin faaliyetleri durduruldu. Menderes de Kütahya'da gözetime alınmıştır. Ayrıca, Genelkurmay Başkanı Rüştü Erdelhun, bazı üst rütbeli askerler ve bürokratlar ile emniyet görevlileri de tutuklandı ve Yassıada'ya götürüldü. 12 Haziran 1960 tarihinde kabul edilen geçici kanunla, Millî Birlik Komitesi ve Yüksek Adalet Divanı oluşturulmuştur. Kanunun giriş kısmında, iktidar partisi yöneticileri tarafından anayasanın çiğnendiği, Türk Milletinin hak ve özgürlüklerinin ortadan kaldırıldığı ve muhalefet denetiminin işlemez hale getirildiği belirtilerek, silahlı kuvvetlerin Türk Milleti adına harekete geçtiği ve meclisi dağıtarak iktidarı geçici olarak Millî Birlik Komitesi'ne emanet ettiği ifade edilmiştir. Orgeneral Cemal Gürsel, Millî Birlik Komitesi başkanlığına seçilmiş ve aynı zamanda Başbakan, Millî Savunma Bakanı ve Başkomutanlık görevlerini de üstlenmiştir. Yüksek Adalet Divanı'nın yargılamalarını yönetmek için atamalar yapıldı. Yargıtay 1. Ceza Dairesi başkanı Salim Başol, Yüksek Adalet Divanı başkanlığına atanırken, Yüksek Soruşturma Kurulu üyesi Altay Ömer Egesel de Yüksek Adalet Divanı başsavcılığına atandı. (Sina, 2007, s. 259-260)

Yassıada'da 14 Ekim 1960'ta başlayan ve 15 Eylül 1961'de sona eren yargılamalarda, tutuklu sanıklar anayasayı ihlal, vatana ihanet, meclis iç tüzüğüne değiştirilmesi, Kırşehir'in ilçe yapılması, CHP'nin mal varlığına el konulması, haksız kredi tahsisleri

ve benzeri suçlardan yargılandılar. 592 sanık duruşmalarda yer aldı ve 288'i için idam cezası talep edildi. Ancak, 15 sanığa idam cezası, 31'ine müebbet hapis cezası ve 418 sanığa da farklı cezalar verildi. Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve Maliye Bakanı Hasan Polatkan'a verilen idam cezaları oybirliği ile onaylandı ve 16 Eylül'de infaz edildi. Başbakan Adnan Menderes'in cezası da 17 Eylül'de infaz edilirken, Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın cezası ise yaş haddi nedeniyle müebbet hapse çevrildi. Kurucu Meclis, Millî Birlik Komitesi ve Temsilciler Meclisi'nden oluşan bir kuruldu ve anayasa hazırlama görevi verildi. Kurucu Meclis tarafından hazırlanan anayasa, 9 Temmuz 1961 tarihinde yapılan halk oylamasında %61,7 oy oranıyla kabul edildi ve yürürlüğe girdi. Bu anayasa, seçilmiş organların yetkisini sınırlamak için Anayasa Mahkemesi ve ikinci meclis (senato) gibi dengeleyici mekanizmaların yanı sıra, idari mahkemelerin güçlendirilmesi ve Millî Güvenlik Kurulu gibi askeri bürokrasinin etkinliğini artırmayı amaçlayan bir düzenleme içermektedir. Ayrıca, üniversiteler, radyo ve televizyon kurumu yönetsel özerklik kapsamına alınmış, yasama ve yargı görev ve yetkileri olarak kabul edilirken, yürütme sadece görev olarak tanımlanmıştır. Anayasa, tam yargı bağımsızlığı sağlamış, temel hak ve özgürlükleri genişletmiştir. 27 Mayıs 1960 askeri darbesi, Türk siyasal hayatında Cumhuriyet'in kuruluşundan sonraki ilk askeri darbe olarak tarihe geçmiştir. Bu darbe, çok partili siyasal hayatı kesintiye uğratmış ve asker-sivil ilişkilerinin yeniden yapılandırılması sürecinde basın üzerinde de etkili olmuştur. (Gençalp, 2017, s. 329)

Darbenin etkisi medya üzerinde de hissedilmiştir. Darbenin hemen ardından, basın genel olarak coşkuyla karşılamış ve bir diktatörlük rejiminden kurtulmuş bir ülkenin müjdesini vermiştir. (Cantek, 2017, s. 760)

Cantek, darbe sonrası basını şöyle betimlemiştir:

“Gazete ve dergileri hızlıca bir göz atınca görülen şeydu: eteğindeki taşları dökmek için o günü bekleyen, baskılar ve cezai müeyyidelerle sindirilen DP muhalifleri, herhangi bir partiye destek vermeyen ama DP iktidarının yarattığı olumsuz koşullardan etkilenenler, ihtiyatlı bir tavır sergileyen ama genel coşkuya kayıtsız kalamayan DP destekçileri ile yine DP destekçisi olmalarına rağmen nedamet getirip sabık iktidara karşı abartılı bir husumeti dillendirenlerden mütevellit üç ayrı grup MBK'ye minnettarlığını farklı yollarla ve tonlarda ifade ediyordu.” (Cantek, 2017, s. 761)

Darbe döneminde, önceden çok satan ve ulusal düzeyde yayın yapan gazetelere yenileri eklendi. Aynı zamanda yerel gazeteler, akşam gazeteleri, aktüel, magazin ve farklı konularda yayın yapan dergiler de sayıca arttı. (Cantek, 2017, s. 764)

MBK, 12 Ekim 1960'ta 94 sayılı yasayı çıkardı ve bunun sonucunda basında bir rahatlama hissedildi. Gazeteler, 5680 sayılı Basın Kanunu'nda yer alan anti-demokratik hükümlerin kaldırılması için yazılar yayınlamaya başladılar. (İnuğur, 1999, s. 367)

MBK hükümeti döneminde, resmi ilanların dağıtımını düzenlemek amacıyla 10 Ocak 1961'de kabul edilen 195 sayılı yasayla Basın İlan Kurumu kuruldu. BİK'in ana amacı, DP iktidarında ortaya çıkan 'besleme basın'a son vermek yani, devlet ilanlarının dağıtımında adaletsizliği ve hükümetlerin bazı gazeteleri koruma altına almasını engellemektir. MBK hükümeti döneminde, basın özgürlüğünü sağlamak için bazı yasal düzenlemeler yapılmış olsa da, 27 Mayıs darbesiyle ilgili konularla ilgili olarak basın özgürlüğü kısıtlayıcı çalışmalar da gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, 5 Mart 1962'de kabul edilen ve 7 Mart'ta resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 38 sayılı tedbirler kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunun amacı, 27 Mayıs hareketini korumak ve devrimi eleştiren söz, fikir, karikatür veya diğer araçlarla yapılan yersiz, haksız ve gayri meşru gösterimleri suçlamaktır. (Topuz, 2003, s. 236)

5.4.3. 1980 Darbesi Dönemi ve Sonrası

12 Eylül 1980 tarihinde, Türk Silahlı Kuvvetleri, saat 03.00'te ülkenin çeşitli yerlerindeki önemli kamu binalarına operasyonlar düzenlemiştir. Bu operasyonların hedefi, TRT, PTT, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Başbakan Süleyman Demirel'in konutu gibi kritik noktaları ele geçirmektir. Başarılı bir şekilde gerçekleştirilen bu operasyonlar sonrasında, saat 04.00'te radyolardan yapılan duyuru ile ülkeye askeri müdahale ilan edilmiştir. Bu müdahale, Türkiye tarihinin en büyük askeri darbelerinden biri olarak kayda geçmiştir. 12 Eylül 1980'de gerçekleşen askeri müdahale sonucu Türkiye Büyük Millet Meclisi ve hükümetin faaliyeti durdurulmuş, parlamento üyelerinin dokunulmazlıkları kaldırılmış ve ülkenin her yerinde sıkıyönetim ilan edilmiştir. Yurt dışına çıkışlar yasaklanmış ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren devlet başkanı olarak atanmıştır. Yasama yetkisini kullanmak için Kenan Evren'in başkanlığında Millî Güvenlik Konseyi adında kuvvet komutanları ve Jandarma Genel Komutanı'ndan oluşan bir organ kurulmuş, siyasi partiler lağvedilmiş ve parti liderleri önce askeri üslerde gözetim altına alınmış, daha sonra bir kısmı serbest bırakılıp, bazıları da yargılanmıştır.

Darbe sonrasında, Türkiye'de büyük bir insan hakları ihlali yaşandı. Resmi verilere göre 650.000 kişi gözaltına alınmış ve 230.000 kişi askeri mahkemelerde yargılanmıştır. Cezaevlerinde, işkence sonucu 171 kişi hayatını kaybetmiş ve toplamda yaklaşık 300 kişi ölmüştür. Ayrıca, 48 kişi idam edilmiştir. Darbe sonrasında 1.683.000 kişi fişlenmiş ve baskıya maruz kalmıştır. Yasaklamalar da yaygınlaşmış; 937 film, 23 bin 677 dernek ve 13 büyük gazete yasaklanmıştır. Ayrıca 400 gazeteciye toplamda 3 bin 315 yıl 6 ay hapis cezası verilmiştir. Darbe sonrasında Türkiye'de hukuk devleti ilkesi göz ardı edilmiş ve toplumsal bir baskı ortamı oluşmuştur. Toplamda 300 gazeteci saldırıya uğramış ve 3 gazeteci silahlı saldırılarda öldürülmüştür. Darbe sonrasında, ülke siyasi açıdan sıkı bir kontrol altına alınmış, basın özgürlüğü kısıtlanmış ve muhalif görüşler bastırılmıştır.

1980 Darbesi sonrasında, Türk basını için karanlık bir dönem başlamıştır. Darbenin ilk günlerinde Kenan Evren, basın mensuplarıyla iyi geçinmesine rağmen, Sıkıyönetim Kanunu'yla birlikte gazete ve dergilerin toplatılabilmesi gibi sansür uygulamalarına imkân tanıyan düzenlemeleri kabul etmesi, gazete sahipleriyle arasının bozulmasında önemli bir etken olmuştur. (Kösedağ, 2019, s. 493)

1980 darbesi sonrasında, Türk basını büyük bir baskı ve sansür dönemi yaşamıştır. Yayınlanacak haberlerin önceden denetlenmesi, hükümetin hoşuna gitmeyen haberlerin sansürlenmesi ve hatta medya kuruluşlarının yayınlarının tamamen durdurulması gibi uygulamalar yaygın hale gelmiştir. Bu baskı ve sansür sadece ulusal basını değil, yerel basını da etkilemiştir. (Meral, 2022, s. 717)

1981, 1982 ve 1983 yılları arasında yüzlerce gazeteci, yazar ve sanatçı cezai işlemlere maruz kalmış ve basına yönelik sansür ve baskı uygulamaları giderek artmıştır. Bu dönemde açılan basın davalarının sayısı da 2 binin üzerine çıkmıştır, bu da Türk basınının ne kadar büyük bir baskı altında olduğunu göstermektedir. (Kösedağ, 2019, s. 493)

Darbe sonrası dönemde Türkiye'de basın, sıkı bir denetim altında tutulmuştur. Bu denetimler, genellikle sıkıyönetim idaresi tarafından yürütülmüş ve Konsey Başkanı Kenan Evren'in de doğrudan müdahil olduğu bilinmektedir. Basın özgürlüğünü kısıtlayan uygulamalar sık sık uygulanmış, gazeteler uyarılar alarak ya da kapatma

cezalarıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu dönemde hoş gitmeyen yazıların yayınlanması da ciddi cezalarla karşılanmıştır. (Kabacalı, 1990, s. 210)

1980 Darbesi sonrasında Türk basını, büyük bir yapısal değişim ve dönüşüm yaşamıştır. Gazetecilik etiği ve toplumsal sorumluluklar, artık satış rakamları ve pazar ekonomisinin talepleri önünde ikinci plana atılmıştır. Medya, sadece bir ticari kuruluş olarak faaliyet göstermeye başlamıştır. (Kösedağ, 2019, s. 494)

1980 darbesinin ardından, Türk basını sadece ulusal düzeyde değil, yerel düzeyde de büyük zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Resmi ilan desteği sayesinde yerel gazeteler 1970'li yıllarda hızla yaygınlaşmıştı. Ancak, sonrasında gelen ekonomik ve siyasi sıkıntılar, yerel gazetelerin yayın hayatını sürdürmesini zorlaştırdı. 24 Ocak kararları sonrası birçok yerel gazete kapanırken, 1984'ten sonra 244 gazete yayın hayatına son vermek zorunda kalmıştır. 1980'li yılların başından itibaren resmi ilanlar, gazetelerin önemli bir gelir kaynağı haline gelmiştir. Ancak, bu dönemde İstanbul merkezli medya kuruluşları, resmi ilan ve reklamlardan daha fazla pay almaya başlamıştır. Bu durum, Anadolu ve yerel gazetelerin ekonomik durumunu olumsuz etkilemiş, birçok gazete yayın hayatına son vermek zorunda kalmıştır. 1994 yılına gelindiğinde ise İstanbul gazetelerinin resmi ilan payı, Anadolu gazetelerinin iki katını aşmıştır. (Şeker, 2005, s. 103-112)

6. TARİHSEL SÜREÇ İÇİNDE KASTAMONU BASINI

Kastamonu, Anadolu'nun en eski kültür merkezlerinden biri olup, 150 yılı aşkın bir süredir basın faaliyetlerine ev sahipliği yapmaktadır. Kastamonu'da 1868 yılında kurulan matbaa ile birlikte, 1872'de Kastamonu Gazetesi adıyla ilk gazete yayın hayatına başlamıştır. Bu tarihten itibaren, 2. Meşrutiyet dönemine kadar tek gazete olarak faaliyet gösteren Kastamonu Gazetesi'nin yanı sıra, 1908'den sonra özel gazeteler ve dergiler de Kastamonu'da yayımlanmaya başlamıştır. (Demircioğlu, 1973, s. 1)

Kastamonu Vilayet Matbaası, kuruluşundan itibaren sürekli olarak kendini yenilemiş ve İstanbul'daki diğer matbaalardan aşağı kalmamıştır. Bu başarıda Ethem Pertev Paşa, Enis Paşa ve Abdurrahman Nurettin Paşa gibi valilerin destekleri ile Hafız Hüseyin Hüsnü Efendi'nin öncülüğünde gösterilen gayretlerin büyük rolü vardır.

Abdurrahman Nurettin Paşa'nın valilik dönemi boyunca, Hüseyin Hüsnü Efendi'nin İstanbul'a gönderilerek yeni harfler ve kalıplar getirilmesi sağlandı. Kastamonu Vilayet Gazetesi ve matbaada basılan kitapların baskı kalitesi teknik olarak daha üst düzeye çıkarıldı. Abdurrahman Paşa, mutasarrıflıklara ve kaymakamlıklara mektuplar yazarak gazetenin satışını artırdı, abonelik sayısını çoğalttı ve tahsil edilemeyen gazete bedellerinin ödenmesini sağlayarak yeni bir matbaa binasının inşası için elinden geleni yaptı. (Seymen, 2008)

Matbaa başlangıçta sadece 4 kişiyle çalışmaya başlamış olmasına rağmen, gazete çalışanlarıyla birlikte zaman içinde 18 kişiye kadar ulaşmıştır. Vilayet matbaasının 76 yıllık varlığı süresince, birçok kitap, dergi ve gazete basılmıştır. Bu eserlerden bazıları bilinmekte olup, ancak bir kısmının adı bile bilinmemektedir. (Demircioğlu, 1973, s. 7,9)

Kastamonu ilinin kapsadığı geniş bir bölge olan şu anki Bolu, Çankırı, Sinop, Zonguldak illeri ile Çorum ve Ankara'nın bazı ilçelerinde, vilayetin resmi yayın organı olan Kastamonu Gazetesi tek gazete olarak yayınlanmaktaydı. Kastamonu Gazetesi, Anadolu basını açısından büyük bir öneme sahiptir. Şehrin her köşesinden gelen haberlere yer veren Kastamonu Gazetesi, geçmişte sancak ve livalar olarak adlandırılan, bugün ise ayrı ayrı iller olan bölgelerin tarihi belgelerine dair bir hazine

değerini taşımaktadır. (Demircioğlu, 1973, s. 12) Kastamonu Gazetesi'nin geniş bilgileri daha sonraki bölümde verilecektir.

Kastamonu'da II. Meşrutiyet dönemi öncesinde yalnızca Kastamonu Gazetesi gibi tek bir süreli yayın bulunurken, Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte süreli yayınlar büyük bir artış göstermiştir. Kastamonu, Köroğlu, Serbaz, Nazikter, Şule, Ilgaz, Zafer ve Yeşil Ilgaz gazeteleri bu dönemde yayımlanmıştır. Ayrıca, o dönemde edebiyat dergisi olarak da Tiraje adında bir yayın mevcuttu. (Yılmaz, 2018, s. 337)

O dönemde, resmi il gazeteleri dışında kalan yerel gazeteler, sadece abonelik ücretleri, satışları ve çıkarıcıların kişisel çabalarıyla yayınlanabiliyordu. Resmi ilanların sayısı oldukça azdı ve fiyatları da düşük olduğundan gazetelerin sürdürülebilir bir gelir elde etmeleri zordu. Özel ilanlar ise neredeyse hiç bulunmuyordu. (Demircioğlu, 1973, s. 14)

Kastamonu'da II. Meşrutiyet döneminde en önemli süreli yayınlardan biri Köroğlu gazetesidir. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin yayın organı olan Köroğlu gazetesi, 17 Aralık 1908 tarihinde yayın hayatına başlamış ve 31 Ekim 1918'de kapanmıştır. Bu durum, İttihat ve Terakki'nin ülke genelinde uyguladığı basın politikasının Kastamonu'ya özgü bir örneğini oluşturmaktadır. (Yılmaz, 2018, s. 337,338) Köroğlu Gazetesi'nin geniş bilgileri daha sonraki bölümde verilecektir.

Kastamonu ve Köroğlu gazetelerine kıyasla, Meşrutiyet döneminde diğer süreli yayınların oldukça kısa ömürlü olduğu gözlemlenmiştir. Serbaz gazetesi, Giritli Hayrettin Bey tarafından 14 Mart 1909 tarihinde yayın hayatına başlamış, ancak iki ay kadar sürebilmiş ve 21 Mayıs 1909 tarihinde kapanmıştır. Bir diğer gazete olan Nazikter, Yusuf Niyazi tarafından 30 Mayıs 1910 tarihinde yayınlanmaya başlamış ve 1929 tarihine kadar 198 sayı yayınlamıştır. Kısa ömürlü gazeteler arasında yer alan Ilgaz'da, Mart ve Mayıs 1911 tarihleri arasında 5 sayı yayımlanabilmiştir. 1911-1912 yıllarında Kastamonu'da parti mücadelelerine tanıklık eden Zafer gazetesi, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nden ayrılan Sofuzade Mehmet Tefik Safoğlu tarafından sahiplenilmiş ve Hersekli Mehmet İzzet tarafından sorumlu müdürlüğü üstlenilmiştir. Zafer gazetesi, 27 Aralık 1911 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. Köroğlu ve Zafer gazeteleri aracılığıyla Kastamonu basınında İttihat ve Terakki Fıkrası ile Hürriyet ve İtilaf Fıkrası arasındaki çekişme sürdürülmüştür. Zafer gazetesi, seçim döneminin

sonunda 1912 yılında yayın hayatına son vermiştir. I. Dünya Savaşı sonrasında, İttihatçıların siyasetten çekilme sürecinde Köroğlu gazetesi kapatılmış, ancak onun devamı niteliğinde olan Yeşil Ilgaz gazetesi yayın hayatına başlamıştır. II. Meşrutiyet döneminde Kastamonu'da yayınlanan tek dergi, Tiraje'dir. Dergi, 25 Şubat 1910 tarihinde ilk sayısı ile yayınlanmış, ancak 19 Ağustos 1911 tarihinde kapanmıştır. (Yılmaz, 2018, s. 338,339)

1919 yılında Açıksöz gazetesi ortaya çıkana kadar Kastamonu'da yayınlanan gazetelerin düzeni ve içerikleri oldukça sade ve düzensizdi. Önceki gazetelerde yazılara en fazla iki sütunluk ve bir satırlık başlıklar verilirken, bazı haberler ve makaleler başlıksız şekilde yayınlanmaktaydı. Ancak Açıksöz gazetesi bu durumu değiştirdi ve Kastamonu'da uzun süreli ve günlük olarak yayınlanan ilk gazete olma unvanını kazandı. (Demircioğlu, 1973, s. 14) Açıksöz Gazetesi'nin geniş bilgileri daha sonraki bölümde verilecektir.

Açıksöz gazetesini, Türkiye, Türkeli, Güzel İnebolu ve Çalçene gazeteleri izlemektedir. Gençlik, Sebilürreşad, Doğu, Birlik ve Tosya'da Dilek ise milli mücadele dönemi ve Cumhuriyetin ilk yıllarında yayınlanan önemli dergiler arasındadır.

Tablo 2 Kastamonu Eski Harfli Süreli Yayınları (Yılmaz, 2018, s. 340)

Sıra	Yayın Adı	Yayınlandığı Yıllar	Yayınlandığı Sayı
1	Kastamonu	1872-1938	3923
2	Köroğlu	1908-1918	485
3	Serbaz	1909-1909	13
4	Nazikter	1910-1929	198
5	Tiraje	1910-1910	18
6	Şule	1910-1911	2
7	Ilgaz	1911-1911	5
8	Zafer	1911-1919	24
9	Yeşil Ilgaz	1918-1919	15
10	Açıksöz	1919-1931	2770
11	Gençlik	1920-1921	18

12	Sebilürreşad	1920-1920	3
13	Türkiye	1921-1921	3
14	Türkeli	1921-1921	2
15	Doğu	1921-1921	8
16	Güzel İnebolu	1925-1931	45
17	Birlik	1925-1926	20
18	Çalçene	1927-1929	19
19	Tosya'da Dilek	1927-1936	187

Cumhuriyet döneminde yerel basında siyasi partilerin düşüncelerini yaymak ve kamuoyunu etkilemek amacıyla sürekli yayınlar gerçekleştirilmiştir. Örneğin, Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın yayın organı olarak kurulan Doğruluk gazetesi kısa bir süre yayınlanmış olup, haftada iki kez çıkan gazete toplamda 47 sayı yayımlanabilmiştir. Karadayı ve Mücadele gazeteleri ise Demokrat Parti'nin yayın organı olarak faaliyet göstermiştir. 1963 yılında kısa bir süre yayınlanan Millet gazetesi ise Millet Partisi'nin düşüncelerini duyurmak için yayınlanmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, 19 Mayıs 1937 tarihinde yayın hayatına başlayan Doğrusöz gazetesi, Kastamonu'nun en uzun süreli yayınlarından biri olup Hüsnü Açıksöz tarafından yayımlanmıştır. Doğrusöz Gazetesi'nin geniş bilgileri daha sonraki bölümde verilecektir.

Çok partili hayata geçiş ve çok partili dönemde Birlik, Yeni Birlik, Kastamonu, Yeni Ses, Dikkat, Mücadele, Karadayı gibi gazeteler önemli rol oynamıştır. Ayrıca 1951-1955 yılları arasında Halk, Hürses, Hürsöz gibi gazeteler de yayın faaliyetlerinde bulunmuştur. Demokratik hayatın il merkezlerinde ve ilçelerde gazete yaygınlaşmasını sağladığı bir dönemde, resmi ilanların artışı mahalli basının ayakta kalmasını sağlamıştır. Ancak il ve ilçelerde bu ilanlardan pay alabilmek amacıyla çıkan gazetelerin sayısının artması, mahalli gazete enflasyonuna neden olmuştur. 1955-1960 yılları arasında gazeteler yavaş yavaş kapanmaya başlamıştır. 1965 yılından itibaren Anadolu'da matbaacılığın gelişmesi ve yaygınlaşması, Kastamonu gazetelerinin baskı kalitesi üzerinde fazla bir etkiye sahip olmamıştır. Kastamonu'da birçok gazete o dönemde de el ile dizilmiş ve 80-90 yıllık makinelerde basılmaya devam etmiştir. (Demircioğlu, 1988, s. 157)

1972'den sonra da Kastamonu'da basın hayatı hareketli bir dönem yaşamıştır. Yeni Kastamonu Gazetesi, Doğrusöz, Kastamonu Havadis, Azdavay'ın Sesi, Araç, Araç'ın Adaleti, Gökırmak, Çatalzeytin, Karadeniz Küre'nin Sesi gibi gazeteler yayınlarını sürdürmüştür. (Yılmaz, 2018, s. 342,344)

6.1. Kastamonu Basımının Simgeleri: Öne Çıkan 5 Gazete

6.1.1. Kastamonu Vilayet Gazetesi

Kastamonu Vilayet Gazetesi'nin yayın yaptığı 1872-1938 yılları arasındaki koleksiyonunda, maalesef 1872-1882 yıllarını kapsayan 425 sayılı sayılar bulunamamıştır. (Eski, 1995, s. 1226)

Kastamonu Gazetesi, haftalık ve resmi bir gazetedir. “Vilayetin haftada bir defa çıkar, resmi gazetesidir” yazısıyla bu durum netleştirilmiştir. Yayınlar haftada bir defa olup, dini bayramlara denk gelen günlerde gazete basılmamaktadır. Gazetenin yayın günü genellikle Pazartesi ya da Çarşamba olarak belirlenmiştir. Ancak, çeşitli nedenlerle yayın günü Çarşamba olarak düzenlenebilmektedir. Bu değişiklik, hem posta ve haberlerin vilayet merkezlerine ulaşma süresiyle ilgili olduğu kadar, Bolu, Çankırı, Tosya gibi vilayete bağlı merkezlerden gelen yeni haberlerin merkeze ulaşma süreciyle de ilişkilidir. (Boyraz, 2019, s. 15-16)

Kastamonu Vilayet Gazetesi, 1864 tarihli vilayetler nizamnamesine göre Bolu, Çankırı ve Sinop sancaklarının Kastamonu'ya bağlandığı dönemde yayınlanmaya başlamıştır. Gazetede bu üç sancakla ilgili haberler ve çeşitli bilgilere geniş yer verildiği gözlemlenmektedir. 1905 yılında Bolu ayrılmış olsa da, Çankırı ve Sinop ile ilgili yazılar ve haberler 1920 yılına kadar devam etmiştir. Gazete, sadece Kastamonu'ya değil, adı geçen illere dair tarihi bir kaynak niteliği taşımaktadır. (Eski, 2012, s. 146)

Kastamonu Gazetesi'nin 66 yıllık süreci boyunca, defalarca ebat, fiyat ve yayın günleri konusunda değişiklikler meydana gelmiştir. (Demircioğlu, 1973)

Kastamonu Gazetesi, genellikle iki yaprak ve dört sayfa şeklinde abonelerine ulaşmıştır. Ancak, bazı sayılarında üç yaprak ve altı sayfa şeklinde ilaveler yapılmıştır. Maddi krizler ve ülke genelindeki sorunlar nedeniyle gazete zaman zaman standart yaprak sayısına ve ebatlarına ulaşamamıştır. Özellikle 1. Dünya

Savaşı yıllarında gazete sadece bir yaprak ve düşük kaliteli kâğıtla basılmıştır. Kastamonu Gazetesi'nin mizanpajı, basıldığı dönemin şartlarına göre oldukça başarılıdır. Gazetenin en üstünde büyük harflerle “Kastamonu” yazısı yer alırken, üzerinde yayınlandığı günün tarihi bulunmaktadır. Gazetenin en üst sağ köşesinde gazete numarası yer almaktadır ve sol üst köşede yayın yılı belirtilmektedir. Gazetenin altında ise abonelik şartları, yıllık fiyatı, altı aylık fiyatı ve o sayının fiyatı bilgileri yer almaktadır. Gazetede boyuna mizanpaj usulü uygulanmıştır. Haber, bildiri veya makale başlıkları parantez içinde veya süslü şekiller arasında gösterilmiştir. Resmi nitelikli ve Babıali'den gelen haberler başlıklar altında en önde yer almaktadır. Ardından “Havadis-i Vilayet” başlığı altında vilayet merkezi ve kazalarda bir hafta içinde meydana gelen hadiseler yine başlıklar altında verilmiştir. Gazetenin ilk ulaşılabilir sayısının fiyatı 50 para, yıllık abonelik bedeli 60 kuruş ve altı aylık abonelik bedeli 35 kuruştur. Ancak 3 Mart 1920'de ücretler 2 kuruşa, yıllık abone bedeli 100 kuruşa ve çevre iller için 125 kuruşa yükseltilmiştir. Gazetede yayın hayatı boyunca sadece bir fotoğraf yayınlanmıştır ve bu fotoğraf hükümet konağına aittir. Kastamonu Gazetesi, abone sistemiyle okuyucularına ulaşan bir gazetedir. Bu nedenle abonelerinden tahsilat yapmak için sık sık çağrılarda bulunmuştur. Gazete, maddi zorluklar yaşayan vilayet matbaasının abonelerin tahsilatıyla bu durumu aşabileceğini “rica” başlıklarıyla dile getirmiştir. Resmi gazete statüsünde olan Kastamonu Gazetesi, genellikle devlet memurları gibi abonelere hitap etmektedir. Gazete ihtiyaçlarını karşılamada zorluklar yaşadığından abone tahsilatını hızlandırmak ve açıkları kapatmak amacıyla Vali beyin ifadelerini kullanarak abonelere ulaşmayı hedeflemiştir. (Boyras, 2019)

Kastamonu Gazetesi'nin 9 Ocak 1911 tarihli 1873 sayısında yer alan bir rica başlıklı yazıda, gazetelerin gelirinin tamamının Mektebi Sanayi gibi önemli bir amaca harcandığı belirtilerek, abonelerden hızlı bir şekilde desteğini beklediklerini ifade etmişlerdir. Bu şekilde, gazetenin tüm gelirinin sanat okuluna yönlendirildiği vurgulanmaktadır. (Demircioğlu, 1973)

Kastamonu Gazetesi, kurulduktan sonra sürekli olarak yenilenmeye ve okuyucularına daha iyi haberler, daha bilgilendirici yayınlar sunmaya yönelik bir çaba içinde olmuştur. Bu konuda özellikle matbaanın müdürü olan Hafız Hüseyin Hüsnü Efendi büyük bir özen göstermiştir. (Boyras, 2019)

Gazete sayfaları tarandığında, günümüzdeki sivil toplum kuruluşlarının dediğimiz derneklerin etkinliklerine geniş bir şekilde yer verildiği gözlemlenmektedir. Ayrıca, deprem, yangın gibi felaketlerin yanı sıra yoksul insanlara ve askerlere yardım faaliyetleri düzenlenerek büyük miktarda para ve eşya toplanmıştır. (Eski, 2012)

Kastamonu Gazetesi, gazete prensipleri doğrultusunda, devleti ilgilendiren her konuyu yayınlamaya özen göstermiştir. Siyasi ve ekonomik olaylar hakkında bölge halkını bilgilendirmiş ve resmi ağızdan dış olaylarla ilgili haberler sunmuştur. Haberlerin dışında yorum yapmaktan kaçınarak, bölge halkını bilgilendirme amacına odaklanmıştır. Ancak zaman zaman olumsuz hava koşulları, gazetenin dış haber bağlantısını etkilemiştir. Ayrıca, valiler görev süreleri boyunca matbaanın ve gazetenin gelişimine katkıda bulunmak için çaba göstermiştir. Vali Abdurrahman Paşa, matbaa müdürü Hüseyin Hüsnü Efendi'yi İstanbul'a göndererek yeni teçhizat ve ekipman temin etmiş ve bu düzenlemeler sayesinde Kastamonu Gazetesi, 7 Mart 1885 tarihinden itibaren daha kaliteli bir şekilde basılmaya başlamıştır. Kastamonu Gazetesi, yerel gazetecilik alanında önemli bir rol oynamış ve birçok gazeteci, mesleki yetkinliklerini Kastamonu Gazetesi'nde geliştirmiştir. Giritli Hayrettin, Hüsnü Açıksöz, İsmail Habip Sevük gibi isimler, Kastamonu Gazetesi'nde deneyimlerini kazanmışlardır. (Boyraz, 2019)

16 Haziran 1928 tarihli Kastamonu Gazetesi sayısında, yeni kabul edilen harfler nedeniyle bazı tarihi rakamlar Latin rakamlarıyla yayınlanmıştır. Aynı şekilde, 17 Eylül 1928 tarihinde gazetenin başlığı ve Cumhurbaşkanı'nın beyanatı da Latin harfleriyle yayınlanmıştır. Kastamonu Gazetesi, son yıllarında bir haber ajansı bültenine dönüşmüştür. Bunun yanı sıra 1937 yılında yayınlanmaya başlayan Doğrusöz Gazetesi, okuyucuları memnun edecek şekilde makaleler ve yerel haberlerle dolu olarak büyük ilgi görmüştür. Bu durum karşısında, Vali Avni Doğan, Doğrusöz Gazetesi'nin gelişmesine olanak tanımak için Kastamonu Gazetesi'nin yayını sonlandırmaya karar vermiş ve kapatılmasını emretmiştir. Bunun üzerine, Kastamonu Gazetesi 30 Mayıs 1938'den sonra yayınlanmamış ve okuyucularına hiçbir bilgi vermeden 66 yıllık yayın hayatına son vermiştir. (Demircioğlu, 1988)

6.1.2. Köroğlu Gazetesi

Kastamonu'da yayınlanan ikinci gazete olan Köroğlu, İttihat ve Terakki cemiyetinin yayın organı olarak hizmet vermiştir. 17 Aralık 1908 tarihinde yayın hayatına başlamış ve 1918 yılına kadar 485 sayı çıkarmıştır. Köroğlu gazetesi, sadece haberler değil aynı zamanda araştırma ve inceleme yazılarına da yer vermiş, hemen her sayıda bir makale yayınlamıştır. Özel bir gazete olmasından dolayı daha cesur bir duruş sergilemiştir. Gazetede, şehirdeki entelektüeller, uzmanlar, ziraatçılar ve farklı siyasi görüşlere sahip olan kişiler yazılar yazmışlardır. Bu yazılar arasında lisenin edebiyat öğretmeni İsmail Habip Sevük ile Tahir Karaoğuz, Ahmet Talat Onay, Hasan Fehmi Turgal gibi önemli kişilerin makale ve şiirleri bulunmaktadır. Köroğlu gazetesinde, Kastamonu gazetesinde olduğu gibi gayrimüslim vatandaşlar da yazılar yazmıştır. Bu durum, şehirde yaşayan farklı kültürlere mensup insanlar arasında bir ayırım yapılmadığını, aksine birlikte yaşama kültürünün ve demokratik bir ortamın varlığını göstermektedir. (Eski, 2012)

Kastamonu şubesinin kurulduğu İttihat ve Terakki cemiyeti, Meşrutiyet'in ilanıya ortaya çıkan özgürlük havasında, fikirlerini yaymak amacıyla bir gazete çıkarma kararı aldı. Bu amaçla Besim Bey'in sorumluluğunda, Köroğlu adlı gazete 17 Aralık 1908'de Meclis-i Mebûsan'ın toplandığı gün ilk sayısını yayınladı. Kastamonu'nun resmi gazetesinden sonra çıkarılan ilk özel gazete olan Köroğlu, hem Kastamonu'nun politik hayatında hem de basın tarihinde önemli bir yer işgal etmiştir. Köroğlu gazetesi, “Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin vasıtayı naşiri efkârı olmak üzere Kastamonu'da perşembe günleri neşrolunur. İçtimai, edebi, fenni ticari, sınai Osmanlı gazetesidir” ifadesiyle tanımlanmıştır. Gazetenin başlığı altında, “Cemiyetin maksadına ve milletin menfaatine hadim her nevi asara sahifelerimiz açıktır. Neşrolunmayan asar iade edilmez” şeklinde bir ifade yer almaktadır. İlk sayısı 28 x 11 boyutunda 4 sayfa ve 3 sütun olarak yayınlanan Köroğlu Gazetesi, 23 Nisan 1909'dan itibaren her sayfası 5 sütuna çıkmak kaydıyla kâğıt boyutunu aynı tutmuştur. Köroğlu Gazetesi düzenli olarak yayını sürdürürken, bilinmeyen bir nedenle 6. sayısından itibaren başlığın altındaki “Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin naşiri efkârı” ifadesi kaldırılmış ve yanındaki cümle, “Vatan ve milletin menfaatine hadim her nevi asara sahifelerimiz açıktır” şeklinde değiştirilmiştir. 27 Ekim 1911 tarihli 144. sayıdan sonra yazı kadrosu arasında yaşanan anlaşmazlık

nedeniyle 2 ay boyunca Köroğlu yayınlanmamış, ancak 27 Aralık 1911'den itibaren salı günleri yayın hayatına devam etmiş ve bu sayıda birkaç sayının eksik olduğu ‘‘İntizar’’ başlıklı bir yazıyla bildirilmiştir. Köroğlu Gazetesi, 3 şubat 1911 tarihli 150. sayısından itibaren tekrar perşembe günleri yayınlanmaya başlamış ve 158. sayıdan itibaren arşamba günleri yayınlanmıştır. Ayrıca, bir hafta önceki sayıların fiyatı 40 para olmuştur. (Demircioğlu, 1973)

Köroğlu, Kastamonu'daki siyasi mücadelelere ışık tutan bir gazetedir. Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın fikirlerini savunan Zafer gazetesiyle karşılıklı bir fikri mücadele döneminde, meşrutiyetin korunması için verilen mücadele, Zafer gazetesinin kapanmasına kadar yoğun bir şekilde devam etmiştir. Köroğlu gazetesi, İttihat ve Terakki'nin fikirlerinin yayılmasında bir basın organı olarak görev üstlenmiştir. Bu nedenle cemiyete ait haberlerin sık sık yer aldığı, ülke meseleleri ve siyasi gelişmelerle ilgili haberlerin yayımlandığı ve siyasi konularda haberlerin yer aldığı bir yerel gazete g r n mindedir. Ancak onu yerel olmaktan çıkaran şey, ittihatılık düşüncesi ve fikirleriyle ülke genelindeki basınla aynı gündemi takip etme konusunda gösterdiği hassasiyettir. (Yılmaz, 1997)

I. Dünya Savaşı'nın neden olduğu k ğit sıkıntısı sebebiyle Köroğlu Gazetesi, 1916 yılında tek sayfa olarak yayınlanmaya başlamıştır. 1918 yılında, abonelik bedeli olarak 20 para ve posta ücretiyle birlikte yıllık 35 kuruş (merkez için 30 kuruş) olmuş ve aynı yıl yayın hayatına son vermiştir. Ne yazık ki, koleksiyonlarda son sayısı bulunmadığından kapanış sebebiyle ilgili haberin varlığı tespit edilememiştir. Köroğlu gazetesinin 10 yıllık yayın hayatı boyunca birçok kişi, gerçek veya takma adlarıyla bu gazetede yazılarını ve şiirlerini yayınlamıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: Besim Bey, Kuşakıoğlu Hüsnü, İsmail Sedat, Ahmet Behzat, Abidin Binkaya, Hasan Fehmi, Ahmet Talat Onay (aynı zamanda ‘‘s harahr’’ takma adıyla), Dadaylı şevket, Y zbaşi Vahdet, Yusuf Niyazi, İsmail Habip Sevük, Doktor Fazıl Berki, Tahir Karaoğuz. Kastamonu'nun ilk uzun ömürlü özel gazetesi olan Köroğlu, memleketin ve meşrutiyetin ilanı, Balkan ve I. Dünya Savaşları gibi önemli olayların birçok yönünü yansıtarak tarihçiler ve politik araştırmacılar için son derece değerli bir kaynak durumundadır. (Demircioğlu, 1973)

Köroğlu gazetesi, 1908-1918 yılları arasında kesintisiz denebilecek 10 yıl boyunca toplam 485 sayıya ulaşmış ve 31 Ekim 1918 tarihinde kapanmıştır. Bu durum, Köroğlu'nun devamı olduğunu belirten Yeşil Ilgaz gazetesinde de belirtilmiştir.

6.1.3. Açıksöz Gazetesi

Köroğlu'nun kapanmasından altı ay sonra, 15 Haziran 1919 tarihinde yayın hayatına başlayan Açıksöz gazetesi, bir araya gelen aydınlar ve milli davaya gönül verenler tarafından başlatılmıştır. Açıksöz gazetesinin kadrosunda, Köroğlu'nun eski yazarlarından İsmail Habip Sevük, Ahmet Talat Onay, Fazıl Berki Tümtürk ve Tahir Karaoğuz gibi isimler öne çıkmaktadır. Gazete, Kuvâ-yı Millîye'ye destek veren bir politika izlemiş ve Atatürk'ün gönderdiği telgrafları yayınlamaktan çekinmemiştir. (Yılmaz, 1997)

Açıksöz gazetesinin ilk 12 sayısı, 38 x 41 cm ölçülerindeki 4 sütunlu ve 2 sayfalık formatıyla yayımlanmıştır. Gazetenin sayısı 2 kuruş, yıllık abonesi 100, 6 aylık abonesi ise 50 kuruştur. Açıksöz, Milli Mücadele'nin Anadolu'da bayraktarlığını üstlenmiş ve büyük bir ün kazanmıştır. (Demircioğlu, 1973)

19 Mayıs 1919 tarihinde Mustafa Kemal'in Samsun'a ayak basmasından sadece 2 ay geçmişti ve İzmir'in işgali henüz çok taze bir olaydı. Erzurum Kongresi henüz gerçekleşmemiş, Sivas Kongresi ise bir buçuk ay sonra toplanacaktı. Bu sırada, Anadolu'daki küçük bir gazete olan Açıksöz, Kastamonu'dan İstanbul'a ve padişaha karşı ayaklanma çağrısı yaparak tüm Anadolu şehirlerini harekete geçirmeye çalışıyordu. O dönemde Kastamonu henüz Kuvâ-yı Milliye bölgesine dâhil edilmemişti. Ancak 15 Haziran 1919'da yayın hayatına başlayan tek yapraklı Açıksöz gazetesi, hemen etkisini göstermeye başlamıştı. (Coşar, 1964)

Gazete şunları yüksek sesle vurguluyordu: “Şimdi size hitap ediyoruz: Ey Anadolu vilayetleri, şehirleri, köyleri! İstanbul'u doğru yola getirmeliyiz Türkleri kurtaracak, İstanbul'u irşad edecek, bütün milleti ittihada davet edecek Anadolu'dur. Uyan ey Anadolu ahalisi! Uyku devresi çoktan geçmiştir!” (Açıksöz Gazetesi, 1919)

Bu yazının altında, Kastamonu Lisesi Müdürü Behçet Bey'in imzası olan “Nida” yer alıyordu. Gazetenin asıl çıkarıcıları ise Hüsnü Açıksöz, Ahmet Hamdi ve Tahir Karaoğuz'du. Bu üç genç, Kastamonu Lisesi son sınıf öğrencileriydi. Birinci Dünya

Savaşı nedeniyle eğitimlerini tamamlayamayan ve gazetecilikle ilgilenen bu öğrencilerden Hüsnü Açıksöz, ilk yazılarını Kastamonu'da yayınlanan Koroğlu gazetesinde kaleme almıştı. Tahir Karaoğuz ise okulda öğretmenleri tarafından "Şair" olarak tanınan bir öğrenciydi. Hüsnü, Ahmet Hamdi ve Tahir, hem lise bitirme sınavlarına çalışıyor hem de gazetecilikle ilgileniyordu. Haziran 1919'da mezuniyet diplomalarını almışlardı. Bu gençlere çevrelerindeki birkaç genç de destek olacaktı. Hüsnü ve Ahmet Hamdi gazeteyi çıkaracak, diğerleri ise şehirlerde ve kasabalarda haber toplayacak ve abone sağlayacaktı. Kastamonu Lisesi Müdürü Behçet Bey ve tarih öğretmeni İsmail Hakkı Uzunçarşılı Bey de gazetede yazı yazmayı kabul etmişlerdi. (Coşar, 1964)

Hüsnü Açıksöz ve arkadaşları, halkı bilinçlendirmek amacıyla bir gazete çıkarma kararı aldı. Ancak deneyimleri, bilgileri ve yeterli maddi kaynakları yoktu. Gazetenin basımı için vilayet matbaasını kullanılmak zorundaydı. Resmi matbaada Milli Mücadele yanlısı bir gazetenin basılması konusunda zorluklar yaşansa da bu sorun çözüldü. Açıksöz gazetesi, ikinci sayıdan itibaren tirajını 1.500'e yükselterek aranan bir gazete haline geldi ve bu durum gazete ekibinin moralini yükseltti. Açıksöz gazetesi, ilk sayıdan itibaren Mustafa Kemal Paşa'ya destek veren bir politika izledi ve onun emirlerini, genelgelerini cesurca yayınladı. O dönemde bazı aydınlar ABD veya İngiliz mandasının hangisinin daha iyi olduğunu tartışırken, Hüsnü Açıksöz 24 Ağustos 1919 tarihinde "Mandadan Evvel İstiklal" adlı bir makale yazarak bu fikri şiddetle reddetti. Kastamonu'nun önemini bilen Mustafa Kemal Paşa, Ankara'da bulunan Kolordu Komutanı Ali Fuat Paşa'ya emir vererek Kastamonu'ya teşkilatçı bir kumandan gönderilmesini istedi. Bunun üzerine Miralay Osman Bey, Ankara'dan görevlendirildi ve 15 Eylül 1919 tarihinde Kastamonu'ya geldi. Bu tarihten itibaren şehir, Kuvâ-yı Milliye ile birleşti ve Hüsnü Açıksöz ile arkadaşları daha özgür bir şekilde hareket etmeye başladı. Açıksöz gazetesinde Kastamonu Lisesi'nin o dönemdeki öğretmenleri de makaleler yazdı. Edebiyat öğretmeni İsmail Habip Sevük, 1921-1922 yıllarında 109 başmakale ve 68 fıkra ile gazeteye katkı sağladı. Tarih öğretmeni İsmail Hakkı Uzunçarşılı ise 64 makale ve 52 şiir yazdı. Ayrıca Tahir Karaoğuz, Ahmet Talat Onay, Tahsin Nahit Uygur, Hasan Fehmi Turgal, Abdülhad Nuri, Enver Kemal, Fazıl Berki Tümtürk gibi kişilerin de birçok şiir ve makalesi gazetede yer aldı. Milli Mücadele yıllarında Kastamonu Lisesi öğrencileri olan Orhan Şaik Gökyay, Arif Nihat Asya, Bahri Vedat ve diğerleri tarafından

yazılan şiirler büyük beğeni topladı. Aynı dönemde Kastamonu İstiklal Mahkemesi Başkanı olan Mustafa Necati Bey, görev süresi boyunca Açığsöz gazetesine destek oldu ve imzalı veya imzasız makaleler yazdı.

Mehmet Akif, 19 Ekim 1920 tarihinde Kastamonu'ya gelerek 24 Aralık günü ayrıldı. Nasrullah Camii ve bazı ilçelerde Milli Mücadele hakkında önemli konuşmalar yaptı. İstiklal Marşı'mız, ilk kez Ankara'da Sebilürreşad dergisinin 17 Şubat 1921 tarihli sayısında yayınlandı. Bu tarihten sadece 4 gün sonra, 21 Şubat 1921'de Açığsöz gazetesinde de yayınlandı. İstiklal Marşı'mızın Ankara dışında ilk kez yayınlanma onuru Açığsöz gazetesine ve dolayısıyla Kastamonu'ya aitti. Açığsöz gazetesi, Kuvâ-yı Milliye'ye tam destek verdi. Özellikle 1920, 1921 ve 1922 yıllarında dağıtım alanı genişledi ve tirajı 1.500'ü aştı. Savaşın sona ermesinden sonra, Açığsöz gazetesi Atatürk'ün ilkelerinden sapmadan yeni Türkiye ve cumhuriyetin savunucusu olarak yoluna devam etti ve 1931 yılında kapanana kadar bu durumu sürdürdü. (Eski, 2008)

1920 kışının şiddetli geçmesi nedeniyle gazetenin İstanbul'a sipariş ettiği kâğıt İnebolu yolu kapandığı için ulaşamamıştır. Bu durumda Açığsöz gazetesi, 15 Şubat 1920 tarihli 34. sayısından itibaren tek yaprak halinde, 1. hamur kâğıda basılmak zorunda kalmıştır. Ancak kışın etkisi azaldığında yollar açılıp ve kâğıt geldiğinde 21 Mart 1920 tarihli 39. sayıdan itibaren yine 4 sayfa olarak basılmaya başlandı.

Açığsöz gazetesi, 1 Nisan 1921 tarihli 149. sayısından itibaren boyutunu 41 x 57'ye büyüterek ve 5 sütun olarak yayınlanmaya devam etti. 19 Eylül 1927 tarihli 2770 sayıdan itibaren Ahmet Hamdi Çelen gazeteyi tamamen Hüsnü Açığsöz'e devretti ve Hüsnü Açığsöz, gazetenin sahibi ve sorumlu müdürü olmanın yanı sıra başyazarlığını da üstlendi. Yeni harflerin kabul edilmesinden sonra, Açığsöz gazetesi 15 Haziran 1928 tarihli 2271 sayıdan itibaren bazı tarihleri yeni harflerle yayınlamaya başladı ve 9 Eylül 1928 tarihli 2341 sayıdan itibaren ilk kez yeni harflerle düzenlenmiş bir haber yayınladı. 24 Mart 1929'da günlük olarak çıkan ve vilayet matbaasında basılan Açığsöz gazetesi, 2 Ocak 1930 tarihli sayıdan itibaren Açığsöz matbaasında basılmaya başlandı ve Pazartesi ve Perşembe günleri yayımlanmaya devam etti. Açığsöz Gazetesi, 14 Aralık 1931 tarihli sayıdan sonra yayın hayatına son vermiştir. (Demircioğlu, 1973)

Hüsnü Açıksöz, 1933 yılında yazdığı İstiklal Harbinde Kastamonu adlı eserinde gazetenin önemini şu ifadelerle belirtmişti:

“Haftada bir kere ve bir yaprak çıkarken, bu birleşmeden sonra 4 sahife olarak haftada iki kere çıkmaya başladı. İstanbul gazetelerinin Anadolu'ya girmesi yasak edildikten sonra da her gün çıkmaya başladı. Gazetenin 1920-1922 senelerinde dağılma sahası çok genişledi. Basım sayısı 1500'ü geçti. Zonguldak ve İnebolu muhabirleri İstanbul haberlerini, Ankara muhabiri de Ankara haberlerini çok çabuk veriyor ve böylece İstanbul gazetelerinin yokluğu hiç de duyulmuyordu.” (Açıksöz, 1933)

Açıksöz gazetesi, Batı Karadeniz Bölgesi'nde yayınlanarak halkın siyasi, sosyal ve kültürel olarak gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. Gazete, haberlerin yanı sıra geniş bir içerik yelpazesine sahip olup, şiirler, makaleler, araştırmalar ve incelemelere de geniş yer vermiştir. Ayrıca yetkililerle ve bölgeden önemli kişilerle yapılan röportajlar da gazetede yayınlanmıştır. (Eski, 1995)

Açıksöz gazetesi, ülkedeki zorlu dönemlerde sağduyulu bir duruş sergileyerek önemli bir rol üstlenmiş ve Türkiye Büyük Millet Meclisi ile başkanı ve üyeleri arasındaki resmi iletişimi sağlayan bir yayın organı olarak hizmet vermiştir. Gazete, kamuoyu oluşturma, halkın teşkilatlanması, olaylardan haberdar olma ve umut ile dayanma gücünü besleme konularında Milli Mücadele'ye doğrudan destek sağlamış ve Türk basın tarihinde unutulmaz bir yere sahip olarak onurlu bir konum elde etmiştir. (Gürsoy, 2001)

6.1.4. Doğrusöz Gazetesi

Açıksöz gazetesinin kapanmasıyla birlikte şehir, özel bir gazete eksikliğiyle karşı karşıya kalmış ve bu durum önemli bir boşluğa neden olmuştur. Kastamonu vilayet gazetesi ise hala yayın yapmaktadır, ancak resmi kuralların içine sıkışmış olduğu için etkili bir yayın politikası izlemekte zorlanmaktadır. Önemli bir değişiklik olan yazı devriminden sonra özel bir gazetenin sona ermesi, çağdaş kültürün yayılmasında önemli bir kesintiye yol açmıştır. Bu olay, vilayetin yakın tarihinde bir talihsizlik olarak değerlendirilebilir. Hüsnü Açıksöz, 1937 yılında “Doğrusöz” adında yeni bir özel gazete yayımlamıştır. Bu gazete, araştırma ve inceleme yazılarına önemli bir yer vererek haberlere geniş kapsamlı bir şekilde yer vermiş ve şehirdeki özel gazete ihtiyacını büyük ölçüde karşılamıştır. Ancak 1939 yılında milletvekili seçilen Hüsnü Açıksöz, aynı yıl vefat etmiştir. Gazete ile ilişkisini kesmesine rağmen, onun ölümü yerel basın açısından büyük bir kayıp olmuştur. (Eski, 2012)

Doğrusöz gazetesi, özel bir tarih olan 19 Mayıs 1937'de ilk sayısını yayınlamıştır. Bu tarihte Hüsnü Açıksöz, “Doğrusöz niçin çıkıyor?” ve “19 Mayıs” adlı iki yazı kaleme almıştır. (Eski, 2016)

Türkiye'nin basın kanunları gereği, aynı isimde iki gazete yayınlamak mümkün olmadığı için Hüsnü Açıksöz, İstanbul'da Açıksöz gazetesinin bulunduğu için bu ismi kullanamamıştır. Bu nedenle en yakın anlamda olan Doğrusöz ismini seçerek gazeteyi yayınlamaya başlamıştır. Ancak 1939 yılında Hüsnü Açıksöz'ün beyin ameliyatı sonrasında vefat etmesiyle gazete birkaç sahip değiştirdikten sonra Ziya Demircioğlu tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Vilayet matbaasının 1944 yılında satılması üzerine Ziya Demircioğlu, 1945 yılında Doğrusöz matbaasını kurmuştur. Gazete, 1975 yılına kadar yayınlanmıştır ve bu süre zarfında 38 yıl boyunca okurlarına hizmet vererek, Kastamonu gazetesinden sonra en uzun süreli gazete olmuştur. (Demircioğlu, 1988)

Doğrusöz gazetesi, başlığının altında “Haftada iki defa salı ve cuma günleri çıkar. Cumhuriyetçi, halkçı, siyasi gazete” ifadesiyle tanıtılmıştır. Gazetenin boyutu 35 x 50 olup, ilk sayısı 8 sayfa olmuş ve sonraki sayıları 4 sayfa olarak yayınlanmıştır. Doğrusöz, 5 sütun üzerine düzenlenmiştir ve fiyatı 3 kuruş olarak belirlenmiştir. Yıllık abonelik ücreti ise 3 lira, 6 aylık abonelik ücreti ise 175 kuruş olarak belirlenmiştir. Doğrusöz gazetesi, geniş bir haber ve yazı içeriğiyle yayın hayatına başlamıştır. Bu nedenle ilk sayılarından itibaren büyük ilgi görmüş ve memleketin çeşitli sorunlarını ve taleplerini dile getirmiştir. Vali Avni Doğan, gazeteye abonelik konusunda ilçelerde de yardımcı olmuştur. Kastamonu Gazetesinin kapanmasıyla birlikte Doğrusöz'ün ilan gelirleri de artmıştır. Hüsnü Açıksöz'ün vefatından sonra, Doğrusöz gazetesi bir süre sahibi belirtilmeden yayın hayatına devam etmiş, ancak 1 Aralık 1939 tarihinde Muharrem Celal Bayar gazetenin sahibi olmuş ve Zeki Cemal Bekiçelebioğlu başyazar olarak atanmıştır. Bekiçelebioğlu, 1 Ekim 1941 tarihli 450. sayıya kadar başyazarlık görevini sürdürmüştür, ancak daha sonra resmi olarak ayrılmış olsa da “A.B.C.” takma adıyla bir süre daha baş makaleler yazmıştır. Doğrusöz gazetesi, 3 Nisan 1942 tarihine kadar 4 sayfa olarak yayınlanmış, ancak 2. Dünya Savaşı döneminde yaşanan kâğıt sıkıntısı nedeniyle 3 Nisan 1942 tarihli 493. sayıdan itibaren 2 sayfa olarak yayınlanmaya başlamıştır. Teknik imkânsızlıklar ve Doğrusöz

matbaasında yaşanan sorunlar nedeniyle gazete 28 x 41 boyutunda, 2 sayfa ve 4 sütun üzerinde yayınlanmış ve bazen ambalaj kâğıtlarına basılmıştır.

23 Nisan 1950 tarihli 1291. sayıdan itibaren yeni bir makineyle basılan Doğrusöz gazetesi, boyutunu 41 x 57 olarak değiştirmiş ve haftada bir gün 6 sütunlu olarak 2 veya 4 sayfa olarak yayınlanmıştır. 2 Ocak 1951 tarihinden itibaren ise salı, perşembe ve cumartesi günleri olmak üzere haftada 3 kez yayınlanmaya başlamıştır. Okuyucuların yerel gazetelere olan ilgisinin artması ve haber alma ihtiyacının doğması üzerine, Doğrusöz gazetesi 31 Temmuz 1951 tarihinden itibaren günlük olarak yayınlanmaya başlamıştır. Ancak 1958 yılından itibaren İstanbul gazetelerinin Kastamonu'ya zamanında gelmeye başlaması ve hediyeli satışlar yapması nedeniyle Doğrusöz gazetesi, masraflarını düşürmek amacıyla boyutunu küçültmek zorunda kalmıştır. 30 Nisan 1969 tarihli 6831. sayıdan sonra günlük yayın hayatına son veren Doğrusöz gazetesi, 5 Mayıs 1969 tarihinden itibaren haftada bir defa yayınlanmaya devam etmiştir. Gazetenin boyutu 35 x 50 olup, 5 sütunlu ve 4 sayfa olarak çıkarılmıştır. 2 Haziran 1970 tarihinde ise boyutunu 28 x 41'e indiren Doğrusöz gazetesi, 23 Haziran 1970 tarihli 6888. sayısından itibaren 15 günde bir yayınlanmıştır. (Demircioğlu, 1973)

Doğrusöz, ildeki diğer gazetelerden Yeni Ses ve Yeni Kastamonu ile birleşerek Karadeniz ismini almıştır. (Demircioğlu, 1988)

Karadeniz gazetesinin Kastamonu gazetesine dönüşme süreci yedinci bölümde detaylı olarak ele alınacaktır.

6.1.5. Mücadele Gazetesi

Demokrat Parti Kastamonu il başkanı olan avukat Hayri Tosunoğlu, Demokrat Parti'nin kuruluşuyla birlikte 10 Nisan 1947'de Dikkat gazetesini yayınlamaya başladı. Gazetenin baş makalelerini bir süre Sabri Yılmaz yazdı, ancak 1 Nisan 1948'den itibaren mesul müdür olarak görevlendirildi ve 20 Eylül 1948'den sonra Dikkat gazetesine olan ilgisini kesti. Sabri Yılmaz, Demokrat Parti'nin yayın organı olarak çıkan Dikkat gazetesinin yönetimini ve baş makalelerini üstlendikten sonra ayrılarak Mücadele gazetesini kurdu. Mücadele, haftada bir kez perşembe günleri yayınlanan bir siyasi gazete olarak tanıtıldı. Gazetenin başlığı altında, “İnsanlığın ruhu olan adaletin yılmaz müdafidir” ifadesi yer alıyordu.

Mücadele gazetesi, 28 x 41 ebadında, 4 sütunlu ve 4 sayfalık bir formatla yayınlandı. Gazetenin fiyatı 5 kuruştur ve yıllık abonelik ücreti 5 lira, 6 aylık abonelik ise 250 kuruştur. Yazılarında sert ifadelerle iktidara, çeşitli kurumlara ve kişilere eleştirilerde bulunan Mücadele gazetesi, bu üslubuyla okuyucular arasında ilgi uyandırdı. 16 Aralık 1948 tarihli 12. sayıdan itibaren gazete 2 sayfa olarak yayınlanmaya başladı ve 27 Aralık 1948 tarihli 14. sayıdan itibaren haftada iki kez, pazartesi ve perşembe günleri yayınlandı. Ancak, Mücadele gazetesini basan Doğrusöz Matbaası, gazetenin baskısını aksatması ve ödemeler konusunda sorunlar yaşaması nedeniyle 2 Ocak 1950 tarihli 115. sayıdan sonra basmayacağını duyurdu. Bunun üzerine gazete yayınına durdurmak zorunda kaldı. Ancak, Sabri Yılmaz bir pedal makinesi alarak gazeteyi basmak için bir matbaa kurdu ve 9 Mart 1950'ye kadar yayınlanmayan Mücadele, burada basılmaya devam etti.

13 Mart 1950 tarihli 117. sayıdan itibaren Mücadele gazetesi, boyutunu 35 x 50'ye yükselterek sütun sayısını da 5'e çıkardı. Mesul müdürlüğünü 10 Ağustos 1950 tarihinden itibaren Fevzi Taman yapmaya başlamış olsa da Sabri Yılmaz bir süre sonra tekrar mesul müdürlüğü üstlendi.

Doğrusöz ve Yeni Ses gazetelerinin günlük yayınlanmaya başlamasıyla birlikte, Mücadele gazetesi 22 Temmuz 1952 tarihli 347. sayıdan sonra yayınına durdurdu. Ancak, 1 yıl sonra, 23 Temmuz 1953 tarihli 347. sayıdan itibaren günlük olarak tekrar yayınlanmaya başladı. Mücadele gazetesi, yayınına durdurduğu 22 Temmuz 1952 tarihli sayıdan itibaren başlığının kenarına çerçeve içinde "Türkiye Köylü Partisi, köylünün partisidir" ibaresini eklemeye başladı. 16 Şubat 1954 tarihli 517. sayıdan sonra bir süre çıkmayan gazete, 22 Şubat'tan itibaren haftada iki kez, pazartesi ve perşembe günleri yayınlanacağını duyurdu, ancak bunu zaman zaman aksattı. 25 Ağustos 1955 tarihinden itibaren "Türkiye Köylü Partisi, köylünün partisidir" ibaresini başlığının yanından kaldıran Mücadele gazetesi, 29 Aralık 1955 tarihli 603. sayıdan sonra bir daha yayınlanmadı. Gazete, günlük yayınlanmadığı için resmi ilanlar dışında reklam alamadığından yayın hayatına devam edemedi. 7 yıllık sürecinde Mücadele gazetesi sahibi Sabri Yılmaz, yazılarıyla birçok kişi, kurum ve iktidara eleştirilerde bulunduğu için birçok dava açıldı ve bazı davalarından mahkûm oldu. (Demircioğlu, 1973)

7. KASTAMONU GAZETESİ: GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE YOLCULUĞU

7.1. Siyami Özel

Araştırmaya konu Kastamonu Gazetesi'nin ilk yazı işleri müdürü olan Siyami Özel'in biyografisiyle başlamak, Kastamonu Gazetesi'nin işleyişi ve yereldeki önemi hakkında bilgi vermek, daha kapsamlı bir inceleme yapmamızı sağlayacaktır.

Siyami Özel, 27 Ocak 1927 tarihinde, babasının görev yeri olan Tekirdağ'da doğmuştur. Babası, Çanakkale ve Kurtuluş savaşları gazisi, İstiklal Madalyası sahibi Miralay Ahmet Cemil Bey ve annesi Nazire Hanım'dır. Ancak, henüz 11 yaşındayken annesini, 14 yaşındayken de babasını kaybetmiştir.

Eşinin görev yeri olan Bandırma'da bulunan büyük ablasının ebeveynliğini üstlendiği Siyami Özel, ortaokulu bu kentte bitirdikten ve Bursa Işıklar Lisesi'ne başlamıştır. 1944 yılında Almanların bu kenti bombalama ihtimalinin ortaya çıkması üzerine, ablası ve iki kardeşiyle birlikte eniştesi Dr. Seyfi Eryılmaz'ın daha önce görev yaptığı Kastamonu'ya gelip yerleşmişlerdir. Askeri liseden ayrılıp Kastamonu Lisesi'ne devam eden Siyami Özel, 1947-1948 öğretim yılında mezun olmuştur. Askerlik görevinin ardından önce Vilayet Tahrirat Kâtipliğinde ardından da DSİ Başmühendisliği'nde çalışmaya başlayan, gazeteciliğe ise 1951 yılında dönemin önemli ulusal yayın organlarından Yeni İstanbul'daki röportajlarıyla adım atan Siyami Özel, 1952 yılından itibaren Kastamonu'daki Yenises ve Doğrusöz gazetelerinde aralıklarla yazılar kaleme almaya başlamış ve 1956 yılından itibaren Kastamonu yerel basınında düzenli olarak yazmıştır.

Edebiyatçı yanı da bulunan Siyami Özel'in şiir ve hikâyeleri Varlık, Güney, Hisar; mizah hikâye ve taşlamaları da Akbaba ve Pardon gibi dönemin ünlü dergilerinde yayımlanmıştır.

1969'dan önce, Yeni Kastamonu gazetesine ortak olan ve aynı zamanda yazı işleri müdürlüğünü yürüten Siyami Özel, bu gazetenin söz konusu yıldan itibaren Yenises ve Doğrusöz gazeteleriyle birleşmesi ile kurulan ve 1974 yılında adını "Kastamonu" olarak değiştiren Karadeniz gazetesinin yazı işleri müdürlüğünü yapar. Siyami Özel, gazetenin neredeyse tüm yazılarını hazırlarken, farklı başlıklar altında ve bazen farklı

isimlerle köşe yazılarına devam etmiştir. Ayrıca, Yeni Kastamonu Sanat ve Sanat Dizeler dergilerini de çıkarmıştır.

Siyami Özel, Pardon dergisinin düzenlediği Nasrettin Hoca Yarışması'nda taşlama dalında Türkiye birinciliğini elde etmiş ve Basın Yayın Genel Müdürlüğü'nün düzenlediği Anadolu Basını Özendirme Yarışmalarında 1974 ve 1981 yıllarında “fıkra” dalında, 1975 yılında ise “Türk Dili” dalında birincilik kazanmıştır.

Siyami Özel'in, yazı ve röportajlarının yayımlandığı dönemin etkili gazetesi Akşam'dan gelen transfer teklifini Kastamonu'ya olan bağlılığı nedeniyle geri çevirdiği de bilinmektedir.

5 Mart 1981 tarihinde kalp yetmezliği nedeniyle vefat etmiştir. 54 yıllık hayatının 37 yılını Kastamonu'da geçirmiş ve kendini bu şehre ve insanlarına adamıştır.

Ünlü şair ve düşünce insanı Cemal Süreya, Siyami Özel'in ölümünden bir ay sonra kaleme aldığı bir mektupta, onun için “Siyami Özel'i genç yaşta kaybetmenin acısı içindeyiz. Kendisiyle yüz yüze tanışmamış olsam da, onun yüzü, gazetede yazıları ve 'Dizeler Dergisi'nde vardı. Orada, Kastamonu'da duruyor ve birçok şeyi kurtarıyordu. Bu yüzden ölümü, inanın, beni çok farklı bir şekilde etkiledi” ifadelerini kullanmıştır.

Siyami Özel, sanat hayatı boyunca birçok eser üretmiş olmasına rağmen yalnızca iki kitap yayımlamıştır. İlk kitabı olan “Bu Çağın Türküleri”, 1970 yılında Kastamonu'da basılmış ve toplumcu şiirlerini içermektedir. İkinci kitabı olan “Sosyal Adalet”, Akbaba ve Pardon dergilerinde yayımlanan mizahi şiirlerini ve öğütlerini bir araya getirmiştir. Ayrıca, Siyami Özel'in güfte çalışmaları da bulunmakta olup, Nihat Adlim tarafından bestelenen “Her seher vaktinde sen gelirsin” adlı eser de bunlardan biridir.

7.2. Kastamonu Gazetesi'nin Kuruluşu ve Günümüze Gelişi

Kastamonu Gazetesi'nin kuruluşu uzun süren görüşmeler sonucunda gerçekleşmiştir. Dönemin günlük yayımlanan üç gazetesinin sahip ve yetkilileri Aziz Demircioğlu, Siyami Özel, Kadir Bilici ve diğer ortaklar, birleşik bir gazetenin faydalarını tartışmışlardır. Sonunda anlaşmaya varılmış ve Karadeniz Gazetesi adı altında birleşmeye karar verilmiştir. Bu birleşmeyle, Doğrusöz, Yenises ve Yeni Kastamonu

gazeteleri, ilan almadan haftalık veya 15 günlük olarak yayımlanabilecekleri hükme bağlanmıştır. Matbaalar da birer işçi vererek Yeni Kastamonu'nun yanındaki binayı kiralamış ve ortak bir mürettephane kurulmuştur. 1 Mayıs 1969'da Karadeniz adıyla yayın hayatına başlayan gazete 14 Ocak 1974'te Kastamonu ismiyle yayınına devam etmiştir.

1984 yılında, Güven Matbaası dizgi makinesiyle Açıksöz gazetesini çıkarmaya başladıktan sonra, Kastamonu Gazetesi de 1985 Şubat'ın başlarında bir dizgi makinesi almıştır. Daha önce elle dizilen gazete, bu tarihten itibaren dizgi makinesiyle hazırlanıp basılmaya başlanmıştır.

Gazete, ilk dönemlerinde tamamı siyah beyaz olan ve 4 sayfadan oluşan bir yapıya sahiptir. Haberlerin yanı sıra ilanlar, yazı dizileri ve spor haberlerine de yer verilen gazete, Kastamonu'daki güncel olaylar hakkında halkı bilgilendirmek için önemli bir araç olarak kullanılmıştır.

Yazı İşleri Müdürü olan Siyami Özel, gazetenin başyazılarının yanı sıra “Köşebaşı” ve “Çeşitleme” başlığı altında günlük köşe yazıları yazmış, Necati Öz müstear adıyla “Antenimize Çarpanlar” köşesini kaleme almıştır.

1981 yılında Siyami Özel'in vefatı sonrası oğlu Cemil Özel, gazetenin yazı işleri müdürlüğü görevini üstlenmiştir. Cemil Özel, gazetenin haber ve söyleşilerinin yanı sıra “Antenimize Çarpanlar” köşesini uzunca süre canlı tutmuştur.

Gazete, basılı yayınının ilk gününden itibaren Kastamonu'nun gelişip kalkınmasını, Kastamonu'nun toplumsal sorunlarını dile getirip çözüme kavuşturulmasını kendine dert edinmiş ve ilk sayısındaki başyazıda dile getirildiği şekliyle Kastamonu'ya olan borcu ödemeye çalışmıştır.

Siyami Özel'in diğer oğlu Melih Özel'in sahipliğine geçtikten ve tipo tekniğinden ofset tekniğine dönüş yapılmasının ardından önce on iki sayfa (32x53 ebadında) çıkmıştır. Gazetenin sayfa sayısı diğer gazetelerle birlikte ekonomik nedenlerle alınan ortak karar doğrultusunda sekiz sayfaya, Basın İlan Kurumu kararları sonrasında ise altı sayfaya düşürülmüş, haber yoğunluğu olduğu zamanlarda ise sayfa sayısını artırmıştır.

Ancak günümüzde, basılı gazete yayıncılığı yerini dijital platformlara bıraktığından, Kastamonu Gazetesi 2022 Aralık ayında 14815 sayılı nüshasıyla basılı yayınına son vermiştir.

Gazetenin kapanması, yerel medyanın zorluklarına bir örnek teşkil etmektedir. Yerel gazetelerin popülaritesi ve reklam gelirleri giderek azalırken, dijital platformlardan hızlı ve kolay erişilebilen haberler, yerel gazetelerin tirajlarını ve gelirlerini olumsuz etkilemektedir.

Kastamonu Gazetesi'nin basılı yayınına son vermesinin ardından, Kastamonu'da ikişerli olarak aynı çatı altında yer alan altı gazete, ekonomik nedenlerle içlerinde birleşmeye gitmiş ve kentteki günlük gazete sayısı üçe düşmüştür.

Kastamonu Gazetesi, kapanmasına rağmen, 151 yıllık basın tarihindeki yayın sayısı ile önemli bir rekora sahiptir.

8. KASTAMONU GAZETESİ'NİN 50 YILLIK GEÇMİŞİ: GÜNDEMİ BELİRLEME SÜRECİ

Kastamonu Gazetesi, 1974 yılında yayın hayatına başladığı günden bu yana, Kastamonu'nun en güvenilir ve etkili haber kaynaklarından biri olmuştur. Gazetenin elli yıllık geçmişi, Kastamonu halkının güncel olaylar ve gelişmeler hakkında bilgilendirilmesi, yerel sorunların dile getirilmesi ve çözüm önerilerinin sunulması gibi önemli bir misyonu üstlenmiştir.

Kastamonu Gazetesi'nin kuruluşundan itibaren temel amacı, Kastamonu ilinin yerel gündemini belirleyerek halkın ilgisini çekmek ve bilinçlendirmek olmuştur. Gazetenin haberlerinde yer alan konular, Kastamonu'nun sosyal, siyasi, kültürel ve ekonomik yaşamını yansıtırken, halkın ilgi duyduğu konulara da odaklanmıştır.

Kastamonu Gazetesi yerel olaylara büyük önem vermiştir. Kentte meydana gelen gelişmeler, etkinlikler, toplumsal konular ve yerel yönetim kararları gazetenin sayfalarında yer almıştır. Bu sayede Kastamonu halkı, kendi şehirlerindeki güncel durumlar hakkında detaylı bilgilere sahip olmuş ve yerel olayları takip edebilme imkânı bulmuştur.

Siyasi ve toplumsal konuların ön plana çıktığı bir dönemde, Kastamonu Gazetesi yerel siyasetçilerin faaliyetlerini, yerel yönetim kararlarını ve toplumsal sorunları yakından takip etmiştir. Gazete, yerel siyasi gündemin belirlenmesine katkıda bulunarak halkın siyasi konularda bilinçlenmesine yardımcı olmuştur. Aynı şekilde, toplumsal konulara yer vererek Kastamonu halkının sesini duyurmasına ve çözüm önerilerine katkı sağlamıştır.

Gazete, yerel ekonominin gelişimini desteklemek amacıyla iş dünyasındaki yenilikleri, yatırımları ve istihdam olanaklarını aktarmıştır. Aynı zamanda, iş ilanları ve emlak satışları gibi ilanlar aracılığıyla da yerel ekonomiyi canlandırmak ve desteklemek için önemli bir rol üstlenmiştir.

Kastamonu Gazetesi, kültür ve sanatın korunması ve desteklenmesi konusunda da aktif bir rol oynamıştır. Haberlerinde yerel kültürel etkinliklere, sanat sergilerine, tiyatro ve müzik etkinliklerine geniş yer vermiştir. Böylece, Kastamonu'nun kültürel zenginlikleri halka tanıtılmış ve kültürel etkinliklere olan ilginin artmasına katkıda bulunmuştur.

Yerel basının önemli bir örneği olan Kastamonu Gazetesi, elli yıllık geçmişi boyunca bölgenin gündemini belirleme misyonunu başarıyla sürdürmüştür. Halkın ilgisini çeken konulara odaklanarak, Kastamonu'nun sosyal, siyasi, kültürel ve ekonomik hayatına ışık tutmuş ve yerel toplumun sesini duyurmasına yardımcı olmuştur. Yeni teknolojiler ve dijital medyanın gelişmesiyle birlikte, Kastamonu Gazetesi'nin basılı yayın hayatına son vermesi, yerel medyanın zorluklarına bir örnek teşkil etmektedir. Ancak gazetenin elli yıllık geçmişi, bölgenin tarihinde önemli bir yer tutacak ve Kastamonu halkının belleğinde yaşamaya devam edecektir.

Elli yıllık veriler, en eski haberden en yeni haberlere doğru sıralanarak incelendi. Bu süreçte, veriler on yıllık aralıklara bölündü. Haberlerin listelenmesi esnasında her bir haberin ya da yazılan köşe yazılarının başlığı, spotu ve haberin konuyla ilgili kısımları da eklenmiştir. Bu eklemelerin amacı, gündeme getirilen olayların nasıl çözüme ulaştığına dair ayrıntılı bir açıklama yapmaktır.

Çalışma sürecinde bazı haberlerin başlıklarında, spotlarında ve haber içeriklerinde yazım yanlışlıkları tespit edilmiştir. Ancak bu yazım yanlışlarına müdahale edilmeden, metinler özgün halleriyle kullanılmıştır.

8.1. 1974 – 1980 Yılları Arasında Öne Çıkan Haberler

Tablo 3 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan “Kastamonu’da SSK Şubesi’nin kurulması gerektiği” ile ilgili haberlerin ve köşe yazılarının dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Köşe Yazısı	3 Nisan 1974
	10 Mayıs 1974
Haber	17 Mayıs 1976
	23 Kasım 1976
	8 Ocak 1977
Toplam	5

3 Nisan 1974 tarihli Siyami Özel’in Köşebaşı köşesindeki yazısı:

“SSK Şubesi

Sosyal Sigortalar Kurumu Kastamonu’da artık bir şube açmalıdır. Zorunlu bir hale gelmiştir bu. Ve bu iş için, işçi kesiminden gelen milletvekilimiz Sabri Tıgılı’yı görevlendirmiştir Kastamonu işçi çevreleri. Sosyal sigorta işlemleri gitgide

yoğunlaşıyor. İşlerin gecikmesinden işçi de, işveren de şikâyetçi. Her ay, sigorta primi yatırmak için Ankara'ya taşınıyor. Bir emekli maaşının bağlanması bir yılda mümkün olmuyor. Bağlı olduğumuz Ankara SSK şubesi Ankara'nın işlerini ancak yetiyor. Kastamonu'da halen 10 bine yakın kamu kesimi işçisi var. Bunların aile efradı var. Özel kesimde de en azından bir o kadar işçi mevcut. Yarın orman ve tarım alanındaki işçiler de sigorta kapsamına alınırsa, bugün zaten aksayan Ankara SSK şubesi Kastamonu'nun işlerini büsbütün aksatacaktır. Şu halde, ilimizde SSK şubesinin bir an önce açılması için gerekli çalışmalara şimdiden başlanmalı diyoruz. Müjdeler bekliyoruz.”

10 Mayıs 1974 tarihli haber ve içeriği:

“SSK Genel Müdürü Haziranda Şehrimize Gelecek

Sosyal Sigortalar Kurumu genel müdürü, haziran ayı içinde beraberinde bir heyetle şehrimize gelecektir. Genel müdür ve beraberindeki heyet, inşaatı sona ermek üzere bulunan SSK hastanesi ve şehrimizde açılması düşünülen SSK şube müdürlüğü ile ilgili incelemelerde bulunacaktır. Sendika yöneticilerimizin bu konuda şimdiden hazırlar girişmelerini ve SSK şubesinin açılmasına yardımcı olacak belgeleri hazırlamalarını bekleriz.”

17 Mayıs 1976 tarihli haber ve içeriği:

“SSK'nın Şehrimizde Şube Açması Kararı Sevinçle Karşılandı

Sosyal Sigortalar Kurumunun şehrimizde bir şube açmaya karar vermesi ve bu kararı kısa bir süre içinde gerçekleştirmeye kalkması şehrimiz iş, işçi ve işveren çevrelerinde büyük sevinçle karşılanmıştır. Böylelikle bir çok sigorta muamelesinin Ankara'da değil, şehrimizde görülmesi bir gün çözümlenmesi imkan dahiline girmiş olacaktır.”

23 Kasım 1976 tarihli haber ve içeriği:

“Kastamonu SSK Şube Müdürlüğü Dün Açıldı

Kastamonu Sosyal Sigortalar Kurumu Şube Müdürlüğü dün Yol-İş Sendikası binasının iki ve üçüncü katlarında hizmete açılmış ve şube müdürlüğüne atanan Cevat Durmuş görevine başlamıştır. Şimdilik sadece ödeme bürosu ile faaliyete geçen şube, kadrosu tamamlandıktan sonra, yılbaşında tüm servisleri ile çalışmalarını sürdürecektir.”

8 Ocak 1977 tarihli haber ve içeriği:

“SSK Kastamonu Şubesi Faaliyete Geçti

25.000 işçi ile ilgili işlemler Kastamonu'da yapılacak

Sosyal Sigortalar Kurumu Kastamonu'da bir şube açtı

Kurumca kiralanan Yol-iş Sendikası binasında faaliyete geçen şube Kastamonu'daki işçi ve işverenlerin yıllardan beri Ankara şubesinde yapılan 506 sayılı Sosyal Sigortalar kanunu ile ilgili işlerini burada yapacak. Şube Müdürü Cevat Durmuş'un verdiği bilgiye göre Kastamonu ilinde halen 5300 iş yeri ve 25 bin civarında işçi bulunmakta. 40 kişilik bir kadro ile faaliyete geçen şubenin müdürü Cevat Durmuş şubede 8 servis bulunduğunu işçi ve işverenlerin bundan sonra bütün işlemleri için Kastamonu şubesine başvurmalarını ve sigorta primlerini Kastamonu şubesi adına yatırmaları gerektiğini söyledi. SSK Kastamonu şubesinin açılması işçi ve işverenlerce sevinçle karşılandı.”

Örneklerde görüldüğü üzere, Kastamonu Gazetesi'nde üç sene boyunca yer alan haberler neticesinde, yapılan ısrarlı takip sonucunda, Kastamonu'da SSK Şubesi'nin kuruluşu gerçekleştirilmiştir.

Tablo 4 Kastamonu Gazetesi’nde yer alan “TRT’nin Kastamonu tanıtımını içeren yayımlar yapması gerektiği” ile ilgili haberlerin ve köşe yazılarının dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Köşe Yazısı	21 Şubat 1975
	24 Nisan 1975
Haber	5 Mart 1975
	6 Mayıs 1975
Toplam	4

21 Şubat 1975 tarihli Siyami Özel’in Köşe başı köşesindeki yazısı:

“Kastamonu ve TRT

20 Şubat günü ansızın odama girdi. Adı: Mehmet Mihçı. 65 yaşında.. Kuzyaka'nın Karaevli köyünden.. Yaşını hiç göstermiyor. Gençliğinde güreşirmiş.. İri yarı, tipik bir Türk köylüsü.. Beyim, dedi. Üç kişilik şehirdeyim. Ziyaretimin sebebi.. Bir yutkundu.. Ankara'ya gidecektim, diye ekledi. Sizinle konuşmamı öğütlediler. Buyur ettim.. - Nedir mesele ?. Tipik bir Türk köylüsü dedim. Vakur ve sâde: - Şu dedi.. Biz değil miydik Milli Mücadelede cepheye sırtımızda mermi taşıyan?. (Bizdik.) Sonra efendim, Mustafa Kemal'e en fazla asker veren biz değil miydik? (Bizdik.) Şu halde efendim, televizyon niye Kastamonu'dan hiç söz etmez?. Halk oyunlarımızı göstermez? Tarihi yerlerimizi tanıtmaz? Güzelliklerimizi yansıtmaz? Doğrusu kanımıza dokunuyor.. Allahaşkına yazın. Milletvekillerimizi uyarın. Gazeteyi onları götüreyim. Yollara düşeyim.. Beyim inanamın, çok gücüme gidiyor bu iş.. Söz verdim, yazacağım diye.. “Hem gazete milletvekillerimize gidiyor, dedim, gerek yok Ankara'ya kadar zahmet etmene..” Caydırdım. Şimdi verdiğim sözü tutuyorum. Mehmet Mihçı haklıdır. TRT Kastamonu'yu ihmal ediyor. Ne folklorumuzdan sözediyor, ne tarihimizden, ne doğal güzelliklerimizden.. Ankara ile aramızda bir tırlık mesafesi var.. Yakınız yâni.. Umarız bu hatırlatma bir yarar sağlar.”

5 Mart 1975 tarihli haber ve içeriği:

“TRT KASTAMONU'YA KÜSKÜN MÜ?

İki yayın arasını, memleket manzaraları ile geçiştiren televizyonun (TRT'nin), çeşitli yurt görüşlerinin yansıtmasına yanısıra, Kastamonu'yu hiç hatırlamaması bize garip geliyor.. İnsanın aklına hiç değilse Ilgaz dağının doğa güzellikleri gelir.. Hani şu, Anadolu'nun bir yüce dağı diye şarkılara geçen Ilgaz dağının..”

24 Nisan 1975 tarihli Siyami Özel’in Köşe başı köşesindeki yazısı:

“Yasıl Dağlar Yasıl..

TRT'den bir çekim grubu elimize gelmiş. Şehrimizde ve bazı ilçelerimizde tarihi, turistik, kültürel ve özellikle folklor ile ilgili değerlerinin çekimini yapmış. Bu arada, ünlü Sepetçioğlu ekibimizde ön planı alınmış tabii. Hemşehrilerimizin TRT ekibinden bir ricası var. Beni aracı yaptılar. Sepetçioğlu oynanırken, fonda davudî bir sesin, bu oyunun güftesini okumasını diliyorlar: Yaslan Sepetçioğlu yaslan.. Laleli, çimenli dağlara yaslan.. Analar doğurmaz sen gibi aslan.. Yasıl dağlar yasıl, aslan geliyor.. Yurdumuzun bir çok yerinde halk kahramanlarının türküsü okunur, söylenir. Hepsi de sevilir. Hepsi de yüreklidir. Ama Sepetçioğlunun özelliği bir başkadır. Kimi dağa

yaslanır, silahları ıslanır Sepetçioğlu daha yaslanınca dağlar yasılır. İşte Kastamonulular, bu anlamlı inceliğin bir fon sesi ile belirtilmesini istiyorlar.”

6 Mayıs 1975 tarihli haber ve içeriği:

“T.V.'de Kastamonu Folkloru Tanıtıldı

Dün gece televizyonun “insan kaynağımız” programında Kastamonu ve ilçeleri folkloru tanıtılmıştır. Programda Kastamonu yöresi oyunları ve el sanatları gösterilmiştir. Program, Kastamonu'yu tanıtmaya yönünden genellikle yetersiz olarak nitelenmiştir.”

Televizyonun Kastamonu’da yeni yeni ulaştığı zamanlarda yapılan haberler ve dönemin siyasilerine iletilen konu sonrasında TRT ekibi Kastamonu’ya gelmiş ve bir tanıtım filmi çekimi gerçekleştirmiştir.

Tablo 5 Kastamonu Gazetesi’nde yer alan “İlgaz’da milli park oluşturulması gerektiği” ile ilgili haberlerin ve köşe yazılarının dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Köşe Yazısı	9 Ağustos 1975
	2 Mart 1978
	19 Ocak 1976
	21 Mayıs 1976
Haber	26 Temmuz 1977
	19 Haziran 1978
	25 Eylül 1978
Toplam	7

9 Ağustos 1975 tarihli Siyami Özel’in Köşebaşı köşesindeki yazısı:

“İlgaz Milli Parkı

On beş yıllık düşümezdür. İlgaz’da bir milli park kurulması. İlk yazdığımızda ve sonraki kurcalamalarımızda, zamanın aklı evveleri: Efendim, demişlerdi. Bir orman Milli Park haline getirilirse iktisadi gücünü yitirir yani kesip biçemeyiz demeye getiriyorlardı. Ormanı, kesilip biçilmek üzere halkedilmiş bir doğa varlığı kabul edenler için geçerli bir itirazdı bu. Fakat ormanlar sadece kesilip biçilmek üzere yaratılmamışlardır. İlgazda, bir milli park tesis edilmesi, kesilip biçilmenin önlenmesinden dolayı götürdüklerinden çok daha fazlasını getirecektir ilimize. İlgaz, en bakir orman ve doğa varlıklarımızdandır. Burada, doğanın bir bölümü olduğu gibi muhafaza edilirken Kastamonu’ya da turizm alanında yeni, yepyeni ufuklar açılacaktır.”

19 Ocak 1976 tarihli haber ve içeriği:

“Orman Bakanı Turhan Kapanlı’nın Kastamonu’lulara müjdesi:

İlgaz’da Milli Park kurulması için çalışmalar var

Orman Bakanı Sayın Turhan Kapanlı’nın ifadesine göre; İlgaz’da bir milli park kurulması için çalışmalar yapılmaktadır. Bu hazırlıkların en kısa zamanda olumlu olarak sonuçlandırılması temin edilecektir.”

21 Mayıs 1976 tarihli haber ve içeriği:

“Ilgaz Milli Parkı Gerçekleşiyor

Kastamonu valisi Mekin Sarıoğlu'ndan edindiğimiz bilgiye göre, Ilgaz'da 40 bin dönümlük bir alanda Milli Park kurulması için Orman Bakanlığı Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile mutabakata varılmıştır. Bununla ilgili kararı yakında resmi gazetede yayınlanacaktır. Milli Park için ayrılan alanda ara yolları, gazino ve motel yerlerini saptanması amacı ile yerleşim planının bir an önce yapılması için çalışmalar yürütülmektedir.”

26 Temmuz 1977 tarihli haber ve içeriği:

“Ilgaz Milli Parkı İçin Bu Yıl Bütçeye 250 Bin Lira Kondu

Önümüzdeki Yıl 30 Milyon Harcanacak

Şehrimize gelen eski orman Bakanı Milletvekilimiz Vecdi İlhan'dan öğrendiğimize göre: Orman Bakanlığı'nın 2.6.1977 günlü olurları ile kurulmuş bulunan Ilgaz Milli Parkı için 1977 yılı bütçesinde cari faaliyetten 10 bin, katma bütçenin yapı ve büyük onarım ile sınırlandırma faaliyetlerinden 240 bin lira olmak üzere 250 bin lira ödenek ayrılmıştır. 1088 hektarlık Milli Park sahasında 1977-1978 yıllarında Master plan ve detay planları çalışmaları yapılacak ve bu planların sonuçlarına göre ilerideki yıllarda yapılacak işler düzenlenecektir. Milli Park için 1978'de 30 milyon harcanacaktır.”

2 Mart 1978 tarihli Siyami Özel'in Köşebaşı köşesindeki yazısı:

“Ilgaz Milli Parkı

En azından 15 yıllık bir tutkum bu.. Çok şükür gerçekleşmeye başladığını görmek mutluluğuna eriştiğim bir tutku. Ilgaz'da Milli Park yapımı programa girdi. Ne var ki, işler çok ağır yürümede. Bugüne kadar iş sadece kara kaplıda kaldı. Uygulama alanında tek adım bile atılmadı. İşin projesi bile henüz hazır değil. Hatta başlanmadı bile. Oysa İnebolu'dan başlayan Kastamonu Ankara yolu 1-2 yıla kadar bitecek. Ankara'dan muazzam bir iç turizm akımı başlayacak bu taraflara doğru. Hazırlıklı değiliz. Ilgazlar bakımından hazır değiliz. Kastamonu kenti olarak hazır değiliz. Kıyı şeridi olarak hazır değiliz. Bir daha şaşırıp kalacağız. Önce giriş kapımız olan şu ilgazlardan başlamak isabetli olur. Önce Ilgaz Milli Parkı. Sonra Ilgaz Kış sporları Merkezi. Sonra Kent ve çevresi. Sonra kıyı şeridi. Kalkınmanın katmerlisini o zaman görün siz.”

19 Haziran 1978 tarihli haber ve içeriği:

“Büyük Ilgaz Projesinin Ciddi Çalışma Ve Uygulamalarına Başlanıldı

1088 Hektarlık Milli Park Alanınının 280 Hektarlık Kısmı Uluslararası Yarışmalara Uygun Kayak Tesislerine Ayrıldı

Yıllardır, memleketçi ve gerçekçi bir özlemle üzerinde durduğumuz Ilgaz Milli Parkı nihayet ciddi bir şekilde büyük Ilgaz Projesi olarak ele alınmış bulunuyor. Bu proje uygulanması için Orman, Turizm ve tanıtma, Gençlik ve Spor Bakanlığından üst düzeyde kalabalık bir heyet gelmiş ve cuma günü Vali İlhan Erenel'in makamında bazı yatırımcı daire başkanları ile bir toplantı yapılarak proje anlatılmış ve işbirliği olanakları saptanmıştır.”

25 Eylül 1978 tarihli haber ve içeriği:

“Orman Bakanı İlhan, Ilgaz Ulusal Parkını Hizmete Açtı.

İlhan, “Döviz Girdisi Sağlayacak Olan Ilgaz Ulusal Parkı Yaklaşık 1200 Kişiye İş Olanığı Yaratacaktır” Dedi

Orman Bakanı Vecdi İlhan, Ilgaz ulusal parkını hizmete açarken yaptığı konuşmada, “Döviz girdisi sağlayacak olan Ilgaz Ulusal Parkı yaklaşık 1200 kişiye iş olanağı

yaratacak, parkta Avrupa ayarında dinlenme ve Kış sporları Merkezi kurulacaktır” dedi. Dış ve iç turizm açısından büyük önem taşıyan Ilgaz ulusal parkının bazı ünitelerinin temelini atan İlhan, ulusal parkta 7.000 yatak kapasiteli turistik Tesisler, dağ, kış ve av sporları için konutlar, Eğitim Merkezi ve kayak pistleri bulunacağını söyledi.”

Kastamonu Gazetesi’nde üç sene boyunca yer alan haberler neticesinde, yapılan ısrarlı takip sonucunda, Ilgaz Dağı Milli Park olarak ilan edilmiştir.

Tablo 6 Kastamonu Gazetesi’nde yer alan “Kale burçlarının yıkıldığı ve onarılması gerektiği” ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
	14 Temmuz 1976
Haber	10 Mayıs 1977
	21 Temmuz 1977
Toplam	3

14 Temmuz 1976 tarihli haber ve içeriği:

“BÜYÜK TEHLİKE

Korkusuz İnsanlar Vesselam..

Kale Neredeyse Şehrin Üzerine Yıkılacak Aldırış Ettiğimiz Yok!

Sepetçioğlu'nun memleketi, yiğitlerin harman olduğu yer diye bilinen Kastamonu, kuşkusuz korkusuz insanlar diyarı. Kastamonulu korkusuzdur, yiğittir ama bu onun tedbirsizlik ve ihmal nedeniyle ölüme terk edilecek insan olduğu anlamına gelmez. Bugün için Kastamonu Kalesi, bu kentin bir kısım insanlığının hayatını ciddi şekilde tehdit etmektedir. Kalenin burçları harabe haline gelmiştir. Yıkılmak üzeredir. Ve muhtemel yıkılma noktalarının tam altında yüzlerce konut vardır. Bu konutlarda yüzlerce hemşerimiz yaşamaktadır. Kaledeki ağır kayalardan birinin veya birkaçını yuvarlanması, nice can kaybına sebep olabilir. Böyle bir acı sonuç beklemeden gerekli tedbirin alınmasını engellilerden bekliyoruz.”

10 Mayıs 1977 tarihli haber ve içeriği:

“Şehri tehdit eden büyük tehlike!

Kastamonu Kalesi'nin büyük surunun temeli yarı yarıya oyulmuştur. Yıkılması heran mümkündür. Kale bedenleri bütünüyle çatlamış durumdadır. Bu büyük tehlikeye göz yummak Bir kütle cinayeti ile eşdeğerdedir. İlgilileri uyarıyoruz. Bir fen heyeti derhal işe el koyup rapor hazırlamalı ve tedbirler önermelidir.”

21 Temmuz 1977 tarihli haber ve içeriği:

“Yayınımız Üzerine Bakanlık Kastamonu Kalesi'nin Onarımı İçin Faaliyete Geçti

Kastamonu Kalesi'nin Elverişli Hale Getirilmesine Çalışılacak

Bundan birkaç ay evvel gazetemizde yayınlanan “Kastamonu Kalesi tehlike arz ediyor” başlıklı haberimizden sonra araştırmalarda bulunan eski eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Kastamonu müze yetkililerine gönderdikleri 20.5.1977 tarih ve 4292 sayılı yazılarında Kastamonu Kalesi'nin bakanlık teknik elemanları tarafından incelettirilip derhal onarımına başlanacağını bildirmiştir. Kastamonu Kalesi'nin tehlike arz ettiği, ivedi tedbir alınması gerektiği bir gerçektir. Doğabilecek Bir tehlike, Hisarardı semti ve

Atabeygahi Mahallesi sakinlerine büyük zarar vereceği gibi, aynı zamanda Can kaybına da yol açabilir. Kastamonu Gazetesi muhtemel felaketi önceden haber veriyor, ilgilileri uyarıyordu.”

Kastamonu Kalesi'nin onarım gerektirdiği ile ilgili yapılan haberler sonucunda kalede onarım çalışmalarına başlanılmıştır.

Tablo 7 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan “DSİ Bölge Müdürlüğü kurulması gerektiği” ile ilgili haberlerin ve köşe yazılarının dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	19 Nisan 1974
	7 Nisan 1977
	15 Nisan 1977
	10 Mayıs 1977
	26 Eylül 1977
	15 Ekim 1977
	19 Ekim 1977
	15 Aralık 1977
	23 Şubat 1980
	Köşe Yazısı
Toplam	10

19 Nisan 1974 tarihli haber ve içeriği:

“DSİ Bölge Müdürlüğünün Kurulması İçin Yeni Bir Baraj Gerekli

Kastamonu'da DSİ Bölge müdürlüğünün kurulması için, ilimiz sınırları içinde yeni bir barajın inşasının gerekli olduğu ileri sürülmektedir. Gök Irmak projesinde 13 baraj kurulması öngörülmüş iken sadece kara çomak Barajı'nın gerçekleşme alanına konulmuş olması hemşehrilerimiz arasında büyük üzüntüye sebep olmaktadır. DSİ Ankara Bölge müdürlüğünün Başkent dışındaki icraata da gereken önemi vermesini dileriz.”

5 Ağustos 1976 tarihli Siyami Özel'in Köşebaşı köşesindeki yazısı:

“DSİ Bölge Müdürlüğü

Yıllardan beri Kastamonu'da DSİ bölge müdürlüğü kurulsun deriz. Biz tepine duralım, Eloğlu bizden daha becerikli. Geçtiğimiz aylarda Urfa ve Sivas DSİ şubeleri bölge haline getirildi. Kastamonu hala yerinde sayıyor. Zaten Erbakan, daha geçen yıl “Sivas şubesini bölge yapacağım” demişti. Yaptı. Sözünde durdu. Hazret'in Ekim ayında Kastamonu'ya geleceği söyleniyor. Bir sözde Bizimkiler kapsalar bari. Kuruluş yönünden doğrudan Ankara'ya bağlı yatırımcı dairelerin bir talihsiz yanı var taşra için. O yatırımcı daireler, icraatlarının vitrini olarak başkenti seçiyorlar ve taşra'nın payına pek az şey düşüyor. Yıllardır ikinci bir Barajı devreye sokamadık. Bu yıl sonunda ihale edilecek olan Germeçtepe Barajı, çok küçük bir barajdır. Oysa Bir Cürümören Barajı En azından Germeçtepe'nin 10 mislidir. Kastamonu'da DSİ bölge müdürlüğü kurulsa,

Cürümören barajının ve benzerlerinin yapımı çabuklaşır. Dsi'nin Ankara bölge müdürü Sayın Orhan Ağaoğlu Kastamonu'yu çok sever. Kastamonu'ya daha çok yatırım yapmak isteyen değerli bir üreticidir. Fakat Başkent'in yatırımlardaki ağırlığı onu ister istemez aşar. Topraksuda da durum böyledir diğer benzeri kuruluşlarda da. Bir bakıma, eşyanın tabiatı gereği gibi bir şeydir bu. Bütün bunları göz önüne alarak Diyoruz ki DSİ Kastamonu bölgesinin bir an önce kurulmasında sayısız yarar vardır.”

7 Nisan 1977 tarihli haber ve içeriği:

“Sayın Süleyman Demirel

Beş yıldan beri DSİ teşkilatının bölge haline gelmesini sabırsızlıkla bekleyen ihmal edilmiş Kastamonu, son olarak Trabzonda Bölge Müdürlüğü'nün kurulup kendisinin unutulmasını üzüntüyle karşılamıştır. Ayrıca 2 yıl önce tasviplerinizden çıkan Kastamonu toprakları Bölge Müdürlüğü'nün de bir an önce gerçekleşmesi için Kastamonulular sabırsızlanmakta ve emirlerinizi beklemektedirler.”

15 Nisan 1977 tarihli haber ve içeriği:

“Seçimlere Kadar Kastamonu'da Topraksu Ve DSİ Bölge Müdürlüklerinin Kurulması Ap'nin Şansını Hissedilir Şekilde Arttıracak

Aksi Hal İse Ap İle Birlikte Ap'nin İlimiz Eski Parlamenter Kadrosunu Yenilgisini Hazırlayacak

Seçim yaklaşıyor. Seçimin ayak sesleri artık duyulmaya başlandı. Bu arada diğer partilerde olduğu gibi AP'de de seçim hazırlıkları hızlandı. Ap'nin Kastamonu'daki durumu nasıl genel kanı elimizde 2 senatörlüğün AP ile CHP arasında paylaşılacağı yönündedir. Milletvekili kulvarlarında ise sonucun 2+2+1 olacak kanısı hâkim. Ap'nin elimizdeki şansını daha başka bir deyimle 3 milletvekili çıkarma ihtimalini seçimlere kadar elimizde toprakları ve DSİ bölge müdürlüklerinin kurulması arttıracaktır. Böyle bir icraat, Sabri Keskin grubunun da parti içi Zaferi olacaktır.”

10 Mayıs 1977 tarihli haber ve içeriği:

“Kastamonu'da DSİ bölge müdürlüğü kurulması Şimdilik Hayal Oldu

Kastamonu ili için bu ortam henüz oluşmamıştır

Kastamonu'da DSİ bölge müdürlüğü kurulması DSİ genel müdürlüğünün aşağıda okuyacağımız açıklama yazısı ile Şimdilik Hayal olmuştur.

Gazeteniz tarafından Sayın başbakanımıza gönderilen 6 Nisan 1977 tarihli telgraf dilekçeniz, konumuz faaliyetleri açısından tetkik edilmek üzere genel müdürlüğümüzü intikal etmiştir. Genel müdürlüğümüz tarafından yapılan incelemede: a) Kastamonu ilinde DSİ faaliyetleri şube baş mühendisliği teşkilatı tarafından daha ekonomik daha verimli ve kaliteli şekilde yürütülmektedir. Bir mahallede bölge Teşkilatı kurulması için etüt proje İnşaat, işletme ve bakım hizmetlerini gerektiren muayyen sürekli işlerin bulunması zorunludur.

Halbuki Kastamonu ili için bu ortam henüz oluşmamıştır. Yukarıda belirlenen kriterler muvacehesinde ve teknik personel ile bütçe imkanlara bakımından, bugünkü durumu itibariyle Kastamonu ilinde bölge Teşkilatı kurulması uygun görülmemektedir. B) Trabzon ilindeyse halen DSİ şube baş mühendisliği teşkilatımız mevcuttur. DSİ faaliyetleri bu örgüt tarafından yürütülmektedir. Bu ilimizde de bugünkü durum itibariyle bölge teşkilatımız mevcut değildir. Bilginizi Rica ederim.”

26 Eylül 1977 tarihli haber ve içeriği:

“Şimdi Sıra DSİ'nin Bölge Haline Getirilmesinde

İlimizde Bütün Kuruluşlar Bölge Müdürlüğü Haline Getirildiği Halde DSİ'nin Ayrı Tutulması Garip Bir Haksızlıktır.

İlimizde hemen bütün resmi kuruluşların Bölge Müdürlüğü haline getirilmesine rağmen sadece DSİ Teşkilatı bundan yoksun bırakılmış bulunmaktadır. Son olarak Topraksunun da bölge olması ile DSİ Kastamonu'da küçük bir ünite olarak tek başına kalmıştır. Kastamonu'da bir baraj inşasını bitirip hizmete sokan, ikincisini başlatan ve Cürümören gibi büyük bir barajın hazırlıklarına da başlayan DSİ'nin Bölge Müdürlüğü haline getirilmesi için acaba daha ne bekleniyor?"

15 Ekim 1977 tarihli haber ve içeriği:

"İlimiz AP Parlamentelerinden Yeni Yıl Öncesi Beklediğimiz Müjde: Kastamonu DSİ Bölge Müdürlüğü

İlimiz AP parlamenterleri iyi ve etkin bir çalışma sonucu Kastamonu toprakları bölge Müdürlüğü arzumuzu gerçekleştirdiler. Şimdi kendilerinden Kastamonu olarak dileğimiz DSİ Kastamonu Bölge müdürlüğünü de gerçekleştirecek müessir ve ısrarlı çalışmalara girişmek ve bu işi en kısa zamanda olumlu şekilde sonuçlandırmaktır. Sivas ve Trabzon DSİ bölge müdürleri kurulmuştur. Bu da bir örnek olabilir çalışmalarını için.

Çalışanı ve memlekete Eser kazandıranı takdir ederiz. İlimiz AP parlamenterlerinden yeni yıl öncesi bir müjde Daha bekliyoruz: Kastamonu DSİ Bölge Müdürlüğü"

19 Ekim 1977 tarihli haber ve içeriği:

"Özel Haber Alma Kaynaklarından Öğrendiğimize Göre Kastamonu DSİ Bölge Müdürlüğü Gerçekleşiyor

Özel istihbaratımızla elde ettiğimiz bilgiye göre, Kastamonu'da DSİ bölge müdürlüğü kurulması hemen hemen kesinleşmiştir. Kastamonu bölge müdürlüğü DSİ Genel Müdürlüğü kesin hesaplar bölümündeki teşkilat tablosuna Şimdilik kursun kalemle Trabzon 22. bölge Müdürlüğü'nden sonra 23. Bölge olarak işaretlenmiştir.

Bir yetkiliyle özel haber kaynağımız arasında şu konuşma cereyan etmiştir: "Şu kalemle yazılı olan nedir?" "Kastamonu bölge müdürlüğü" "ne zaman kuruluyor?" "Mali yılbaşında, Yani Mart 1978'de" "kesinlikle neticesi nedir?" "Tamdır. 3 kattan Öyle haber geldi!"

15 Aralık 1977 tarihli haber ve içeriği:

"DSİ Kastamonu Bölge Müdürlüğü Kuruldu

Öğrendiğimize göre DSİ Kastamonu Bölge müdürlüğünün kuruluş kararı dün Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının onayından çıkmıştır. Tüm Kastamonululara hayırlı olsun"

23 Şubat 1980 tarihli haber ve içeriği:

"Gazetemizin Devamlı Yayınları Ve Milletvekilimiz Fethi Acar'ın İsrarın Takibi İle İlimiz Yeni Bir Bölge Müdürlüğü Kazandı

DSİ 23 Bölge Müdürlüğü Kuruldu

Gazetemizin yıllar süren devamlı yayınları ve Milletvekilimiz Fethi Acar'ın da ısrarlı takibi sonucunda ilimiz yeni bir bölge müdürlüğüne kavuştu: DSİ 23 Bölge Müdürlüğü resmen bir kez daha kuruldu.

Bir kez daha kuruldu diyoruz. Çünkü bu Bölge Müdürlüğü 1978 yılında resmi prosedürü tamamlanarak esasen kurulmuştu. Hem de ilinin çıkarları için politik hayatını bile riske eden Fethi Acar'ın memleket sever davranışı ile.

Fakat o sırada iktidara gelen CHP bu Bölge Müdürlüğü'ne işlerlik kazandırmamış, ilimiz CHP parlamenterlerinin de vurdumduymazlığı sonucunda mesele tam bir askıya alınmıştı. Oysa kendisini Kastamonu hemşehrisi ilan edecek kadar politik samimiyezsizlik gösteren zamanın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Deniz Baykal, Kastamonu'nun kendisinden önce kazanılmış bu hakkını itina ile askıda tutarken yine

politik çıkar hesapları ile hesapta olmayan Kars ilinde bir DSİ bölge müdürlüğü kurmaktan da geri kalmamıştı.

Bu defa DSİ Genel Müdürü Timuçin Tümer'in çok yakın ilgisi ve milletvekilimiz Fethiye Acar'ın adım adım takibi ile Kastamonu DSİ bölge müdürlüğü için yeni olur alınmış, bölge müdürü ataması da yapılmıştır. Hayırlı olsun.”

Örneklerde görüldüğü üzere, Kastamonu Gazetesi'nde dört sene boyunca DSİ Bölge Müdürlüğü kurulması hakkında ısrarlı yazılar yazılmış ve sonucunda da bölge müdürlüğü Kastamonu'da kurulmuştur.

8.2. 1980 – 1990 Yılları Arasında Öne Çıkan Haberler

Tablo 8 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan “Belediyenin dükkan yapması kararının yanlış olduğu” ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	7 Nisan 1980
	10 Nisan 1980
	15 Nisan 1980
Toplam	3

7 Nisan 1980 tarihli haber ve içeriği:

“Belediye, Para Uğruna Şehri Berbat Etmesi Seferberliğine Başladı

Kışla Parkı Karşısındaki Yol Kavşağına 25 Dükkan Yapmaya Karar Veren Belediyenin Bu Tasarıdan Vazgeçmesi İsteniyor

Belediyenin başlıca görevlerinden biri de şehri güzelleştirmektir. Es kaza, Şehri çirkinleştirmeye kalkanları en başta müdahale etmesi gereken kurumda belediyedir. Hal böyleyken, Kastamonu Belediyesi'ne bir süreden beri aksi yönde bir tutum içinde görmenin üzüntüsü içindeyiz belediyenin para sıkıntısını anlıyoruz. Bu sıkıntıyı gidermek için kenar semtlerdeki bir kısmı arsalarını satma girişimini de makul karşılıyoruz. Fakat, şehri çirkinleştireceği bes belli olan bazı girişimlerine de karşı olduğumuzu açıkça bildirmek zorundayız. Kışta Parkı karşısındaki yol kavşağı hizasına belediye 25 adet dükkan yapacaktı. İşte, bu olaaamaz. Hemşehriler bu işe Evet diyemezler. Nitekim bizi ilk uyanan da onlar oldu. Gelin dediler belediyenin ne yapmak istediğini görün. Gidip gördük. Belediyenin para tedarik edeceğim diye buraya gecekondü dükkanları inşa etmesi Şehircilik açısından bir facia olacaktır. Bu faciayı el birliği ile önlemek zorundayız. Önce belediyemiz, bu hatadan vazgeçmek basiretini göstermelidir. Şehir adına, şehirliler adına bunu ondan bekliyoruz. Elbette akli selim bu işe hakim olacaktır diyoruz. Şehre sahip çıkması gereken belediyenin şehre ihanetinin mümkün olmadığı görüşü, bu kanaatimizi pekiştiriyor. Evet, bizzat belediyemiz, hatadan dönmenin faziletini gösterecektir diyoruz.”

10 Nisan 1980 tarihli haber ve içeriği:

“Şehrin Güzelliğini Berbad Edecek 25 Dükkan Tasarısı İçin

Belediye Başkanı: Konuyu Encümende Bir Kere Daha Ele Alabiliriz Dedi

Kışla Parkı karşısında askeri mühimmat deposu altında belediyece yaptırılacak 25 dükkan konusunda Belediye Başkanı Mustafa Kasım: “Madem ki şehrin güzelliği açısından gazete bu fikre karşı çıkmıştır, şehir hepimizin, hepimiz şehrin yararı için çalışıyoruz, konuyu bir kere daha encümene getireceğim” demiştir. Diğer taraftan, belediyenin para temin etme uğruna, kent güzelliğine darbe vuran bu tasarısına karşı hemşehriler arasındaki tepkiler devam etmektedir.”

15 Nisan 1977 tarihli haber ve içeriği:

“YANLIŞ HESAP BAĞDAT'TAN DÖNER..

ASKERİYE, SEFERİ GEREÇ DEPOSUNUN ALTINA BELEDİYECE YAPTIRILMAK İSTENEN 25 DÜKKANA MÜSAADE ETMEDİ

Günlerdir, önce şehircilik, sonra da trafik açısından karşı çıktığımız bir belediye girişimi, nihayet arzumuz yönünde gerçekleşti. Bilindiği üzere belediye para temini amacıyla, kışlama mevkiinde, seferi gereç deposu altındaki kavşak kenarında 25 adet dükkan yapma girişiminde bulunmuş ve şehri berbat edecek bu girişim gazetemizde eleştirilip karşı çıkmıştı. Yanlış hesap nihayet Bağdat'tan döndü. Kastamonu Garnizon Komutanlığı dün belediyeye bir yazı yazarak, bahis konusu yerin askeriye ait, seferde toplanma mıntakası olarak ayrıldığını ve yönetmelik gereğince bu gibi yerlerin 50 metre yakınına kadar hiçbir bina ya da tesisinin yapılamayacağını bildirdi.”

Yayımlanan bazı haberler ise daha kısa sürede gerçekleşmiştir. Kuşkusuz bunda konunun önemi de büyük rol oynamaktadır. Yapılan haberler doğrultunda Kastamonu Belediyesi'nin dükkân inşa etmek için seçtiği alan iptal edilmiştir.

Tablo 9 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan “Yakacak odun bulunmayışı” ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	10 Ekim 1983
	19 Ekim 1983
	14 Aralık 1983
	19 Aralık 1983
Toplam	4

10 Ekim 1983 tarihli haber ve içeriği:

“Varlık İçerisinde Yokluk Çekiyoruz

Yakacak Odun Sıkıntısı Acilen Çözümlemeli

Türkiye'nin en zengin orman varlığına sahip Kastamonu'da yakacak odun sıkıntısı çekiliyor! Gülünç bir çelişki, ama gerçek!. Hava sıcaklığının geçtiğimiz günlerdeki kışı yaşatan ani düşüşü, yaşanmakta olan bu sıkıntıyı iyiden iyi belirginleştirdi. Kış hazırlıkları içerisindeki Kastamonulular, yakacak odun ihtiyaçlarını karşılayamamanın sıkıntısını yaşadılar, yaşıyorlar. Belediye tarafından yürütülmekte olan yakacak odun satışı, depoda yapraklı odun bulunmadığından sekteye uğramış durumda. Bu nedenle şu anda yapraklı odun için para kabul edilmiyor. Para yatıranlar, ilgililerin önümüzdeki günlerde gelecek dedikleri yapraklı odunu bekliyorlar. Odun almış olanların ise aldıkları odunların çürük oluşundan dolayı yoğun yakınmaları var. Özetle söylemek gerekirse

varlık içerisinde yokluk çekiyor, Kastamonulu ve bu yokluğun bir an evvel giderilmesini bekliyor, haklı olarak.”

19 Ekim 1983 tarihli haber ve içeriği:

“Odun sıkıntısı sürüyor...

İlgililerin yakında gelecek dedikleri yapraklı odun hala yok

Yapraklı odunun bulunmasından dolayı halk çam odununa hücum etti. Bu yüzden de çam odunu sırası ancak 8-10 günde geliyor

Havaların soğuması ile birlikte kurulan sobalar, odun bekliyor! Ne var ki, belediye tarafından yürütülmekte olan yakacak odun satışının yapraklı odun bulunmamasından dolayı aksaklığa uğramış olması ve bu durumun hala sürmesi, söz konusu beklentinin de süreceğini gösteriyor. İlgililerin, geçtiğimiz günlerde yakında gelecek ve satışına başlanacak dedikleri yapraklı olduğundan hala bir ses yok. Yapraklı odun diye adlandırılan gökçe ağaç ve meşenin bulunmamasından dolayı yakacak odun derdindeki halk, çam oduna hücum etti. Bu yüzden de, gökçe ağaç ve meşe kadar rağbet görmeyen çam odunu, ancak 8-10 gün bekleme ile alınabilir oldu. İlgililer depodan her gün 300 ster çam odunu satışı yaptıkları halde talep yoğunluğunun nedeniyle sıranın bir haftadan önce gelmediğini belirtiyorlar. Havaların daha da soğuyup sıkıntının ızdırıp halini almaması için, satışı yapmakta olan belediye kadar, belediyeye odun sağlayan Orman Bölge Baş Müdürlüğü'nün de konuya gereken hassasiyeti göstermesi ve yapraklı odunun teminini bir an evvel gerçekleştirilmesi gerekiyor.”

14 Aralık 1983 tarihli haber ve içeriği:

“BELEDİYE 27 GÜNDÜR SATIŞ YAPMIYOR

KIŞLIK ODUNUNU TOPTAN ALAMAYANLAR ÇARESİZ

2000 STER ODUN ACİL İHTİYAÇ İÇİN ORMAN DEPOLARINDA BEKLETİLİYOR

Şehir ihtiyacı olan odun satışını geçen yıl olduğu gibi bu yılda üstlenen belediye, 18 Kasım'dan bu yana odun parası kabul etmiyor. Sebep: belediyenin ellerinde satış yapacak odun bulunmaması. Bu durum en fazla odunla ısınmak zorunda olan ancak ihtiyacını toptan karşılayamamış dar gelirli halkı etkiliyor. İhtiyaçlarını ancak kısım kısım aldıkları odunlarla karşılayabilenler piyasadaki odun satışını yalnızca belediye yaptığından yakacak sıkıntısı içindeler.

Orman İşletmesi, belediye için 2000 ster odun ayırdı, ancak bunun acil ihtiyaç için saklandığı ifade ediliyor. Acil ihtiyaçtan ne kastedildiği ise belirsiz. Odunun yakacak olarak kullanılması yanlışlığının bilincindeyiz. Orman İşletmesine bu nedenle gösterdiği titizliğe de saygı duyarız. Ancak ortada bir gerçek vardır. Ve o da, kışlık ihtiyaçlarını toptan karşılayamamış olanların yakacak sıkıntısı çektiğidir. Orman İşletmesi ve belediyenin bu gerçeği göz önünde bulundurarak sorunu ortadan kaldırmalarını bekliyoruz.”

19 Aralık 1983 tarihli haber ve içeriği:

“Yayınımız Etkisini Gösterdi

Belediye Odun Satışına Yeniden Başladı

Belediye, tahsis yokluğu nedeniyle 18 Kasım'da durdurduğu odun satışını 29 günlük bir aradan sonra, geçtiğimiz cuma günü yeniden başlattı. Orman İşletmesi tarafından tahsis yapılan 500 ster yapraklı ve 500 stere de yapraksız odunun satışı eskiden olduğu gibi steri 4200 ve 3500 liradan sürüyor.

Böylece, 14 Aralık çarşamba günü nüshamızda yayınladığımız ve odununu toptan alamayanların çaresizliğini dile getiren yazımız etkisini göstermiş oldu.”

Örneklerde görüldüğü üzere, Kastamonu Gazetesi'nde yer alan haberler neticesinde, kış aylarında yaşanan yakacak odun sıkıntısı giderilmiştir.

Tablo 10 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Kuduz vakasının ortaya çıkışı ve önlem alınması gerektiği" ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	1 Şubat 1984
	2 Şubat 1984
	3 Şubat 1984
	4 Şubat 1984
	9 Şubat 1984
Toplam	5

1 Şubat 1984 tarihli haber ve içeriği:

"Kuduz olduğu sanılan köpek, Kırkçeşme Mahallesi'nde 10 kişiyi ısırdı

Köpek tarafından ısırılan yurttaşlar, Devlet Hastanesi'nde 13 gün gözetim altında tutulacak."

2 Şubat 1984 tarihli haber ve içeriği:

"Kuduzla Karşı Dikkatli Olun!

10 Kişiyi Isıran Köpek Öldürüldü. Tahlil İçin Ankara'ya Gönderilen Köpeğin Büyük Olasılıkla Kuduz Olduğu Sanılıyor

Kırkçeşme Mahallesi'nde önceki gün 10 kişiyi ısırarak köpek, belediye itlaf ekiplerince öldürüldü. Köpeğin başı Veteriner Müdürlüğü tarafından tahlil için Ankara'ya gönderildi. Büyük bir olasılıkla kuduz olduğu sanılan köpeğin saldırısına uğrayan 10 yurttaşın tedavileri de devlet hastanesinde sürdürülüyor.

Ayrıca, yine Kırkçeşme Mahallesi'nde kuduz olduğu sanılan bir diğer köpeğin daha bulunduğu ve itlaf ekiplerinin bu köpeğin peşinde olduğu öğrenildi."

3 Şubat 1984 tarihli haber ve içeriği:

"SON DAKİKA

Öldürülen Köpek Kuduz Çıktı!

Kırkçeşme Mahallesi'nde 10 kişiyi ısırıldıktan sonra öldürülen ve başı tahlil için Ankara'ya gönderilen köpeğin kuduz olduğu anlaşıldı. Köpek tarafından ısırılan 10 kişinin hastanede gözetim altına alınması bekleniyor. Öte yandan, belediyenin de tüm şehirlerde başıboş köpeklerin itlafi yoluna gideceği sanılıyor."

4 Şubat 1984 tarihli haber ve içeriği:

"Başıboş Köpeklerle Mücadeleye Başlandı

Takviye Edilen İtilaf Ekipleri Başıboş Köpeklerin Peşinde

Kırkçeşme Mahallesi'ndeki kuduz olayının ardından, belediye itlaf ekipleri takviye edildi ve şehirde başıboş köpek avı başladı. Mevsim nedeniyle şehirde rekor sayıya ulaşan

başiboş köpeklerin, bir hafta içerisinde büyük ölçüde ortadan kaldırılacağı ilgililerce belirtildi. 10 kişiyi ısırıldıktan sonra öldürülen ve daha sonra kuduz olduğu anlaşılan köpeğin boğuştuğu Kırkçeşme Mahallesi'ndeki başiboş köpeklerin tespiti yapılarak imhasına öncelikle başlanacağı açıklandı.

Öte yandan, önceki gün stadyum arkasındaki mahallede iki kişiyi ısıran bir başka köpek de öldürüldü ve saldırıya maruz kalanların aşılmasına başlandı. İlgililer, gerekli önlemlerin alındığını, bu yüzden yurttaşların tedirginlik duymamaları gerektiğini söylediler. Gereksinme duyulduğu takdirde itlaf ekiplerinin jandarma ve emniyetten yardım istenerek takviye edileceği de öğrenildi.”

9 Şubat 1984 tarihli haber ve içeriği:

“Başiboş Köpeklerle Mücadele Sürüyor

Şehirde sayıları rekor düzeye çıkan başiboş köpeklere karşı belediyenin başlattığı mücadele sürüyor. Belediye ilgileri, mücadelenin semeresini verdiğini, şehirdeki başiboş köpek sayısında önemli miktarda azalma olduğunu belirttiler. İlgililer, ekiplere vatandaşların da yardımcı olmasını, zehir atılan köpekleri kurtarmak için çaba gösterilmemesini de istediler.”

Yapılan kuduz haberleri ile birlikte Belediye'nin harekete geçmesi sağlanmış ve ayrıca olay hakkında da halkın bilgilendirilmesi sağlanmıştır.

Tablo 11 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan “Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü'nün Kastamonu'da kurulması gerektiği” ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
	25 Temmuz 1984
	30 Temmuz 1984
	1 Ağustos 1984
Haber	2 Ağustos 1984
	3 Ağustos 1984
	4 Ağustos 1984
	7 Ağustos 1984
Toplam	7

25 Temmuz 1984 tarihli haber ve içeriği:

“Söylentilere inanmak istemiyoruz!

Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü Kastamonu'da kurulmalıdır

Bunun aksi bir durum, kalkınmada öncelikli iller arasında yer alan Kastamonu'yu şimdikinden çok daha gerilere götürür...

ANAP il örgütü ile, ANAP'lı belediye başkanları, Başbakan Turgut Özal'a bir telgraf çekerek Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü'nün başka bir ile kaydırılacağı yolundaki söylentilerden duydukları kaygıyı dile getirdiler... Milletvekilleri, il başkanı ve belediye başkanlarından oluşacak ANAP heyeti, Başbakan Turgut Özal'ı Ankara'ya döner dönmez ziyaret edecek...”

30 Temmuz 1984 tarihli haber ve içeriği:

“Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü İle İlgili Son Gelişmeler:

ANAP Heyeti Özal İle Görüşmeden Döndü

Tarım Ve Orman Bakanı Hüsnü Doğan Ve Devlet Bakanı Kaya Erdem'le Görüşen Heyet, Kesin Bir Sonuç Elde Edemedi

Kanun hükmündeki kararname ile oluşturulan Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü'nün bölge müdürlüklerinden birinin Kastamonu'da kurulmasının gerekliliğini ortaya koymak ve bunu sağlamak amacıyla Ankara'ya giden ANAP heyeti yurt gezisinde bulunduğu otürü Başbakan Özal'la görüşmeden Kastamonu'ya döndü. Ankara'da Tarım ve Orman Bakanı Hüsnü Doğan ve Devlet Bakanı Kaya Erdem'le kısa görüşmeler yapan heyet konu ile ilgili kesin bir sonuç elde edemedi. Son derece gizli yürütüldüğü söylenen çalışmalar hakkında, Hüsnü Doğan yalnızca en ekonomik olan yeri tercih edeceğimiz ipucunu verdi”

1 Ağustos 1984 tarihli haber ve içeriği:

“Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü'nün Kastamonu'da Kurulması Ve Kalkınmada Birinci Derecede Öncelikli İller Arasında Alınmamız İçin Kastamonu Kamuoyunu Telgraf Kampanyasına Çağırıyoruz

Konuyla ilgili olarak Başbakana, hükümet üyelerine ve hatta Sayın cumhurbaşkanımıza çekeceğimiz telgraflar, doğup büyüdüğümüz, ekmeğini yediğimiz Kastamonu'muzun gelişimini engelleyip, daha da geri kalması neden olacak kararların çıkmasına bir nebze de olsun engel olacak. Kastamonuluların bu konudaki kararlılıklarını gözler önüne serecektir. Tüm Kastamonulular el ele.”

2 Ağustos 1984 tarihli haber ve içeriği:

“Telgraf Kampanyamız İlgi İle Karşılandı

Ankara'ya İlk Telgraflar Çekildi

Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü'nün Kastamonu'da kurulması ve kalkınmada birinci derecede öncelikli iller arasında alınmamız amacıyla açtığımız telgraf kampanyası hemşehrimizce ilgiyle karşılandı ve Ankara'ya konuyla ilgili ilk telgraflar çekildi. Dün akşam konuyla ilgili olarak bir de toplantı yapan Kastamonu Ticaret ve Sanayi Odası, Cumhurbaşkanının Kenan Evren'e, Başbakan Özal'a, Bakanlara ve Kastamonu ANAP milletvekillerine birer telgraf çekerek, bir bakıma kampanyamıza öncülük etmiş oldu.”

3 Ağustos 1984 tarihli haber ve içeriği:

“ANAP İl Başkanı S. Küçükşaban Ve Belediye Başkanı Ali Köse Dün Ankara'ya Gittiler

Küçükşaban Ve Köse, Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü İle İlgili Temaslarda Bulunacaklar

ANAP il başkanı Süleyman Küçükşaban ve Belediye Başkanı Ali Köse, Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü konusunda temaslarda bulunmak üzere dün sabah Ankara'ya gittiler. Küçükşaban ve Köse'nin başta Başbakan Turgut Özal olmak üzere, bakanlar kurulunun bazı üyeleri ile görüşecekleri öğrenildi. Ankara'ya hareketinden bir gün önce kendisiyle görüştüğümüz Süleyman Küçükşaban, Ankara dönüşünde basına ayrıntılı bir açıklamada bulunacağını söyledi.”

4 Ağustos 1984 tarihli haber ve içeriği:

“Belediye Başkanı Ali Köse Ve ANAP İl Başkanı Süleyman Küçükşaban Ankara'dan Döndüler

Küçükşaban: Tedirgin Olmaya Gerek Yok

Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü konusunda temaslarda bulunmak üzere önceki sabah Ankara'ya giden ANAP İl Başkanı Süleyman Küçükşaban ve Belediye Başkanı Ali Köse Kastamonu'ya döndüler.

Ankara dönüşünde kendisiyle görüştüğümüz Süleyman Küçükşaban, konuyla ilgili olarak şunları söyledi: Konuyu yetkili makamlara bir kez daha görüştük. Hükümetin prensibi olarak karar aşamasındaki hizmet ve icraatların gizli tutulması sebebiyle, bizim bu konunun da gizlilik kapsamında olduğu ifade edildiği. Ancak şu kadarını söyleyebilirim ki ANAP hükümetince yapılacak olan uygulamaların siyasi menfaat ve güçlerin dışında tamamen memleket gerçeklerini ve menfaatlerine ve mahallenin şartlarına uygun olacağından şüphe duyulmamalıdır. Kastamonuluların tedirgin olmalarına ve endişelenmelerine gerek yoktur.”

7 Ağustos 1984 tarihli haber ve içeriği:

“Yayınımız, Çekilen Telgraflar Ve Girişimler Etkisini Gösterdi

Hükümet Doğru Olanı Yaptı

Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü Kastamonu'da Kuruldu

Karar resmi gazetenin dünkü sayısında yayımlandı. Kastamonu Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü, Kastamonu, Zonguldak ve Sinop illerini kapsıyor. Köy Hizmetleri 12. Bölge Müdürlüğü'nün yanı sıra, Orman 12. Bölge Müdürlüğü de ilimize verildi.”

Yalnızca bir duyum ile başlayan olayların ne denli önem oluşturduğu bu içerikte görülmektedir. Gazete, aldığı bir duyumu sütunlarına taşımış, ısrarlı yazılar yazmış, halkı telgraf kampanyasına çağırmış ve sonucunda da Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü'nün Kastamonu'da kurulduğu haberini okuyucularına duyurmuştur.

8.3. 1990 – 2000 Yılları Arasında Öne Çıkan Haberler

Tablo 12 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan “PTT Başmüdürlüğü kurulması gerektiği” ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	9 Ocak 1990
	18 Ocak 1990
Toplam	2

9 Ocak 1990 tarihli haber ve içeriği:

“Yahu, Bu Memlekete PTT Başmüdürlüğü Kurulacaktı Galiba

Yanlış hatırlamıyorsak Nasrullah meydanında bir devlet büyüğümüz zenger marka hoparlörden ilan etmişti Kastamonu'da PTT Bölge Müdürlüğü kurulacağını ya da kurulduğunu! Görünürde bir değişiklik yok nokta ne olup bittiğini bir açıklayan çıksa da öğrensek!”

18 Ocak 1990 tarihli haber ve içeriği:

“Günindi'den Açıklama:

PTT Baş Müdürlüğü Onaydan Çıktı

Günindi, Kastamonu PTT Baş Müdürlüğü İçin Kurucu Baş Müdür Atandığını Da Bildirdi

Yahu bu memlekete PTT Başmüdürlüğü kurulacaktı galiba başlığı ile yayınladığımız ve ilgililerden cevap beklediğimizi belirttiğimiz yazı üzerine Vali İsmail Günindi bir açıklamada bulundu. Günindi açıklamasında şöyle dedi: Gazetenizin 9 Ocak 1990 gün ve 4732 sayılı nüshasında yer alan Yahu bu memlekette PTT Başmüdürlüğü kurulacaktı galiba başlıklı yazı incelenmiş olup, gerekli bilgi aşağıdadır. PTT işletme Genel Müdürlüğü yönetim kurulunca Kastamonu'ya PTT Başmüdürlüğü kurulması kararlaştırılarak onaydan çıkmış ve kurucu başmüdür ve atanmıştır.”

PTT Başmüdürlüğü kurulması gerektiği yazılarda bildirilmiş, hatta öncesinde böyle bir kararın alındığı hatırlatılarak yeniden gündeme getirilmiştir. Sonucunda da PTT Başmüdürlüğü Kastamonu'da faaliyete geçmiştir.

Tablo 13 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan “Vakıflar Yurdunun restore edilmesi gerektiği” ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	27 Ocak 1990
	1 Şubat 1990
Toplam	2

27 Ocak 1990 tarihli haber ve içeriği:

“Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Umurunda Değil

Vakıflar Yurdu Kaderine Terk Edildi

1985'ten bu yana boş bulunan 150 yıllık tarihi bina ilgisizlik yüzünden yıkılıp gideceği günü bekliyor.

Tarihi binanın çatısında yer yer çökmeler başlamış durumda.

Kentimizin tarihilik özelliğini en güzel yansıtan binalarından biri olan 150 yıllık Vakıflar Yurdu binası, kaderine terk edilmiş durumda, yıkılacağı günü bekliyor. Bu tarihi bina 1985 yılında boşaltıldıktan sonra en küçük bir onarım dahi görmedi. Binanın sahibi olan Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün en ufak bir ilgi bile göstermemesi bu konuda yapılan başvuruları dikkate dahi almaması burayı gözden çıkarttığına delalet sayılıyor. Camlar çocuklar tarafından parampaçta edilen binanın çatısında yer yer başlayan çökmeler, çatının olduğu gibi çöküp gitmesinin habercisi. Nasurullah külliyesine taşınan yurdun yetkilileri de üzüntü duyuyor bu durumdan”

1 Şubat 1990 tarihli haber ve içeriği:

“Vakıflar Bölge Müdürlüğü Harekete Geçti

Vakıflar Yurdu Restore Edilecek

Müze Müdürlüğü, harap durumdaki binanın okul, yurt ya da sağlık ünitesi olarak kullanılabilceğini bildirdi.

Vakıflar Bölge Müdürlüğü restorasyon projesinin çizimi tamamlandığında çalışmalara başlayacak.

Perişan durumunu geçen hafta dile getirdiğimiz Vakıflar Yurdu binasının kurtarılması yolunda iyi haberler var. Vakıflar Bölge Müdürlüğü sonunda kendilerine ait böyle bir binanın varlığını hatırladı ve restorasyonuna karar verdi. Kent koruma planı ile ilgili olarak Kastamonu'ya gelen heyette bulunan Vakıflar Genel Müdürlüğü yetkilisinin uyarısı üzerine harekete geçen Bölge Müdürlüğü ilk etapta Kastamonu Müze Müdürlüğü'ne başvurarak bina ile ilgili bir rapor istedi. Kastamonu Müze Müdürlüğü tarafından gönderilen raporda binanın okul, yurt ya da bir sağlık birimi olarak kullanılması uygun olacağı belirtildi. Restorasyona ihtiyacı olduğu teknik elemanlarca yapılan inceleme sonucunda Vakıflar Bölge Müdürlüğü'ne bildirilen bina ile ilgili restorasyon projesinin çizimi kararlaştırıldı. Edinilen bilgiye göre restorasyon projesi tamamlandıktan sonra gerekli çalışmalara geçilecek ve bina büyük ihtimalle eğitim hizmetlerinde kullanılacak. Başlatılan çalışmanın tavsatılmadan sonucu ulaştırılmasını diliyoruz.”

Gazete, her daim büyük önem arz ettiği düşünülen haberlere değil, şehrin kültürel varlıklarla ilgili de haberler yapılmıştır. Yayınlar sonucunda verilen örnekteki gibi yurtlar da restore edilmiştir.

Tablo 14 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan “Ahmet Rugancı'nın İnebolu seçmen listesinde yer alması” ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	2 Mayıs 1995
	3 Mayıs 1995
	4 Mayıs 1995
	5 Mayıs 1995
Toplam	4

2 Mayıs 1995 tarihli haber ve içeriği:

“SON DAKİKA!

SEÇİM SKANDALI

RUGANCI, İNEBOLU'DA SEÇMEN YAZILMIŞ

DYP İl Başkanı Ahmet Rugancı ve ailesinden 4 kişinin isimleri, İnebolu'daki kütüklere yeni seçmen olarak ilave edilen 352 kişi arasında yer alıyor. Rugancı ailesi Cünürkiye Mahallesi'nde inşaatı yeni biten yazdıklarını adres göstererek ve muhtardan İnebolu'da ikamet etmeye başladıklarına dair belge alarak seçmen kütüğüne yazılmış.”

3 Mayıs 1995 tarihli haber ve içeriği:

“RUGANCI'NIN SEÇMENLİĞİ GÜRÜLTÜ KOPARDI

-CHP'den itiraz-

CHP ilçe yönetimi, İnebolu'da seçmen kütüğüne yazılan ruganca ailesinin 6 ferdine itirazda bulunmaya hazırlanıyor. Ancak, yasal boşluktan dolayı itirazın kabulü söz konusu değil.

-İnebolu'ya taşınacağım-

DYP İl Başkanı, olayı normal olarak değerlendirdi ve kişi istediği yerde ikamet edebilir. Ben de bir evimin bulunduğu İnebolu'ya taşınacağım dedi.

-Siyasi ahlaka aykırı-

ANAP ve CHP il başkanları, Rugancı'nın İnebolu'da seçmen yazılmasını her ne olursa olsun siyasi ahlakla bağdaşmayan bir iş olarak değerlendirdiler. CHP İl Başkanı Yıldırım bu olayın adını Nurhan Bey koysun dedi.

DYP İl Başkanı Ahmet Rugancı ve ailesinden 5 kişinin 4 Haziran ara seçimlerinde İnebolu'da oy kullanacaklarının ortaya çıkması büyük gürültü kopardı. Rugancı, gürültü yaratan gelişmeyi normal diye değerlendirdi ve Burası özgür bir ülke kişi istediği yerde ikamet edebilir. Benim İnebolu'da da evim var ve İnebolu'ya taşınacağım dedi. CHP ve ANAP il başkanları bu durumu siyasi ahlaka aykırı olarak nitelendirdiler.”

4 Mayıs 1995 tarihli haber ve içeriği:

“DYP’ye Başkan aranıyor!

Ahmet Rugancı'nın Bağ-Kur'dan Emekli Olup İnebolu'ya Yerleşeceğini Açıklaması, Koalisyonun Büyük Ortağı DYP’de Genel Seçim Öncesi İl Başkanlığı Sorununu Gündeme Getirdi.

Rugancı'nın açıklaması üzerine, yeni il başkanı kim olacak sorusu sorulmaya başlandı. Bazı partililer, il başkansız kalıyoruz paniği ile durumu yukarıya bildirdiler.”

5 Mayıs 1995 tarihli haber ve içeriği:

“Olay Seçmenlik Son Buldu

Rugancı Listedenden Çıkartıldı

-İtirazlar Üzerine-

İnebolu İlçe Seçim Kurulu itirazları haklı bulup DYP il başkanı ve aile bireylerinin isimlerini seçmen listesinden çıkarttı.

-Eski Başkandan Tepki-

Eski DYP İl Başkanı Mehmet Yaman, Rugancı'yı partiyi seçmen gözünde küçük düşürmekle suçladı.

Olay seçmenliğin ömrü kısa sürdü. DYP İl Başkanı Ahmet Rugancı ile ailesinden 5 kişinin isimleri seçme listesinden çıkartıldı. Rugancı ailesinin İnebolu'da seçmen yazıldıklarının ortaya çıkması büyük gürültü yaratmış ve itirazlara yol açmıştı. Yapılan itirazları yerinde bulunan İlçe Seçim Kurulu DYP İl Başkanı Ahmet Rugancı ve aile bireylerinin isimlerini seçmen listesinden çıkartılmasına kararlaştırdı. Bu arada diğer partilerin olayı propaganda malzemesi yapmalarından rahatsızlık duyan DYP ilçe teşkilatının da İlçe Seçim Kurulunu kararından hoşnut olduğu öğrenildi.”

Yapılan bir yanlışlığın aslında Kastamonu siyaseti açısından bir sorun oluşturduğu yapılan yayımla duyurulmuş ve sonucunda da bu yanlışlık yetkililer tarafından düzeltilmiştir.

Tablo 15 Kastamonu Gazetesi’nde yer alan “Eğitim Fakültesi Kampusu” ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	16 Ekim 1998

	19 Ekim 1998
	6 Kasım 1998
Toplam	3

16 Ekim 1998 tarihli haber ve içeriği:

“Eğitim Fakültesi Kampusu çürümeye terk edildi

Eller aya, biz yaya...

Yapımına 1991 yılında başlanan Kastamonu Eğitim Fakültesi kampus inşaatı ödenek kıtlığı ve Gazi Üniversitesi'nin ilgisizliği yüzünden bir türlü tamamlanamıyor. Ödeneksizlik nedeniyle inşaatı stop eden kampus için gözler şimdi DPT'ye çevrildi. Görev sırası yerel siyasetçilerde.”

19 Ekim 1998 tarihli haber ve içeriği:

“Bütçeden Gazi Üniversitesi'ne 28.882 Trilyon

Komşu Da Pişer Bize De?..

1999 mali yılı bütçe yasa tasarısında üniversitelere 663 trilyon lira verilmesi öngörüldü. Bu payın 28 trilyon 882 milyar lirası Kastamonu'daki 2 fakülte ve 2 Yüksek Okulu bulunan Ankara Gazi Üniversitesi'ne ayrılacak. Kastamonu'daki Gazi'ye bağlı Eğitim Fakültesi, Orman Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ile Sağlık Yüksekokulunun Gazi rektörlüğünün maddi olanaklarından yeterince yararlanamaması dikkat çekiyor. Gazi rektörlüğünün nasıl olsa bir gün kendi üniversitelerini kurar, bizden ayrılırlar. Öyleyse Kastamonu'ya ne diye para dökelim zihniyetinden hareket ediyor iddiası gittikçe güçleniyor. Gazi'ye verilmesi öngörülen 28 trilyon 882 milyar liralık pastadan Kastamonu'ya ne düşüneceği merakla beklenirken üniversiteye ait Kadıdağı'ndaki kampus tesisi inşaatına yeniden sert verilmesi de Kastamonu'ya ayrılacak paya bağlı.”

6 Kasım 1998 tarihli haber ve içeriği:

“Plan bütçe komisyonundan Kastamonu'ya 1.5 trilyon

Kampus yarasına Dilekçi merhemi

-Kampus için 500 Milyar-

TBMM plan ve bütçe komisyon üyesi olarak kendisine 1.5 trilyon lira harcama yetkisi verilen DSP Milletvekili Hadi Dilekçi, bu ödeneğin 500 milyar lirasını Eğitim Fakültesi Kampusu ile MYO için kullanılacağını açıkladı.

Yıllardır tamamlanamayan Eğitim Fakültesi Kampus binası inşaatları için umut ışığı yandı. TBMM plan ve bütçe Komisyonu üyeleri için sağlanan imkan bitmeden çürüme noktasına gelen kampus için hayat öpücüğü olacak. Komisyon üyesi olan DSP milletvekili Hadi Dilekçi, kendisine 1.5 trilyon liralık ödenek tasarrufu yetkisi verildiğini belirterek 1999 bütçesi çerçevesinde kullanılacak Bu ödeneğin 500 milyar liralık bölümünü ilimizdeki yüksekokul yatırımları için kullanacağım dedi.”

Yapılan haberler neticesinde Kastamonu'nun Eğitim Kampusu için gerekli olan ödenek sağlanmıştır.

8.4. 2000 – 2010 Yılları Arasında Öne Çıkan Haberler

Tablo 16 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Yaşanan protokol gerilimi" ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	24 Haziran 2002
	25 Haziran 2002
	26 Haziran 2002
	27 Haziran 2002
Toplam	4

24 Haziran 2002 tarihli haber ve içeriği:

"Kastamonu Atatürk Spor Salonunda Yaşanan Protokol Krizi Hükümetin Büyük Ortağıyla Devletin Valisinin Arasını Açtı

Ayıkla Protokolün Taşını!

-DSP'den Vali Yeter'e ağır eleştirisi-

DSP İl Başkanı Ender Karahasanoğlu Vali Enis Yeter'in hentbol milli maçında Vali Yardımcısı Tahir Demir ile Samsun DSP Milletvekili ve Hentbol Uluslararası Tahkim Kurulu Üyesi Tarık Cengiz arasında yaşanan protokol krizi nedeniyle Gençlik ve Spor İl Müdürü Kaya Akal'a uyguladığı cezaya sert tepki gösterdi. DSP açıklamasında Vali Yeter'in Siyasi görüşünü öne çıkardığı, tarafsız davranmadığı, hırs ve ihtiraslarıyla hareket ettiğini öne sürdü."

25 Haziran 2002 tarihli haber ve içeriği:

"Protokol Krizine Tepki Gösteren DSP'ye Valilikten Cevap Geldi

Söz Savunmanın

-Suç işleyen kamu görevlilerini savunmak görevi, herhalde siyasi parti görevlilerine düşmemektedir.

Hentbol maçında spor salonunda yaşanan protokol krizinin ardından Valilikçe cezalandırılan Gençlik ve Spor İl Müdürü Kaya Akal'a yaptığı basın açıklaması ile arka çıkan DSP il örgütüne valilikten cevap verildi. Valilik açıklamasında Vali Yeter'in 5 yıldan bu tarafa tarafsızlık ilkesine özen gösterdiğini vurgulayarak konumu muhatabının DSP il örgütü olmadığını işaret etti."

26 Haziran 2002 tarihli haber ve içeriği:

"Tartışma Büyüyor

Karahasan'dan Yeni Açıklama

DSP'DEN YETER'E 2 SORU

DSP İl Başkanı Ender Karahasanoğlu, Vali Enis Yeter'e Örencik köyü villa inşaatlarında DSİ iş makinelerinin hangi amaçla çalıştırıldığını ve özel idarece bastırılan kitaplardaki fotoğraf seçimlerinde neden tarafsız davranılmadığını sordu.

DSP il yönetimi ile Vali Enis Yeter arasındaki ipler iyice gerildi. DSP İl Başkanı Ender Karahasanoğlu, Gençlik ve Spor İl Müdürü Kaya Akal hakkında soruşturma açılmasına gösterdikleri tepkiyi dile getiren açıklamalarını cevaplandıran Vali Enis Yeter'e sorular yöneltti. Karahasanoğlu, Örencik Köyü özel villalarında DSİ iş makinelerinin neden çalıştırıldığı ve özel idare imkanlarıyla bastırılan icraat kitaplarındaki fotoğraf seçimlerinin objektifliği konusunda Yeter'e sorular yöneltti.”

27 Haziran 2002 tarihli haber ve içeriği:

“Ender Karahasanoğlu'nun Yeter'e Yönelttiği Sorulara

Valilikten Cevap

-Özel villalarda DSİ teşkilatına ait iş makinelerinin çalışmalarından valiliğimizin herhangi bir bilgisi ve talimatı olmamıştır.

Açıklamada yasal olmayan bir durumdan haberdar olanların bunu saklayıp zamanında ilgili mercilere aktarmamasını anlamanın mümkün olmadığı vurgulandı.”

Milli bir maçta yaşanan protokol tartışması gazete sütunlarına taşınmış, sonrasında konu muhatapları arasında birbirlerini cevaplama hakkı tanınarak olay çözüme kavuşturulmuştur.

Tablo 17 Kastamonu Gazetesi’nde yer alan “Polis MYO” ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	21 Mayıs 2005
	25 Mayıs 2005
Toplam	2

21 Mayıs 2005 tarihli haber ve içeriği:

“Polis MYO elimizden alınıyor

2 yıllık Kastamonu Polis MYO Samsun'a kaydırılıyor, yerine ise ne kadar açık kalacağı belli olmayan ve 6 aylık dönemlerle eğitim verecek olan Polis Eğitim Merkezi geliyor.

Murat Başesgioğlu'nun İçişleri Bakanlığı döneminde Kastamonu'ya kazandırdığı önemli kurumlardan birisi olan Polis Meslek Yüksekokulu, Samsun'a kaydırılıyor. Emniyet Genel Müdürlüğü personel ihtiyacını karşılamak için üniversite mezunu gençlerden mesleğe alınacak gençlerin eğitileceği 6 Polis Eğitim merkezinden birini Kastamonu'ya verirken, bu konuda söylenenlerin aksine Polis Meslek Yüksekokulunu da Kastamonu'nun elinden aldı. Bu karar henüz onaylanmamış olmakla birlikte, Kastamonu Polis Meslek Yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin dağıtımlarının Samsun'dan yapılması ve ikinci sınıfa geçen öğrencilerin de Samsun'a nakilleri ile ilgili işlemlerin başlatılmasının istendiği öğrenildi. 2 yıllık Polis Meslek Yüksekokulunun yerine açılacak Polis Eğitim Merkezi 6'şar aylık devreler halinde kurs türü bir eğitim verecek. Polis Eğitim merkezlerine ne kadar süreli ihtiyaç duyulacağı ve bunların ne kadar süre açık kalacağı ise belirsiz. Bu da Kastamonu'nun elinden alınan Polis Meslek Yüksekokulu için inşa edilmekte olan İstanbul yolu çıkışındaki yeni binanın akıbetini tehlikeye düşürüyor. Sürpriz gelişme neticesinde Polis Meslek Yüksekokulundaki mezuniyet töreni askıya alınırken, Polis Eğitim Merkezi'ne dönüştürülecek GÖL'deki okulda 13 Haziran itibariyle ilk eğitim döneminin başlatılacağı da edinilen bilgiler arasında. Kastamonu için kayıp olduğu açık bu uygulamaya engel olunması konusunda

iktidar temsilcilerinin, Özellikle de Polis Meslek Yüksekokulu mimarı Murat Başesgioğlu'nun harekete geçmesi gerekiyor.”

25 Mayıs 2005 tarihli haber ve içeriği:

“Aksu'dan teminat ve müjde

Kastamonu Polis Meslek Yüksekokulu kapanmayacak.

Çatalzeytin'e Polis Koleji açılacak.

İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu, Kastamonu Polis Meslek Yüksekokulunun kapatılmayacağını geçici süreyle Polis Eğitim Merkezi olarak kullanılacağını söylerken Çatalzeytin'e de polis koleji açacaklarını açıkladı. Kastamonu Polis MYO öğrencilerinin Emniyet Genel Müdürlüğü'nün direktifi üzerine Samsun'a nakil işlemlerinin yapılmaya başlanması ve okulun bundan böyle mesleğe yeni alınacak üniversite mezunlarının eğitileceği merkez olarak kullanılacağı ile ilgili haberimiz siyasilere harekete geçirdi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu ile CHP Milletvekili Mehmet Yıldırım, İçişleri Bakanlığı ve emniyet genel müdürlüğü ile temasa geçip Kastamonu için kayıp anlamı taşıyan gelişme ile ilgili görüşmelerde bulundular. Mehmet Yıldırım, İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu'nun hem Murat Başesgioğlu'nu hem de kendisini arayarak Polis MYO'nun kapatılmayacağı hususunda teminat verildiğini, bunun yanı sıra Çatalzeytin YİBO'ya da polis koleji açılacaklarını bildirdiklerini söyledi.”

Kastamonu'da bulunan Polis MYO'nun başka bir ile kaydırılacağı ile ilgili haber yapılmış ve konu yetkililere duyurulmuştur. Sonrasında alınan aksiyon sonucunda Polis MYO'nun Kastamonu'da kalmasının devamlılığı sağlanmıştır.

Tablo 18 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan “Kırım Kongo” ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
	18 Haziran 2005
Haber	24 Haziran 2005
	30 Haziran 2005
Toplam	3

18 Haziran 2005 tarihli haber ve içeriği:

“Vatandaş bulaşıcı hastalık konusunda bilgilenecek istiyor

Kırım kongoya DİKKAT!

-Tokat, Sivas ve Çorum gibi illerin kırsal kesimlerinde görülen öldürücü hastalıkla ilgili sağlık müdürlükleri bilgilendirmeye yönelik açıklamalarda bulunurken bizde ise suskunluk devam ediyor.

Kene ısırması ile bulaşan ve öldürücü olması nedeniyle halkın bilgilendirilmesi gereken kırım kongo kanamalı ateşi hastalığı ile ilgili sağlık müdürlüğünden kamuoyunu aydınlatıcı resmi açıklama bekleniyor. Tokat, Sivas ve Çorum gibi illerin kırsal kesimlerinde görülen öldürücü hastalıkla ilgili olarak söz konusu illerin sağlık müdürlükleri bilgilendirmeye yönelik açıklamalarda bulunurken, aynı hastalığa ilimizde

de rastlanmış olmasına rağmen, yetkililer bugüne kadar resmi bir açıklamada bulunmuş değil.”

24 Haziran 2005 tarihli haber ve içeriği:

“Sağlık Müdürü’nden kırım kongo açıklaması:

Endişeye mahal yok

Keneden geçen ve ölümlü sonuçlanabilen bir hastalık olan kırım kongo vakalarına ilimizde de rastlanması ve bu konuda kamuoyunun kuşku duyar hale gelmesinin ardından konuyla ilgili kısa bir açıklamada bulunan İl Sağlık Müdürü Vedat Dilsizoğlu, endişe edilecek bir durum bulunmadığını söyledi.”

30 Haziran 2005 tarihli haber ve içeriği:

“Kırım kongo için ilk ciddi önlem

Vali Mustafa Kara'nın talimatı üzerine harekete geçen Tarım İl Müdürlüğü ile İl Sağlık Müdürlüğü, kırım kongo kanamalı ateşi hastalığını yayılmasını önlemek için çalışma başlattı. Yöneltiltiğimiz soru üzerine, hastalığın görüldüğü Subaşı Köyü mevkiindeki 10 köyde, hayvanların dış parazitlere karşı ilaçlanacağını ve hayvan barınaklarının da dezenfekte edileceğini belirten Tarım İl Müdürü Sıddık Aktaşçı, ilaç almak için gereken kaynağın İl Daim Encümeni tarafından Özel İdare kaynaklarından sağlandığını söyledi. Konuya ilişkin ilçelerin de uyarıldığını ifade eden Aktaşçı her tarafın ilaçlanmasının imkansız olduğunu, ancak hayvan yetiştiricilerinin bir hayvan için 3 milyon tutarındaki ilaçla sorunun çözümünde kendilerine yardımcı olabileceğine işaret etti. Her kenenin aynı virüsü taşımadığına da dikkat çeken İl Tarım Müdürü, İl Sağlık Müdürlüğü ile birlikte komplike bir çalışma yürüttüklerini, belediyelerin de hayvan pazarlarında ilaçlama çalışmalarına katılacağını bildirdi.”

Dönemin en büyük sorunlarından olan kene olayını haberlerine taşıyan gazete, halkın konu hakkında bilinçlenmesini sağlamak adına yetkililere çağrıda bulunmuş, sonucunda da halka konu hakkında sunumlar düzenlenmiş ve gerekli önlemler alınmıştır.

Tablo 19 Kastamonu Gazetesi’nde yer alan “Elektrik Sorunu” ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	6 Temmuz 2006
	28 Temmuz 2006
Toplam	2

6 Temmuz 2006 tarihli haber ve içeriği:

“OSB’nin faaliyete geçen ilk fabrikası AL-PEN jeneratörle üretim yapıyor

OSB’de elektrik krizi

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın 1 Temmuz’da açılışını yaptığı OSB trafo merkezinde bazı prosedürler tamamlanamayınca yatırımcı jeneratör ile üretim yapmaya çalışıyor. Dokuz hemşerimizin bir araya gelerek kurduğu ve OSB’nin ilk faaliyet gösteren fabrikası olma başarısını kaydeden AL-PEN yaklaşık iki aydır elektrik

bekliyor. Hemşerilerimiz mağduriyetlerinin giderilmesi için yetkililerden bir an önce prosedürleri halledip elektriklerini vermelerini istiyor. OSB'ye elektrik verebilmek için ufak bazı prosedürlerin hazırlandığını söyleyen Organize Sanayi Bölge Müdürü Ahmet Topçu, "OSB'ye ne zaman elektrik vereceksiniz?" sorusuna "Şu anda bir süre söyleyemeyeceğim. Ancak en kısa zamanda verebilmek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz" cevabını verdi."

28 Temmuz 2006 tarihli haber ve içeriği:

"OSB'deki en önemli sorun çözüldü

Elektrik geldi dert bitti!..

Organize Sanayi Bölgesi'nde yatırımcıyı zora sokan elektrik sorunu Vali Mustafa Kara ve şehrin önde gelen isimlerinin çalışması sonucu çözüldü. Bu sorunun da çözüme kavuşturulmasının ardından yatırımcıyı sıkıntıya sokacak önemli bir sorun kalmadı. OSB'de ilk faaliyete geçen fabrika olan AL-PEN elektrik sorununun çözülmesi ile gözü Avrupa'ya dikti. AL-PEN önümüzdeki aylarda dış ülkelere ihracat yapacak."

Örneklerde görüldüğü üzere, Kastamonu Gazetesi'nde yer alan haberler neticesinde, OSB'de yaşanan elektrik sorunu gündeme getirilmiş ve sonrasında da olayın çözümü yetkililer tarafından sağlanmıştır.

8.4. 2010 – 2022 Yılları Arasında Öne Çıkan Haberler

Tablo 20 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Terminal esnafı" ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
	13 Mayıs 2010
Haber	14 Mayıs 2010
	19 Mayıs 2010
Toplam	3

13 Mayıs 2010 tarihli haber ve içeriği:

"Peronlar boşaldı, bıçak kemiğe dayandı

TERMİNALEDE EYLEM

Şehirlerarası Otobüs Terminali'ndeki esnaf üç gün boyunca kepenk indirecek

İlçe minibüslerinin uğramaması, otobüs firmalarının da "Olukbaşı Otogarı"na servisle yolcu taşımaları nedeniyle terminalin katlanılması mümkün olmayan bir durgunluğa sürüklendiğini söyleyen esnaf, sorunun çözümü için son çare olarak gördüğü kepenk indirme eylemine bugün başlıyor."

14 Mayıs 2010 tarihli haber ve içeriği:

"Üç gün sürecek eylem başladı

Terminal esnafı kepenk indirdi

Terminaldeki yolcu trafiğini azaltan servis hizmeti ve ilçe minibüslerinin şehir içine girmesi gibi uygulamalara son verilmesi için kepenk indirme eylemine başlayan esnafa, halk otobüsçüleri ve servisçilerden destek geldi. Terminal esnafı, İl Trafik Komisyonu'nun 2003 yılında aldığı ancak uygulanma şansı bulamayan kararların hayata geçirilmesini talep ediyor.”

19 Mayıs 2010 tarihli haber ve içeriği:

“Terminal esnafı, halk otobüsçüleri, taksici ve servisçilere Reis'ten destek:

“O karar uygulanmalı”

“Şehir olmanın gereği”

İlçe minibüslerinin kent merkezine girişinin engellenmemesi için çalışma başlatan, terminal, Güven Tur, Özel halk Otobüsleri Kooperatifi ve taksici esnafı dün Belediye Başkanı Turhan Topçuoğlu'nu ziyaret etti ve sıkıntılarını anlattı. Başkan Topçuoğlu ise “Biz terminali Kastamonu'nun kent trafiğini hafifletmek için yaptık. Kastamonu'yu şehir yapacak, kent trafiğini hafifletmek istiyorsak ilçe minibüsleri duruş ve kalkışlarını terminalden yapmalıdır. Biz bunu savunuyoruz. Bunun için 2003 yılında terminal açılırken İl Trafik Komisyonu'nda karar alınmıştı ancak yürürlüğe konulmadı. O karar uygulanmalı” dedi.”

Terminal esnafı hakkında yapılan haberler neticesinde esnaf ile Belediye Başkanı'nın buluşması sağlanmış ve konuya çözüm bulunmuştur.

Tablo 21 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan “Havaalanının açılması” ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	5 Haziran 2010
	5 Temmuz 2013
Toplam	2

5 Haziran 2010 tarihli haber ve içeriği:

“Uzunyazı Havaalanı'nda düğmeye basıldı

Haydi bismillah

Kastamonu Uzunyazı Havaalanı'nın uçuşlara açılması için gerekli düzenlemeler ve yapım çalışmaları için ilk somut adım dün atıldı. Havaalanı şantiyesinin açılışında yapılan konuşmalarda uçuşların önümüzdeki yıl Mayıs ayı itibariyle başlayacağı belirtildi. Uzunyazı Havaalanı'nın uluslararası standartlarda ve C grubu sertifika ile uçuşlara başlayacağını belirten Vali Kara ve İl Genel Sekreteri Karahasan, kısa süreli değil, gelişen ve hızla büyüyen bir Kastamonu'ya cevap verebilecek bir havaalanını faaliyete geçirmek için çalıştıklarını söylediler.”

5 Temmuz 2013 tarihli haber ve içeriği:

“ARTIK DAĞLARIN ARDINDA DEĞİLİZ

Havayolu ulaşımı bugün başlıyor

Ulaştırma Bakanlığı Müsteşarı Habib Soluk: “Güzel şehre güzel hizmetler yaklaşıyor.”

Sefer saati değişti

Beklenen gün geldi. Türk Hava Yolları Kastamonu'ya ilk seferini bugün gerçekleştiriyor. Kastamonu tarihinde ilk kez bir yolcu uçağını çok yakından görecek. Türk Hava Yolları'nın TK2736 sefer sayılı Boeing 737-800 tipi yolcu uçağı İstanbul Atatürk Havalimanı'ndan bugün saat 10.00'da havalanacak ve saat 11.10'da Kastamonu Havalimanı'na inecek.

... ve mutlu son

Uzunyazı'nın 4 Haziran 2010'da başlayan yapım öyküsü bugün mutlu sonla noktalanıyor. Borajet KATSO arasındaki görüşmesiyle ateşlenen, "Kastamonu'ya çalışan bir havaalanına kavuşturma hamlesi", el ele verilerek, takipte tutularak ve özverilerde bulunularak sonuca ulaştırıldı. Uçuşların 2011'de başlaması planlanıyordu, ama proje boyutlanınca bu süre uzadı. O gün kurdelayı kesen ve projede büyük emeği olan Vali Mustafa Kara ise artık aramızda yok..."

Kastamonu Gazetesi'nin 1974 yılından bu tarafa havaalanı ile ilgili pek çok yayını bulunmaktadır. Uçak seferlerinin Kastamonu'da başlaması adına birçok yayın yapılmıştır. Bunların sonucunda yapılan ilk ciddi girişimleri de Kastamonu Gazetesi kamuoyuna duyurmuş ve sonucu halkla paylaşmıştır.

Tablo 22 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Merkez Spor Salonunun yer konusu" ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	19 Mayıs 2017
	31 Mayıs 2017
Toplam	2

19 Mayıs 2017 tarihli haber ve içeriği:

"Salon yeri için arayışa devam

Yeni spor salonu için uzun bir süredir devam eden yer arayışı henüz çözüme kavuşturulamadı, yer için gözler yine Kuzeykent'e döndü.

Kastamonu Belediyesi'nin Gençlik ve Spor Bakanlığı'na son olarak teklif ettiği eski Şerife Bacı Hastanesi'nin bitişiğindeki alan, Sağlık Bakanlığı'nın Sağlıklı Yaşam Merkezi kurmayı planlaması üzerine gündemden düştü. Belediye Başkanı Tahsin Babaş'ın Vali Vekili Yaşar Karadeniz ile görüşerek İl Özel İdaresi'ne ait alanları da gündeme getireceği kaydediliyor."

31 Mayıs 2017 tarihli haber ve içeriği:

"Yeni spor salonu, SYM ve Rehabilitasyon için

YER SORUNU ÇÖZÜLDÜ

Yapımı sürüncemede kalan yeni spor salonu, Sağlıklı Yaşam Merkezi ve binası yenilenecek Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi için sürmekte olan yer arayışında sona gelindi. Sağlık Bakanlığı ile yapılan takas sonucu yeni Spor Salonu eski Şehit Şerife Bacı Devlet Hastanesinin üst kısmındaki araziye, sağlıklı yaşam merkezi ile Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi ise İl Özel idaresine ait alanın Devlet hastanesine bakan kısmına inşa edilecek."

Örneklerde görüldüğü üzere, Merkez Spor Salonu'nun yeri konusunda yaşanan aksaklık haberlere yansımış ve olayın yetkililere ulaşması sonrasında sorun ortadan kaldırılmıştır.

Tablo 23 Kastamonu Gazetesi'nde yer alan "Cide Rıfat Ilgaz MYO'nun isim değişikliği" ile ilgili haberlerin dağılımı

Yazının Türü	Tarihi
Haber	7 Haziran 2017
	8 Haziran 2017
Toplam	2

7 Haziran 2017 tarihli haber ve içeriği:

"KÜ Senatosu'ndan şoke edici onay

Cide MYO'dan R. Ilgaz adını silme kararı!

Kastamonu Üniversitesi Senatosu, hafta sonu Cide'de yaptığı toplantıda, anlaşılması mümkün olmayan şok bir karara imza attı. Senato "Cide Rıfat Ilgaz Meslek Yüksek Okulu"nun adını "Cide Meslek Yüksek Okulu" olarak değiştirme kararı aldı. Cide Rıfat Ilgaz MYO Müdürlüğü tarafından talep edilen bu değişikliği onaylayan Senato'nun, aldığı kararı üst onay için YÖK'e gönderdiği, Rıfat Ilgaz adının kaldırılıp kaldırılmamasında YÖK'ün vereceği kararın belirleyici olacağı öğrenildi."

8 Haziran 2017 tarihli haber ve içeriği:

"SENATO KARARI "ÇINAR"A ÇARPTI

Kastamonu Üniversitesi Senatosu'nun, Türk edebiyatının "Koca Çınarı" Rıfat Ilgaz adını Cide Meslek Yüksekokulu'ndan kaldırma kararı aldığıyla ilgili haberimizin yarattığı yankı büyük oldu. KGC, alınan kararı "Akıl tutulması" olarak tanımladı. Haberin büyük basın ve sosyal medya üzerinden yayılmasıyla oluşan tepki dalgası, YÖK'ün onayına sunulma noktasındaki Senato kararını askıya aldırdı. DHA'nın kendisiyle görüştüğü Rektör Aydın, kararın uygulanmayacağını beyan etti. Cideli Milletvekili Murat Demir de, "Konuyu bugün öğrendim ve hemen müdahale ettim. Gerekli yerlerle gerekli görüşmeleri yaptım. Ben milletvekili iken bir daha kimse buna cüret edemez. Bu konu kapandı" açıklamasını yaptı."

Kastamonu Gazetesi'nin pek çok nüshasında bu gibi bir olaya rastlamak son derece mümkündür. Burada da Cide MYO'nun Kastamonulu yazar Rıfat Ilgaz ismini okul isminden kaldırma kararı hemen duyurulmuş, sonucunda da olay yetkililer tarafından derhal durdurulmuştur.

9. KASTAMONU GAZETESİ'NİN GÜNDEM BELİRLEMEDEKİ YERİ: CEMİL ÖZEL'İN PERSPEKTİFİNDEN

Gazeteler, toplumun bilgi değerlendirmesi, haberlerin çoğalmas ve kamuoyunun şekillendirilmesi gibi önemli roller üstlenen önemli iletişim araçlarıdır. Kastamonu ilinde elli yıllık bir tarihi olan ve köklü bir geçmişiyle öne çıkan Kastamonu Gazetesi de bu önemli görevi başarıyla yerine getirmiş bir yayın organıdır. Gazetenin başarısında büyük pay sahibi olan isimlerden biri de yazı işleri müdürü Cemil Özel'dir. Cemil Özel'in uzun vadeli gazetecilik alanındaki deneyimi, etkin olarak kullandığı Kastamonu Gazetesi'nin gündem belirleme yaklaşımının başarılı bir şekilde sürdürülmesini sağlamıştır.

Kastamonu Gazetesi, kurulduğu tarihten itibaren birçok önemli konuyu ele almış ve büyük başarı elde etmiştir. Gazete, yerelden ulusal gelişmelere kadar geniş bir yelpazede haberi okurlarına aktarmış ve toplumun dikkatini çekmeye odaklanmaktadır.

Kastamonu Gazetesi'nin gündem belirleme süreci, gazetenin köklü geçmişiyle birleşerek etkili bir şekilde yürütülmüştür. Gazete, öncelikli olarak ildeki önemli olayları takip etmiş ve insanların ilgi gördüğü konuları öncelikli olarak ele almıştır. Bunun yanında sıra, Kastamonu'nun kültürel, ekonomik ve sosyal hayatını yansıtan haberlerle de zenginleştirilmiş bir içerik sunmuştur.

Bu bölümde Kastamonu Gazetesi'nin son yazı işleri müdürü Cemil Özel ile gazetelerinin ilde gündemi belirleme süreci ile ilgili bir görüşme yapılmıştır.

Gazetelerinde hangi haberleri manşete taşıyacaklarına nasıl karar verdikleriyle ilgili Cemil Özel şunları söylemiştir:

“Sürmekte olan haber akışı ve takibi ile güncel gelişmelere göre gündem belirlenir. Gazeteler, güncel olayları takip ederek okuyucularına doğru ve güvenilir haberler sunmak için çalışırlar. Gazetelerin gündem belirleme süreci, sürmekte olan haber akışı ve takibi ile güncel gelişmelere göre şekillenir. Gazeteciler, farklı kaynaklardan gelen haberleri değerlendirir ve önem derecelerine göre seçerler. Bu haberler, bölgesel, ulusal ve uluslararası konularda olabilir. Örneğin, bir gazete yerel bir seçimin sonuçlarını veya dünya genelinde bir önemli olayı takip edebilir. Gazeteler ayrıca, okuyucuların ilgisini çekebilecek ya da toplumsal tartışmalara yol açabilecek haberlere de yer verirler. Bu haberler genellikle, güncel gelişmeleri yorumlayan ya da analiz eden yazılar şeklinde olabilir.

Gazetelerin gündem belirleme süreci, gazetecilerin deneyimleri, becerileri ve içgüdüleri gibi faktörlere de bağlıdır. Özellikle köşe yazarları ve editörler, belirli konularda uzmanlaşarak, bu konularda daha fazla haber yapabilirler. Gazetelerin gündem

belirleme süreci, sürmekte olan haber akışı ve takibi ile güncel gelişmelere göre şekillenir. Gazetecilerin deneyimleri, becerileri ve içgüdüleri de sürece etki eder. Gazeteler, okuyucularına doğru ve güvenilir haberler sunmak için çalışırlar ve bunun için haber seçiminde titizlikle davranırlar.”

Yereli ilgilendiren haberlerde herhangi bir önceliği olan bir konunun var olup olmadığıyla ilgili olarak Özel şu ifadeleri kullanmıştır:

“Toplumsal ilgiye bağlı olarak önemine göre değişen bir öncelik sıralamamız olur genelde. Yerel haberler, bir topluluğun veya bölgenin güncel olaylarına ilişkin haberlerdir. Bu tür haberler, yerel halkın ilgisini çeker ve onların günlük hayatlarını etkiler. Yerel gazeteler, yerel haberlerde genellikle toplumsal ilgiye bağlı olarak önemine göre değişen bir öncelik sıralaması yaparlar.

Bir yerel gazetenin öncelikli olarak hangi konulara öncelik vermesi gerektiği, genellikle o bölgenin özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre belirlenir. Örneğin, bir bölgede meydana gelen su kesintisi, trafik kazası veya doğal afetler gibi olaylar, o bölgenin halkı için önemlidir ve bu nedenle haber değeri taşır. Bu tür olaylar, gazetelerin öncelikli olarak haberleştirdiği konular arasında yer alabilir.

Bununla birlikte, yerel gazetelerin öncelikli olarak haberleştirdiği diğer konular arasında, yerel ekonomi, yerel siyasi gelişmeler, yerel spor etkinlikleri, kültür-sanat etkinlikleri ve toplumsal olaylar yer alabilir. Gazeteler, yerel halkın ilgisini çeken konulara öncelik vererek, okuyucuların ilgisini çekecek ve okuyucu sayılarını artıracak haberler sunmaya çalışırlar. Yerel gazetelerin öncelikli olarak hangi konulara öncelik vermesi gerektiği, o bölgenin özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre belirlenir. Yerel gazeteler, toplumsal ilgiye bağlı olarak önemine göre değişen bir öncelik sıralaması yaparlar ve yerel halkın ilgisini çekecek haberlere odaklanırlar.”

Kastamonu’da yapılan yerel seçimlerde, kültürel olaylarda, halkı ilgilendiren önemli haberlerin halka ulaştırılmasında nasıl bir strateji izlediklerini ise Cemil Özel şöyle açıklamıştır:

“Bu konularda belirgin bir stratejiyle hareket ettiğimizi söyleyemem. Belirttiğim gibi toplumsal ilgi, bilgilendirme ve fayda ön plandadır. Seçim süreçlerinde tamamen objektif ve genelde olduğu gibi de her görüşün kendisini ifade ettiği bir yayın anlayışı içinde olmuşuzdur. Öncelikle, yerel gazetelerin amacı, okuyucularına doğru ve tarafsız bilgi sağlamaktır. Bu nedenle, yerel gazeteler, bu tür konularda tarafsızlık ilkesine uygun davranırlar ve her görüşün kendisini ifade ettiği bir yayın anlayışı içinde hareket ederler. Yerel gazeteler, seçim süreçlerinde de tamamen objektif bir tutum sergilerler ve adayların seçmenlere iletmek istedikleri mesajları aktarırlar.

Bununla birlikte, yerel gazetelerin bu tür konularda belirgin bir stratejisi olmayabilir. Genel olarak, yerel gazeteler, toplumsal ilgi, bilgilendirme ve fayda odaklı bir yayın anlayışı içinde hareket ederler. Bu nedenle, yerel seçimler, etkinlikler veya önemli olaylar gibi konular, yerel gazetelerin gündemine geldiğinde, bu konuları doğru ve tarafsız bir şekilde ele alarak, okuyucularına yararlı bilgiler sağlamaya çalışırlar. Yerel gazeteler, toplumsal ilgi, bilgilendirme ve fayda odaklı bir yayın anlayışı içinde hareket ederler ve okuyucularının ihtiyaçlarına uygun şekilde içerikler sunmaya özen gösterirler.”

Yerelde okuyucularının ilgisini çekmek için gazete olarak hangi yöntemleri kullandıklarını ile ilgili Özel şunları söylemiştir:

“Onların ilgi ve merakını kapsayan, sorunlarını dile getiren haberlerle sağlamaya çalıştık hep. Yerel gazeteler, yerel okuyucularının ilgisini çekmek için birçok farklı

strateji kullanabilirler. Ancak, genel olarak, yerel okuyucuların ilgisini çekmenin en iyi yolu, onların ilgi ve merakını kapsayan, sorunlarını dile getiren haberlerle sağlamaktır.

Yerel gazeteler, yerel sorunları, halkın yaşamını ve çevresini etkileyen konuları ele alan haberleri tercih ederler. Bölgede yaşayan insanların sorunlarına ve ihtiyaçlarına değinerek, onların ilgisini çekerler. Örneğin, yerel trafik sorunları, park yeri bulma zorlukları, yerel işletmelerin faaliyetleri, yerel spor etkinlikleri gibi konular, yerel okuyucuların ilgisini çekebilecek haberlerdir.”

Yerel bir gazetenin yalnızca yerel haberlerle değil, bölgesel, ulusal hatta uluslararası haberlerle de ilgilendiğini belirten Kastamonu Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Cemil Özel konu hakkında şu ifadeleri kullanmıştır:

“Yerel okuyucu sonuçta bu dünyanın ve ülkenin bir mensubu... Onları, dolayısıyla ilimizi doğrudan ya da dolaylı ilgilendiren yurt ve dünya konuları olduğunda bunları değerlendirmeye özen gösterdik. Gazeteler, sadece yerel haberlere değil, aynı zamanda ulusal ve uluslararası haberlere de yer verirler. Bu tür haberler, yerel okuyucuların dünya ve ülke gündemine hâkim olmalarını sağlar. Ulusal ve uluslararası haberler, yerel okuyucuların ilgisini çekebilecek önemli olaylar, gelişmeler ve konular hakkında bilgilendirme yaparlar. Bu haberler, yerel okuyucuların dünya ve ülke genelinde ne olup bittiğini takip etmelerine yardımcı olur.

Ayrıca, gazeteler, eğitim, sağlık, iş hayatı, kültür ve sanat gibi konular hakkında da haberler sunarlar. Bu tür haberler, yerel okuyucuların ilgi alanlarına yönelik olabilir ve onların hayatlarına değer katabilir. Örneğin, bir yerel gazete, yerel bir sanatçının sergisinden bahsedebilir ya da yerel bir okulun başarılı öğrencilerini tanıtabilir.”

Okuyucu geri bildirimlerini ise Özel şu sözlerle değerlendirmiştir:

“Köklü gazete olmanın bir avantajı var. Yerel okuyucu kendisini gazete ile bütünleşik görüyor. Kimi zaman gündemi belirleyecek sorun ya da gelişmeleri aktaran oluyor. Dolayısıyla bir haberle ilgili bulunduğu geri bildirimler de değerlendirme anlamında önem taşıyor ve gereğince hareket ediliyor.

Örneğin, bir haberin ardından okuyuculardan gelen tepkiler, olayın farklı yönlerini ortaya çıkarabilir ve haberin tamamlayıcı veya düzeltici bir parçası olabilir. Ayrıca, okuyucuların sorunlarını dile getirdiği mektuplar veya yorumlar, yerel gündemdeki konuları belirlememize yardımcı olabilir. Bu nedenle, okuyucu geri bildirimlerini ciddiye alırız ve yayınlarımızda bunları dikkate almaya özen gösteririz.”

Gazetelerinin hedef kitleleri hakkında Cemil Özel, “İsmi Kastamonu olan gazetemizin hedef kitlesi elbette ki tüm Kastamonulular ve Kastamonu’da yaşayan herkeştir. İlgi alanları çok geniş bir kavram... Kişiden kişiye de değişir mutlaka. Bizim önceliğimiz hep toplumsal ilgidir, toplumsal önemden, toplumsal sorunların dile getirilmesinden, takibinden yana oldu.” ifadelerini kullanmıştır.

Haberleri oluştururken etik konusuna da oldukça önem verdiklerini belirten Kastamonu Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Cemil Özel, şu açıklamada bulunmuştur:

“Evrensel basın etiği neyi gerektiriyorsa, yerel yayıncılığın buna daha da duyarlı olması gerektiğini düşünerek hareket edildi daima. Gazetecilik mesleği, doğru ve tarafsız

haberler sunmayı, kamuoyunu bilgilendirmeyi ve sorunları dile getirmeyi amaçlar. Bu nedenle, gazetecilik etiği, herhangi bir düzeyde yayıncılık yapan gazeteciler için son derece önemlidir.

Yerel gazetecilikte, etik kurallara uyum göstermek, yerel topluluğa hizmet etmek ve güveni korumak için son derece önemlidir. Bu nedenle, gazetemizde yer alan yerel haberlerde etik konulara büyük bir hassasiyetle yaklaşırız. Bununla birlikte, gazetecilik etiği konusunda, belirli bir standarda uygunluğu sağlamak ve kurallara uygun hareket etmek için bir dizi yönergeler belirledik. Örneğin, haberlerimizin doğru ve tarafsız olmasını sağlamak için, her türlü kaynağımızın güvenilirliğini kontrol ederiz. Ayrıca, haberlerimizin özel hayata saygı duyması ve kişilik haklarını koruması gerektiğini biliriz.

Haberlerimizin yayınlanmadan önce titiz bir şekilde editoryal süreçten geçirilmesi de, gazetemizin etik standartlarına uygunluğunu sağlamak için önemlidir. Bu süreçte, haberlerimizin objektif olmasını, gerçeğe uygunluğunu ve yalan haberlerden kaçınmayı hedefleriz.”

Haberlerin doğruluğu ve güvenilirliği hakkında da oldukça titiz bir çalışma yürüttüklerini belirten Özel, şunları söylemiştir:

Teyit konusunda mümkün olduğunca hassas davranarak bunu sağlamaya çalıştığımız söyleyebilirim. Yerel basın için daha hassas bir konudur bu. Gazetecilik mesleğinin en temel değerlerinden biri doğruluk ve güvenilirlik ilkesidir. Biz de gazetemizde yer alan haberlerin doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için çeşitli yöntemler kullanıyoruz. Bunların başında haberlerin kaynaklarının doğruluğunu ve güvenilirliğini teyit etmek geliyor. Kaynakları doğrulamak için, haberin konusuna uygun uzmanlardan görüş almak, ilgili kişi veya kurumlardan bilgi talep etmek, araştırmak ve çeşitli kaynaklardan farklı bakış açılarına sahip bilgileri toplamak gibi yöntemler kullanıyoruz.

Yerelde gündem belirlerken öncelikli olarak neleri ele aldıklarını açıklayan Özel, “Gazetemizin yayın politikası baştan itibaren Kastamonu’nun yararı, dert ve sorunlarının dile getirilip takibi üzerine oldu. Zaman içerisinde okuyucumuzla bütünleştiğimiz için ikilem yaşanmadığını söylemek gerekiyor.” demiştir.

Elli yıllık bir gazetenin kurulduğu tarihten bu yana ne gibi başarılarla imza attığını da Özel, “Yarım yüzyıllık bir dönemden söz ediyoruz... Bunları tek tek saymak neredeyse imkânsız... Ama bir örnek olarak şunu söyleyebiliriz: Kastamonu gazetesi, gündeme getirdiği Kastamonu’ya bölge müdürlüklerinin kurulması ve korunması gibi önemli, toplumsal konularda etkili olmuş bir yayın organıdır.” ifadeleriyle açıklamıştır.

10. SONUÇ VE ÖNERİLER

Gündem belirleme kuramı, medya ve iletişim alanında en yaygın kabul gören teorilerden biridir ve medyanın toplum üzerindeki etkisini açıklamaya çalışır. Kuramın temel varsayımı, medyanın sadece nasıl düşünüleceğini değil, aynı zamanda ne hakkında düşünüleceğini belirleme gücüne sahip olduğudur. Yani, medya, kamuoyunun dikkatini hangi konulara yoğunlaştıracağını ve bu konular hakkında nasıl düşüneceğini etkileyebilir.

Gündem belirleme kuramına göre, medya, toplumun dikkatini çektiği ve önemseydiği konuları belirleyerek gündemi oluşturur. Medyanın seçtiği haberler, olaylar ve konular, toplumun odaklanacağı ve tartışacağı konular haline gelir. Bu süreçte, medyanın haber değerlendirme süreci ve yayınladığı içerikler, toplumun hangi konulara maruz kalacağını ve bu konuları ne kadar önemseydiğini etkileyebilir.

Ancak, gündem belirleme kuramı sadece medyanın etkisini ele almaz. Aynı zamanda toplumun da etkileşim içinde olduğu bir süreci temsil eder. Yani, medya neyi gündemine alırsa alsın, toplumun ilgi ve tepkileri de önemli bir faktördür. Toplumun talepleri ve ilgi alanları, medyanın gündemini şekillendirebilir ve medya, bu taleplere cevap vermek durumunda kalabilir.

Gündem belirleme kuramı, medyanın toplum üzerindeki etkisini anlamak için önemli bir araç sağlar. Medya, seçtiği haberler ve sunum tarzlarıyla toplumun dikkatini belirli konulara yönlendirebilir ve bu şekilde kamuoyu oluşturabilir. Ancak, medyanın etkisi sadece tek yönlü değildir; toplumun da medyayı etkileme gücü bulunmaktadır. Bu kuram, medya ve toplum arasındaki etkileşimi ve haber gündeminin nasıl oluştuğunu anlamamıza yardımcı olur.

Basın, demokratik toplumların işleyişinde önemli bir role sahiptir. Haberlerin doğru, tarafsız ve çeşitlendirilmiş bir şekilde sunulması, kamusal tartışmaların oluşması ve toplumun farklı görüşleri anlama ve değerlendirme yeteneğinin gelişmesine katkı sağlar. Bu nedenle, basının etkin ve sorumlu bir şekilde çalışması, demokratik toplumların sağlıklı işleyişini destekler.

Kastamonu'da yerel basın, farklı gazeteler, dergiler, radyo istasyonları ve online haber siteleri aracılığıyla temsil edilmektedir. Bu medya organları, Kastamonu'nun zengin tarihini, kültürel mirasını ve toplumsal dokusunu yansıtan haberleri

yayınlanmaktadır. Yerel basın, Kastamonu ilinde yaşayan insanların günlük yaşamlarını, ilgi alanlarını ve endişelerini yakından takip ederek yerel toplumun gündemini belirleme konusunda önemli bir rol oynamaktadır.

Kastamonu ilindeki yerel basın, şehrin dinamikleri üzerinde etkili olan kültürel, ekonomik, sosyal ve siyasi hayatın önemli bir aktörüdür. Bu basın organları, yerel halka güncel haberler sunmanın yanı sıra Kastamonu'nun kültürel etkinliklerini, ekonomik ve iş dünyasındaki gelişmeleri ve siyasi olayları takip ederek toplumun sesi olma görevini üstlenmektedir.

Kastamonu ilindeki yerel basın, yerel toplumun ihtiyaçlarına duyarlı bir şekilde çalışmaktadır. Haberlerin tarafsız ve doğru bir şekilde sunulması, toplumun çeşitli kesimlerinin sesini yansıtması ve toplumsal katılımı teşvik etmesi önemlidir. Ayrıca, yerel basının yerel kültür ve değerlere saygı göstermesi, yerel kimliğin korunması ve geliştirilmesine katkı sağlaması da önemlidir.

Bu çalışma, gündem belirleme yaklaşımını kullanarak Türkiye'de yerel bir gazete olan Kastamonu Gazetesi'nin gündem belirleme yaklaşımındaki yerini ortaya koymaya çalışmaktadır. Amaç, gazetenin haber içeriklerinin nasıl şekillendiğini ve hangi konuların öncelikli olarak işlendiğini ortaya çıkarmaktır. Bunun için, gazetenin sorumlusuyla bir görüşme gerçekleştirilmiş ve betimsel analiz yöntemiyle gazetenin yayınlarının incelenmesi yapılmıştır.

Sonuçlar, Kastamonu Gazetesi'nin gündem belirleme sürecinde etkili bir rol oynadığını ve yerel toplumun haber ihtiyaçlarını karşılamak için çaba sarf ettiğini göstermektedir. Gazetenin haber içerikleri, genellikle yerel olaylara ve toplumun günlük yaşamına odaklanmaktadır. Bu, gazetenin yerel bir perspektifle haber üretme çabasını yansıtmaktadır ve yerel okuyucularıyla güçlü bir bağ kurmaktadır.

Çalışmanın içerik analizi sonuçlarına göre, Kastamonu Gazetesi'nin haber seçiminde bazı belirgin eğilimler ortaya çıkmıştır. Yerel siyasi olaylar ve idari kararlar, gazetenin önemli bir haber kategorisi olarak öne çıkmaktadır. Bu, gazetenin yerel yönetimlere ve politik gelişmelere önem verdiğini ve yerel okuyucularını bu konularda bilgilendirmeye çalıştığını göstermektedir.

Ek olarak, bölgesel kalkınma projeleri, kültürel etkinlikler ve yerel spor haberleri gibi konular da gazetenin haber içeriklerinin önemli bir odak noktasını

oluşturmaktadır. Bu, gazetenin yerel toplumun sosyal ve kültürel yaşantısına dair haberlere önem verdiğini ve okuyucularının bu konularda bilgilenmesine katkı sağladığını göstermektedir.

Bu çalışmanın sonuçları, Kastamonu Gazetesi'nin yerel toplumun ilgi ve ihtiyaçlarına yanıt verme çabasını yansıtmaktadır. Gazetenin haber içeriklerinin bu şekilde şekillendirilmesi, okuyucuların kendilerini gazeteye daha bağlı hissetmelerini sağlayabilir ve gazetenin yerel etki ve etkinliklerini artırabilir.

Bu çalışmanın sonuçları göstermektedir ki, yerel basının günümüze kıyasla daha etkili ve güçlü olduğu bir gerçektir. Bu durum, Kastamonu Gazetesi özelinde de kendini göstermektedir. Gazetenin Siyami Özel dönemindeki yönetimi altında, büyük bir etki ve yaptırım gücüne sahip olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin, Kastamonu'da kurulan bölge müdürlüklerinin çoğunun, Siyami Özel döneminde gerçekleştiği ve gerçekleşmeyen işlerin bile temellerinin o yıllarda atıldığı görülmektedir.

Gazete, kararlı ve ısrarlı takipler sonucunda, şehrin çıkarlarını gözeterek birçok konuyu sonuçlandırmıştır. Bu çalışmalarda yer alan haberler, gazetenin etkisi ve çabalarının bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır. Yerel halkın çıkarlarını savunma amacıyla yapılan bu haberler, şehirdeki gelişmeleri şekillendirmede önemli bir rol oynamıştır.

Bu çalışma ayrıca, gelecekteki araştırmalar için bazı öneriler sunmaktadır. İlk olarak, diğer yerel gazetelerin gündem belirleme süreçlerini de analiz etmek, farklı gazeteler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları anlamamıza yardımcı olabilir.

İkinci olarak, gazetenin okuyucularıyla yapılan anket veya odak grup çalışmaları gibi yöntemler, gazetenin okuyucu memnuniyeti ve gazetenin toplum üzerindeki etkisi hakkında daha ayrıntılı bilgiler sağlayabilir. Son olarak, sosyal medya platformlarının gazetenin gündem belirleme sürecine nasıl etki ettiğini inceleyen araştırmalar, gazete haberlerinin daha geniş bir kitleye ulaşma potansiyelini ortaya çıkarabilir.

Sonuç olarak, bu çalışma Kastamonu Gazetesi'nin gündem belirleme sürecini analiz etmiş ve gazetenin yerel perspektifte haber üretme çabalarını gözler önüne sermiştir.

Bu çalışmanın bulguları, gazetenin yerel topluma yönelik hizmetlerini ve etkisini artırmak için daha fazla araştırma ve çaba gerektiğini göstermektedir.

KAYNAKLAR

- (1919, Temmuz 15). *Açıksöz Gazetesi*.
- (1976). *2. Türk Basın Kurultayı*. Ankara: Basın Yayın Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Açıksöz, H. (1933). *İstiklal Harbinde Kastamonu*. Kastamonu: Kastamonu Vilayet Matbaası.
- Ahmet, E. (1981). Yerel Basının İşlevi ve Sorunları. *Bilim ve Sanat*.
- Akcan, L. (1996). Anadolu Basını - Yerel Basın. *Yeni Türkiye*.
- Atabek, N. (1998). Gündem Belirleme Yaklaşımı. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*.
- Ayhan, B. (2005). Olağanüstü Durumlarda Toplumsal Dayanışma ve Bütünleşmeye Basının Katkısı: Milli Mücadele Dönemi Türk Basını. Konya. [Yayınlanmamış Doktora Tezi.]
- Baykal, H. (1981). Milli Mücadelede Basın. *Türk Basınında Mustafa Kemal Atatürk* içinde İstanbul: İstanbul Gazeteciler Cemiyeti.
- Boyras, E. Z. (2019). *Kastamonu Gazetesi 1882-1920*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Börklüoğlu, L. (2017). 27 Mayıs Askeri Darbesi Sonrasında Ordu İçinde İktidar Mücadelesi: Milli Birlik Komitesi ve Silahlı Kuvvetler Birliği. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13-28.
- Bulunmaz, B. (2012). Türk Basın Tarihi İçerisinde Demokrat Parti Dönemi ve Sansür Uygulamaları. *Öneri Dergisi*, 203-213.
- Cantek, F. (2017). Altmışlı Yıllarda Basın. M. Kaynar içinde, *Türkiye'nin 1960'lı Yılları* (s. 759-796). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Cohen, B. (1963). *The Press and Foreign Policy*. New Jersey: Princeton University Press.
- Coşar, Ö. S. (1964). *Milli Mücadele Basını*. İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.
- Çakır, H., & Yavalar, D. E. (2017). Demokrat Parti İktidarı ve Basın. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 257-270.
- Damlapınar, Z. (2001). Medya Gündem Kurması ve Medya Manipülasyonu. *Selçuk İletişim*.
- Dearing, J., & Rogers, E. (1996). *Agenda-Setting*. SAGE Publications.
- Demircioğlu, A. (1973). *100 Yıllık Kastamonu Basını*. Kastamonu: Doğrusöz Matbaası.
- Demircioğlu, A. (1988). Kastamonu Basın Tarihi Hakkında Notlar. *Türk Tarihinde ve Kültüründe Kastamonu Tebliğler*, 151-158.
- Eren, F. (1986). Basında Hukuki Sorumluluk. *Türk Basınının Sorunları Sempozyumu Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu*.

- Erkan, Y. (2008). “Kamuoyu Oluşturma” ve “Gündem Belirleme” Kavramları Nerede Kesişmekte, Nerede Ayrılmaktadır? C. Yaşın içinde, *Gündem Belirleme Kuram ve Araştırmaları*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Eski, M. (1995). *Kastamonu Basınında Milli Mücadelenin Yankıları*. Ankara : Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Eski, M. (1995). Kastamonu'da Basın Yayın Çalışmaları Tarihi. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 1226-1230.
- Eski, M. (2008). *Hüsnü Açıksöz'ün Makaleleri*. Ankara : Önder Matbaacılık.
- Eski, M. (2012). Kent Kültürünün Oluşmasında Basının Görevi: Kastamonu Örneği. *Dört Öge*, 141-152.
- Eski, M. (2016). Hüsnü Açıksöz'ün Gazeteciliği. *Milli Mücadelenin Anadolu'daki Basın Bayrakları Hüsnü Açıksöz*. içinde İstanbul: Basın İlan Kurumu Yayınları.
- Gençalp, E. (2017). 27 Mayıs 1960 Darbesi ve Basındaki Yansımaları. *Uluslararası Darbe Sempozyumu* (s. 329-348). Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.
- Gevgilili, A. (1986). Türkiye Basını. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 202-228.
- Girgin, A. (2001). *Türk Basın Tarihi'nde Yerel Gazetecilik*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Güneş, G. (2007). Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Aydın'da Basın Yayın Hayatı. *Ankara Üniversitesi Tarih Araştırmaları Dergisi*, 21-59.
- Güneş, G. (2023, Ağustos 1). *Kuvâ-yı Millîye*. Atatürk Ansiklopedisi Web Sitesi: <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/> adresinden alındı
- Gürsoy, B. A. (2001). Açıksöz Gazetesi Ve İzmir. *Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri* (s. 225-230). içinde Kastamonu: Kastamonu Valiliği.
- Güz, N., Hazar, Ç. M., & Topbaş, H. (2018). Kitle İletişimin Sosyolojik Fonksiyonu: Medyanın Gündem Kurma Etkisi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 1-19.
- Haykır, Y., & Haykır, H. (2017). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Yerel Basının Tarihsel Gelişimine Bir Bakış. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 306,325.
- İnuğur, N. (1999). *Basın ve Yayın Tarihi*. İstanbul: Der Yayınları.
- İrvan, S. (1997). Gündem Belirleme Yaklaşımının Temelleri. *ş Politika ve Basın: Türk Basınındaki Dış Politika Haberlerinin Gündem Belirleme Yaklaşımı Açısından Çözümlemesi*. Ankara, Türkiye: [Yayınlanmamış Doktora Tezi.]
- İrvan, S. (2001). Gündem Belirleme Yaklaşımının Genel Bir Değerlendirmesi. *İletişim*, 69-107.
- Kabacalı, A. (1990). *Başlangıçtan Günümüze Türkiye'de Basın Sansürü*. İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.

- Kabacalı, A. (2000). *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa, Basın ve Yayın*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Kılıç, S. (2008). Cumhuriyet'in İlk Yıllarındaki Gelişmeleri Basının Yorumlayışı (1923-1926). *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 149-194.
- Kocabaşoğlu, U., & Akan, A. (2019). *Mütareke ve Milli Mücadele Basını Direniş ile Teslimiyetin Sözcüleri ve "Mahşer" in 100 Atlısı*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Koloğlu, O. (tarih yok). *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*. İstanbul: Pozitif Yayınları.
- Kopar, M. (2016). Cumhuriyet'in Kuruluş Yıllarında Basın İktidar İlişkisi (1920-1925). *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 117-135.
- Kösedağ, M. (2019). Sıkıyönetim Dönemlerinde Türk Basını. *Selçuk İletişim*, 475-501.
- Lang, K., & Lang, E. (1977). *The Mass Media and Voting*. Chicago.
- Lippmann, W. (2020). *Kamuoyu*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The Agenda Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*, 176-187.
- Meral, V. (2022). 12 Eylül 1980 Darbesinin Yerel Basına Yansımaları. *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 707-720.
- Molo, Ü. (2022). Dijital Gerçeklikte İnsan Odaklı Teknolojiler ve Temel Kaynaklar. N. Akdemir, E. Kandemir, & A. Koyuncu içinde, *Siber Ortam ve Suç* (s. 59-74). İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Özçetin, B. (2019). Gündem Belirleme. B. Özçetin içinde, *Kitle İletişim Kuramları*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Özkaya, Y. (2001). *Milli Mücadelede Atatürk ve Basın I. Cumhuriyet*.
- Öztürk, A. (1993). Türkiye'nin Demokratikleşme Sürecinde Yaşadığı Basın Özgürlüğü Sorunu. *Marmara İletişim Dergisi*.
- Seymen, L. (2008). Taşbaskıdan Hurufata. L. Seymen içinde, *Üsküdar'a Kadar Kastamonu* (s. 287-297). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sina, A. (2007). *Kısa Türkiye Tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Şeker, M. (2005). Yerel Gazeteler ve Resmi İlan. *Selçuk İletişim*, 101-115.
- Tanfer, V. (1991). Türk Kurtuluş Savaşı: Kapsamı Ve Yöntemi Sorunu. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 323-330.
- Terkan, B. (2005). *Gündem Belirleme Medya ve Siyasal Gündem Üzerine Bir Çalışma*. Konya: Tablet Kitabevi.

- Tokgöz, O. (1979-1980). Türkiye'de Yerel Gazetecilik Olgusu: Rolü ve Önemi. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın ve Yayın Yüksekokulu Yıllık*.
- Topuz, H. (2003). *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tuğlacı, P. (1990). *Çağdaş Türkiye*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Varlık, B. (1985). Yerel Basının Öncüsü Vilayet Gazeteleri. *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*.
- Varol, A. M. (1992). Yerel Gazetelerimizin Genel Görünümü. *Yerel Basın Kurultayı: Bildiriler*.
- Vural, A. M. (1996). Yerel Kamuoyunun Kitle İletişim Aracı Olarak Yerel Basın. *Yeni Türkiye*, 1053-1067.
- Vural, A. M. (1997). *Bir iletişim Kurumu Olarak Yerel Basının Kamuoyu Oluşumu Sürecindeki İşlevi ve Yerel Basın-Kamuoyu İlişkileri: Eskişehir Basını Örneğinde Bir Uygulama*. Eskişehir: [Yayınlanmamış Doktora Tezi.]
- Yaşın, C. (2008). Gündem Belirleme Kuram ve Araştırmalarının Tarihsel Gelişimi. C. Yaşın içinde, *Gündem Belirleme Kuram ve Araştırmaları*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Yılmaz, M. S. (1997). Kastamonu Basınında Köroğlu Gazetesi. Ankara. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]
- Yılmaz, M. S. (2018). Geçmişten Günümüze Kastamonu Yayın Hayatı. K. Valiliği içinde, *81 İlde Kültür ve Şehir Kastamonu* (s. 335-344). İstanbul: Acar Basım.
- Yüksel, E. (2001). Gündem Belirleme Yaklaşımının Gelişimi. E. Yüksel içinde, *Medyanın Gündem Belirleme Gücü* (s. 34). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Yüksel, E. (2001). *Medyanın Gündem Belirleme Gücü*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Yüksel, E., Koçak, A., Dingin, A. E., & Karaca, N. (2023). *Medyadan Zihnimize*. Konya: Literatürk Academia.

YÜZ YÜZE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Cemil Özel, kişisel görüşme, 17 Ağustos 2022

EKLER

EK A: Görüşme Soruları

1. Gazetenizde gündeme (manşete) taşıyacağınız haberlere nasıl karar veriyorsunuz?
2. Yerel haberlerde hangi konulara öncelik veriyorsunuz?
3. Yerel seçimler, etkinlikler veya önemli olaylar gibi konularda nasıl bir strateji izliyorsunuz?
4. Yerel okuyucularınızın ilgisini nasıl çekiyorsunuz?
5. Gazetenizde yerel haberlerin yanı sıra hangi tür haberlere yer veriyorsunuz?
6. Yerel gündemi belirleme sürecinizde okuyucu geri bildirimlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
7. Gazetenizin hedef kitlesi kimlerdir ve bu kitlenin ilgi alanları konusunda kapsamlı bir bilginiz var mı?
8. Yerel haberlerde etik konulara nasıl yaklaşıyorsunuz?
9. Gazetenizde yer alan haberlerin doğruluğunu ve güvenilirliğini nasıl sağlıyorsunuz?
10. Yerel gündemi belirlerken, okuyucuların taleplerini mi yoksa kendi gazetenizin yayın politikasını mı öncelikli olarak dikkate alıyorsunuz?
11. Yerel gazetenizin gündem belirleme sürecinde öne çıkan haberlerin ardından hangi tür çalışmalar yapıldı ve bu çalışmaların sonuçları neler oldu?